

Іслам: основи і принципи

[Українська – Ukrainian – أوكرائي]

Автор:

Мухаммад бін Абд Аллах ас-Сухайм

Переклад:

**EUROPEAN ISLAMIC RESEARCH CENTER
(EIRC)**

& Якубович Михайло

Перевірка: Вадим Дашевський

الإسلام أصوله ومبادئه

محمد بن عبد الله بن صالح السحيم

ترجمة:

المركز الأوروبي للدراسات الإسلامية

& ميخائيلو يعقوبوفيتش

مراجعة: فاديم داشيفسكي

ISLAM HOUSE

الإسلام سؤال وجواب

ISLAMHOUSE.COM

THE LARGEST AND MOST AUTHENTIC
FREE REFERENCE TO INTRODUCE ISLAM
IN THE WORLD LANGUAGES

В ім'я Аллаха, Милостивого, Милосердного

Вступне слово

Хвала Аллагу, Який відіслав Свого Посланця з вірним шляхом та релігією істини, хвала Аллагу, Який зробив нас послідовниками Мухаммада (мир йому й благословення Аллага), хвала Аллагу, Який дарував нам милість і зробив нас вірними його керівництву й людьми, що закликають до Його шляху.

Я свідчу, що немає божества, гідного поклоніння, окрім одного лише Аллага, Якому немає рівного, Бога перших і останніх, Суцього небес і землі, Якому покірні праведні й неправедні, про справедливість Якого свідчать розуми й погляди. Кого побажає, того Аллаг веде до прямого шляху, а того, хто заслуговує вогню пекельного, на той шлях і збиває. Я свідчу, що Мухаммад Абдалла – Його Посланець і Пророк (мир йому й благословення Аллага), Усе його життя пройшло в духовній та моральній боротьбі, терпінні й відданості справі. Усюди, де б він не був, він закликав на шлях Господа свого, закликав до спасіння й до боротьби! Господь дарував йому великі відзнаки, зробивши його закон таким, що діятиме аж до Дня Воскресіння, вручив знамено, тримаючи в руках яке, його послідовники успадкують землю й тих, хто на ній. Залишиться одна спасенна група серед них, яка триматиметься істини й не постраждає від своїх ворогів, оскільки пристане на ясний доказ, спадщину свого Пророка Мухаммада (мир йому й благословення Аллага), говорячи: **«Скажи: це – мій шлях. Я закликаю до Господа, маючи доказ від Нього, я, і ті, хто зі мною».** (12:108). Вони закликають тих, хто збився зі шляху, повернутися, застерігають від загибелі, спонукають іти до того, що дає Бог, не уподібнюючись тим людям Писання, з якими взяли завіт, але вони залишили його

Всевишній Аллаг сказав: «І ось Аллаг узяв завіт із тими, кому було дано Писання: "Роз'яснюйте ж його людям та не приховуйте його!" Але вони відкинули його та продали за мізерну ціну! Мерзотне ж те, що вторгували вони!» (3:187).

А потім:

Кожен, хто працює в справі видруку ісламської літератури, її поширення й перекладу різними мовами, знає, наскільки потрібна книга, що закликатиме немусульман до ісламу. Книг, які розповідають про іслам, дуже багато, як детальних, так і загальних. Але, на жаль, далеко не всі вони годяться для цієї справи, а саме заклику немусульман до ісламу. Деякі книги, написані мусульманами, не призначені для немусульман, деякі надто зосереджені на обрядових питаннях, які не стосуються немусульман. А інші мають такі коментарі, які не приносять користі.

Я давно вже звернув увагу на цю справу, працюючи у Видавничому відділі Міністерства в справах ісламу, пожертв, заклику й наставництва, але, на жаль, так і не найшов гідної книги. Із деякими авторами ми не могли домовитись, а коли розповідали іншим, то й ті лише розводили руками. Мабуть усе це є наслідком гріхів і слабкості віри.

Дуже часто до нас зверталися люди з ісламських центрів з проханнями надіслати книжки, які вони зможуть перекласти на мови своїх народів, щоб закликати їх до ісламу. Ми шукали, як могли, але так і не знайшли. І це стало для нас великою проблемою, адже прикро визнавати факт нашої нездатності донести до людей Боже Послання, звертаючись до них на сторінках хоча б невеликої книги.

Коли я зрозумів, що годі уже про це сумувати й чекати того, що не станеться саме по собі, то я попросив у Бога допомоги в написанні такої книги. І ось так звершилася моя мрія, або,

принаймні, близька до звершення. Я далекий від того, щоб вважати цю книгу досконалою в такому плані, але скажу, що доклав багато зусиль задля її написання.

У цій книжці я намагався показати іслам в дуже загальному вигляді, познайомивши людей з його основами й великими принципами. Тут також розглянуті деякі питання, які виникають у багатьох немусульман, коли їх закликають до ісламу.

У своїй книжці я спирався на достовірні хадіси, як, наприклад, такі, слова Пророка (мир йому й благословення Аллага) його сподвижнику (нехай буде вдоволений ним Аллаг) Муазу, коли Пророк відсилав його до Ємену: «Ти йдеш до людей книги, тож поклич їх (принести) свідоцтво про те, що немає божества, гідного поклоніння, окрім одного лише Аллага, і що я – посланник Аллага, і якщо вони підкоряться цьому, то повідом їх про те, що Аллаг поставив їм в обов'язок (вчинення) п'яти молитов щодня, якщо ж вони підкоряться і цьому, то повідом їх про те, що Аллаг зобов'язав їх виплачувати пожертвування (Закят), яке слід брати у багатих і віддавати бідним з їх числа»,¹ а також на хадіс Умара бін аль-Хаттаба (нехай буде вдоволений ним Аллаг): «Одного дня, коли ми сиділи разом з Посланцем Аллага (мир йому і благословення Аллага!), з'явився перед нами якийсь чоловік – у надзвичайно білому одязі, з надзвичайно чорним волоссям. На ньому не було видно жодних слідів подорожі. Жоден з нас не знав його. Він підійшов ближче, і сів біля Пророка (мир йому і благословення Аллага!), притулившись своїми колінами до його колін, та поклавши свої долоні на його стегна. Він сказав: «О, Мухаммад! Розкажи мені про іслам!». Сказав Посланець Аллага, (мир йому і благословення Аллага!): «Іслам – це свідчити, що немає божества гідного поклоніння, окрім Аллага, і що Мухаммад – Посланець Аллага, і

¹ Аль-Бухарі, 41, Муслім, 29.

звершувати молитву, сплачувати Закят, постити у Рамадан, здійснювати паломництво у Дім, якщо ти спроможний зробити це». Він відповів: «Ти сказав правду». Ми були здивовані тим, що він задав йому запитання, сказавши, що той говорив правду. Незнайомець сказав: «Розкажи мені про Іман». Пророк (мир йому і благословення Аллага!) відповів: «Це – увірувати в Аллага і Його ангелів, Його книги, і в Його посланців, в Останній день, і у передвизначення, як добра, так і зла». Мовив той: «Ти сказав правду. Розкажи мені тепер про Іхсан». Він відповів: «Це – поклонятися Аллагу, неначе ти бачиш Його, і навіть якщо ти не бачиш Його, то, воістину, Він бачить тебе!». Сказав незнайомець: «Розкажи-но тепер про Час!». Пророк (мир йому і благословення Аллага!) відповів: «Той, у кого запитують, знає про це не більше того, хто запитує». Незнайомець сказав: «То скажи про знамення його!». Сказав Пророк (мир йому і благословення Аллага!): «Це – коли народить раба свою хазяйку, і ти побачиш пастухів, котрі змагаються у зведенні високих будівель». Потім він пішов, а я ще залишився на деякий час. Тоді Пророк (мир йому і благословення Аллага!) сказав: «О, Умар, чи ти знаєш того, хто це запитував?». Я відповів: «Аллаг і Посланець Його знають краще!». Він сказав: «Воістину, це приходив до вас Джибріл, щоб навчити вас вашої релігії!».²

У цих двох хадісах Пророка (мир йому й благословення Аллага) викладені основи віри, ісламу та іхсану. Але слід зауважити, що в першому хадісі не згадані піст і хадж, і вчені сказали, що це зумовлено причинами заклику до ісламу, тим, що тоді було ще не час про них говорити.

Кожне питання віровчення я намагався підтвердити айатом із книги Аллага: **«І якщо хтось із багатобожників**

² Муслім, 8.

проситиме в тебе захисту, то захисти його, щоб він міг чути Слово Аллага» (9:6).

Нехай же вони слухають Боже слово, яке освітлює розум. Треба пам'ятати й те, що багато людей, які навернулися до ісламу, зробили це після прочитання Корану. Я також намагався уникати багатьох складних питань, які будуть важкими для розуму читача чи викликати якісь сумніви. Навпаки, я намагався обмежитися такими джерелами й доказами, які є очевидними. Я хотів, щоб ця книга була простою, зрозумілою, і водночас вагомою за змістом.

Утім, повторюся, що це лише людська справа – книга, і за всім помилки відповідаю я сам, а все, що тут правильного – це справа Бога. Прошу Аллага зробити написання цієї книги щирою справою, і щоб Господь прийняв це від мене. Я прошу Всевишнього Аллага обернути все, що може бути неправильним, на правильне, а все, що може бути оманливим, на слухне.

Дякую всім тим, хто готував цю книгу до друку, перекладав і видавав її; нехай Аллаг Усевишній збільшить їхню винагороду, зробить їхні справи добрими, а знання – корисним. І на завершення прославимо Аллага, Господа світів, помолімося за благословення й мир на нашого Пророка Мухаммада й Усіх його сподвижників.

Автор

д-р. Мухаммад бін Абд Аллах бін Саліх ас-Сухайм

А./с. 1032, Ер-Ріяд 11342

Вступ

Хвала Аллагу, Господу світів, Якого ми хвалимо, у Якого просимо допомоги, у Якого шукаємо захисту від зла наших душ, та від злих вчинків. Кого Господь повів прямим шляхом, того не зіб'є ніхто, а кого Він збив зі шляху, того ніхто не наставить на нього. Я свідчу, що немає божества гідного для поклоніння, окрім одного лише Аллага, і я свідчу що Мухаммад – раб Аллага і Його Посланець, мир йому й благословення!

Аллаг відсилав Своїх посланців до світів, щоб люди отримали знамення, а також зіслав писання як наставництво, світло й зцілення для них. У минулому посланці приходили до окремих народів, давали їм книги, але потім ці книги були втрачені й закони, яким слідували ті люди, змінилися, оскільки вони стосувались лише певного народу й певного часу.

Потім Всевишній Аллаг відіслав Мухаммада (мир йому й благословення Аллага!), зробивши останнім пророком і посланцем, сказавши: **«Мухаммад – не батько когось із ваших чоловіків, але Посланець Аллага й Печатка пророків»** (33:4), а також пошанувавши зісланою йому книгою, тобто таким писанням, як Великий Коран, поклавши відповідальність за його збереження на Самого Себе. Всевишній Аллаг сказав: **«Воістину, Ми зіслали писання і, воістину, Ми його бережемо»** (15:9). Також Аллаг зробив даний йому закон таким, який буде діяти аж до Судного Дня. Аллаг пояснив, що шлях до збереження цього закону – віра в нього й заклик до нього, а також неухильне виконання його настанов. Тримаючись ясного доказу від Аллага, Мухаммад (мир йому й благословення Аллага) й ті, хто йшов за ним, закликали до нього, про що Аллаг сказав так: **«Скажи: «Це — мій шлях. Разом із тими, хто йде за мною, я закликаю**

до Аллага так, як мені дано це зрозуміти. Преславний Аллаг! Я не багатобожник!» (12:108).

Всевишній Аллаг наказав проявляти терпіння при скрутності на Його шляху. Сказав Аллаг Усевишній: «**Терпи ж, як терпили рішучі посланці, і не намагайся прискорити для них [кару]**». (46:35).

А також сказав: «**О ви, які увірували! Будьте терплячими, змагайтесь у терпінні, будьте стійкими! І бійтесь Аллага — можливо, матимете ви успіх!**» (3:200).

Відповідаючи на заклик йти цим шляхом, написана ця книга, сторінки якої освітлені аятами з Корану й хадісами з Сунни посланця Аллага Мухаммада (мир йому й благословення Аллага!). Тут написано про творіння світу, творіння людини як гідної істоти, історію посланців, становище попередніх релігій, відомості про іслам та його стовпи. Хто хоче йти прямим шляхом, той візьме собі ці речі як докази, і хто хоче врятуватись, то врятується, тримаючись за ці істини. І хто хоче зрозуміти спадщину пророків і посланців, той знайде тут прямий шлях. А хто відвертається від них, то обдурює сам себе та потрапляє в оману.

Прихильники кожної релігії закликають людей слідувати за нею і вірять, що лице ця релігія – істинна; прихильники кожної віри вважають, що слід вірити лише так, і шанувати людину, яка встановила цю віру.

Мусульмани натомість не закликають іти за якимось своїм особливим шляхом, адже ніякого специфічного «мусульманського шляху» не існує, існує релігія, яку Аллаг Усевишній сам обра для себе, сказавши: «**Воістину, релігія перед Аллагом – Іслам**». (3:19). Іслам не закликає звеличувати людину, адже люди не відрізняють перед Аллагом нічим окрім, богобоязливості. Натомість мусульмани закликають інших людей триматися шляху Господа, вірити в Його Посланців, йти за Божественним

Законом, який Аллаг зіслав своєму останньому посланцю Мухаммаду (мир йому й благословення Аллага), щоб той переказав його людству.

Саме для цього й написана ця книга, яка закликає до прямого шляху того, хто бажає стати на дорогу щастя. Аллаг Усевишній не створив іншого щастя, крім як у релігії, і спокій буде лише у того, хто повірить в Аллага як Господа, Мухаммада, мир йому й благословення Аллага, як посланця, а іслам як релігію. Тисячі людей, які навернулися в іслам вчора й сьогодні засвідчують, що вони не були посправжньому щасливі, крім як прийнявши його. Кожна людина шукає щастя й прагне спокою, і до цього шляху й веде ця книга. Я прошу Аллага зробити цю справу щирою, а саму книгу корисною для людей.

Я також дозволяю перекладати цю книгу й друкувати будь-якою мовою за умови правильного перекладу. Також я прошу усіх, у кого є питання до цієї книги, повідомляти автора на вказану адресу.

Хвала Аллагу на початку й в кінці, потаємно й відкрито, і славою цією переповнені небеса й земля, а також все, що побажав Господь. Мир і рясні благословення нашому Пророку Мухаммаду!

Автор

Ер-Ріяд 13/20/1420

Вірний шлях

У міру того, як людина дорослішає і набирається розуму, вона починає ставити собі безліч питань: «Звідки я прийшов в цей світ?», «Навіщо я прийшов?», «Куди піду?», «Хто створив мене і цей світ навколо мене?», «Хто володар Всесвіту і хто ним керує?» і багато інших.

Людина не в силах самостійно дізнатися відповіді на всі ці питання. Новітні науки не можуть досягнути відповіді на них, тому що ці питання належать до сфери релігії. Саме тому навколо них розмножилися легенди, різного роду домисли і міфи, що вводять людину в ще більшу тривогу і замішання. Ці питання є таємними і людина зможе знайти вичерпні відповіді на них, тільки лише якщо Аллаг наставить її на вірну релігію, що принесла остаточне рішення всіх питань. А вірна релігія - це та єдина релігія, яка несе істину і правдиве рішення в усьому, так як вона одна прийшла від Аллага і була послана як одкровення Його пророкам і посланцям. З цієї причини людині необхідно прагнути пізнати цю справжню релігію, вивчати її і увірувати в неї, для того щоб вийти з замішання, позбутися від труднощів та слідувати прямим шляхом.

І так, почнемо пізнавати. Говорячи про релігію, необхідно знати до кого веде ця релігія? Кому ми повинні поклонятися?

На наступних сторінках ми спробуємо розкрити ці питання і відповісти на них, ми наведемо аргументи і докази, для того щоб ви, дорогі читачі, терпляче, ретельно і з неупередженістю могли їх розглянути.

Право на виключне поклоніння

Невіруючі поклоняються своїм створеним із дерева або каменю божествам або людям, саме тому іудеї і багатобожники, що жили під час послання Останньої Місії до людства, попросили Посланника Аллага Мухаммада (хай благословить його Аллаг і вітає) розповісти про опис Аллага і про те, із чого Він зроблений? Тому Аллаг - Пречистий Він і Великий - послав наступну суру: «Скажи: «Він — Аллаг — Єдиний, Аллаг — Той, до Кого прагнуть, не народив і не був народжений, і ніхто не був рівним Йому!» (112:1-4).

Аллаг Сам ознайомив і Собою Своїх рабів і сказав: «Воістину, ваш Господь — Аллаг, Який створив небеса й землю за шість днів, а потім утвердився на троні. Він покриває ніччю день, який швидко наздоганяє її. Сонце, місяць і зорі покірні Йому. Хіба не Йому належить творити й вирішувати? Благословенний Аллаг, Господь світів!» (7:54).

Він також сказав: «Аллаг — Той, Хто звів небеса без опори, яку б ви могли бачити. Потім Він утвердився на троні, підкорив сонце й місяць. Плинуть вони до визначеного строку. Керує Він справами й пояснює знамення — можливо, ви будете впевнені в зустрічі з Господом своїм! Він — Той, Хто простяг землю й поставив на ній гори й річки. Із кожного плоду Він зробив дві пари. Він накриває ніччю день. Воістину, в цьому знамення для людей, які мислять!» (13:2-3).

І далі: «Аллаг знає те, що несе в собі жінка, скільки зменшилось і збільшилось у кожному лоні. Воістину, кожна річ у Нього має міру! Знаючий потаємне й відкрите, Великий, Піднесений!» (13:8-9).

Аллаг — хвала Йому — також сказав: «Запитай: «Хто Господь небес і землі?» І скажи: «Аллаг!» Скажи: «Невже ви взяли собі у покровителі замість Нього тих, хто не має влади принести користь чи заподіяти шкоду навіть самим собі?» Скажи: «Чи рівні між собою сліпий і зрячий, чи рівні між собою темрява й світло?» Чи вони вважають, що Аллаг має помічників, які творять так, як творить Він, а творіння Його схоже на їхнє? Скажи: «Аллаг — Творець кожної речі. Він — Єдиний Всепереможний!» (13:16).

Аллаг — Пречистий Він — наводить їм Свої знамення, які слугують явними доказами і свідченням: «Серед Його знамень — ніч і день, сонце й місяць. Не падайте додолу перед сонцем і місяцем, а падайте додолу перед Аллагом, Який створив їх, якщо ви поклоняєтесь Йому!» (41:37).

А також в іншому аяті: «Серед Його знамень — те, що ти бачиш землю сухою, а коли Ми посилаємо на неї воду, вона починає рухатись і збільшуватись. Воістину, Той, Хто оживив її, неодмінно оживить і померлих! Воістину, Він спроможний на кожну річ!» (41:39).

А також: «Серед Його знамень — творіння небес і землі, а також відмінності між мовами й кольорами. Воістину, в цьому – знамення для жителів світів! Серед Його знамень — ваш сон уночі та вдень, а також пошуки Його милості. Воістину, в цьому — знамення для людей, які здатні слухати!» (30:22-23).

Всевишній описав Себе прекрасними і досконалими якостями: «Аллаг! Немає бога, крім Нього — Живого, Сушого! Не торкається Його ні дрімота, ні сон. Йому належать те, що на небесах, і те, що на землі. Хто ж заступиться перед Ним без Його дозволу? Він знає те, що попереду них, і те, що позаду них. Вони ж не досягають зі знання Його нічого, крім того, що побажає Він. Престол

Його охоплює небеса і землю, а збереження їх не втомлює Його. І Він — Всевишній, Великий!» (2:255).

А також сказав: **«Прощаючого, Приймючого каяття, суворого в покаранні, Володаря милості! Немає бога, крім Нього, й до Нього буде повернення!» (40:3).**

А також: **«Він — Аллаг, окрім Нього немає бога! Цар, Пресвятий, Мирний, Вірний, Охоронець, Великий, Сильний, Звеличений! Пречистий Аллаг від тих, кому поклоняються нарівні з Ним» (59:23).**

Це є Мудрий, Могутній Господь, Який володіє винятковим правом на те, щоб Йому поклонялися. Він ознайомив з Собою Своїх рабів, навів їм Свої знамення, які слугують явними доказами і свідченнями, описав Себе прекрасними і досконалими якостями. Про Його існування, панування і істинну божественність свідчать шаріати [Законоположення, послане Аллагом] пророків, здоровий глузд і сама природа людини, з чим були згодні всі люди в усі часи.

Що ж стосується доказів Його існування і панування, то вони наступні:

1 - Дивовижне творіння Всесвіту і всього, що є в ньому.

О людино тебе оточує величезний Всесвіт, який складається з небес, зірок і планет, річок і морів, розпростертої землі, що складається з лежачих близько один від одного материків з різною між собою різноманітною рослинністю, де є всі види плодів, і де ти виявиш по дві пари всіх тварин... І ось цей Всесвіт не міг створив себе сам, у нього, безумовно, повинен бути Творець. І якщо Всесвіт не може створити себе сам, то хто ж створив його в такому бездоганному порядку, довів до чудової досконалості і зробив знаменням для усіх, крім одного лише Аллага, Єдиного, Всемогутнього, крім Якого немає іншого Господа і істинного Божества? Аллаг Всевишній сказав: **«Віруючі будуть звертатись одне до**

одного: «Воістину, раніше, перебуваючи серед наших рідних, ми боялися,» (52:25-26).

Ці два аята містять в собі три передумови:

1 - Хіба вони створені з нічого самі по собі?

2 - Вони створили самі себе?

3 - Вони створили небеса і землю?

Якщо вони не були створені самі по собі з нічого, і не створили самих себе і не створили небеса і землю, то стає ясно, що у них немає іншого виходу, крім як визнати існування Творця і творіння небес і землі, і що цим Творцем є Єдиний і Всемогутній Аллаг.

2 - Вроджена властивість (фітра)³

Всі живі істоти створені з вродженим почуттям визнання існування Творця, Який величніший, могутніший і досконаліший всього іншого. Це почуття міцно і ґрунтовно закріплено в людині, воно більш непорушне, ніж математичні константи, і не потребує доказів, хіба тільки для тих, хто втратив свою справжню природу, коли виникли обставини, які змушують людину відхилитися від того, що вона визнала.⁴ Аллаг Всевишній сказав: **«Поверни своє обличчя до релігії як ханіф! Це — вроджена якість, із якою Аллаг створив людей. Немає зміни в творінні Аллага. Це є правильна релігія — але ж більшість людей не знає!»** (30:30).

³ Фраза "вроджена властивість" - це один з можливих варіантів пояснення арабського слова - "*Фітра*". Цей термін, не має точного аналога в українській мові. Надалі по тексту можливе використання і інших варіантів пояснення цього терміну, а так само можливо і використання самого слова "*фітра*".

⁴ Див.: «Маджму аль-фатава» Ібн Таймійя: 1 / 47-73.

Абу Хурайра – нехай буде задоволений ним Аллаг! - Передав, що Пророк - нехай благословить його Аллаг і вітає! - Сказав: *«Кожен народжений народжується з чистим вродженням почуттям визнання існування істинного Божества (фітра), а тільки потім батьки роблять його іудеєм, або християнином, або вогнепоклонником, так само як тварина народжує тварину цілою. Хіба ви помічали серед них тварин з відрізаним вухом або носом?»*, а потім сказав: *«Прочитайте, якщо бажаєте (аят в якому говориться): «Така вроджене якість, з яким Аллаг створив людей. Творіння Аллага не підлягає зміні»⁵*

Пророк - нехай благословить його Аллаг і вітає! - Також сказав: *«Великий і Могутній Аллаг повелів мені навчити вас тому, чому Він навчив мене сьогодні, і чого ви не знаєте (Усевишній сказав): «Будь-яке багатство, яким Я наділив Моїх рабів, дозволено для них. Я створив всіх Моїх рабів покірними Мені. Але дияволи прийшли до них, відхилили їх від їх релігії, заборонили їм те, що Я дозволив їм, і веліли їм поклонятися поряд зі Мною вигаданим божеством, не маючи ніяких підстав для цього»⁶*.

3 - Одностайна думка всіх людей.

Всі люди - попередні покоління і нові - єдині в тій думці, що у цьому Всесвіті є Творець і це - Аллаг, Господь світів, що Він Творець небес і землі, що в Нього нема співучасника в творенні, так само як немає Йому співтоваришів у пануванні - Пречистий Він!

⁵ Передали імам аль-Бухарі, книга приречення, 3-тя глава і імам Муслім, книга приречення, 2658-й хадіс, тут приведена версія Мусліма.

⁶ Передали імам Ахмад в своєму «Муснад», тому 4-й, с. 162 і імам Муслім в своєму «Сахіх», в розділі «Опису раю і його благ і мешканців», хадіс 2865, тут приведена версія Мусліма.

До нас не дійшло будь-якої вісти від якої б то не було громади людей, що жили до нас, про те, щоб вони вважали свої божества співучасниками Аллага в створенні небес і землі. Навпаки, вони всі були переконані, що Аллаг - це їх Творець і Творець їх божеств, і немає ніякого іншого творця, що один лише Аллаг дарує їжу, приносить користь і відводить зло.⁷

Всевишній Аллаг, повідомляючи про визнання багатобожниками панування Аллага, сказав: **«Якщо ти питаєш у них: «Хто створив небеса й землю та підкорив сонце й місяць?» — то вони неодмінно скажуть: «Аллаг!» Як же вони заблукали! Аллаг збільшує та зменшує наділ тим із рабів Своїх, кому побажає! Воістину, Аллаг про кожну річ Знаючий! Якщо ти питаєш у них: «Хто проливає з неба воду, оживлюючи землю після її смерті?» — то вони неодмінно скажуть: «Аллаг!» Скажи: «Хвала Аллагу!» Але ж більшість із них не розуміє!»** (29:61-63).

Він також сказав: **«Якщо ти запитаєш у них, хто створив небеса і землю, то вони неодмінно скажуть: «Їх створив Всемогутній, Всезнаючий!»** (43:9).

4 - Здоровий глузд.

Безперечним є те, що здоровий глузд підказує, що у Всесвіті є великий Творець. Тому що розум бачить Всесвіт новоствореним і те, що він не створений сам по собі. Він підказує, що у новоствореної речі повинен бути творець.

Людина розуміє, що в цьому житті часом його досягають негаразди та біди, і коли вона не в силах відвести їх, то всім серцем звертається до неба і просить допомоги свого Господа, щоб Він розсіяв її турботи і зняв печаль, якщо

⁷ Див.: «Маджму аль-фатава шейх-уль-ісламу Ібн Таймійї, том 14-й, с. 380-383 і тому 7-й, с. 75.

навіть в інші свої дні відкидає Його і поклоняється своєму ідолу. Це незаперечна істина, яку не можливо не визнати. Адже навіть якщо тварині заподіяти біль, воно піднімає свою голову і направляє свій погляд на небо. Аллаг повідомив про те, що коли людину осягає нещастя, то вона поспішає до Аллага, та просить Його відвести це нещастя.

Аллаг Всевишній сказав: «Коли людини торкається лихо, вона кличе свого Господа й звертається тільки до Нього. А коли Він дарує їй милість від Себе, то вона забуває те, про що раніше просила, й додає Аллагу рівних — для того, щоб збити інших із Його шляху! Скажи: «Недовго ж тобі насолоджуватись своїм невір'ям! Воістину, ти — один із жителів вогню!»» (39:8).

Аллаг, повідомляючи про становище багатобожникиїв, сказав: «Він — Той, Хто дає вам змогу подорожувати сушею та морем. Ось ви на кораблях, разом із ними дме попутний вітер, якому вони радіють! Але щойно зірветься буревій, і підступлять до них хвилі з усіх боків, вони вирішать, що оточені. Тоді кличуть вони Аллага, щиро сповідуючи Його релігію: «Врятуй нас! І ми неодмінно будемо вдячні!» Та коли Він рятує їх, то вони сіють безчестя на землі без жодного права. О люди! Ваше безчестя обернеться проти вас самих. Це лише насолода земного життя, а потім ви повернетесь до Нас! І Ми розповімо вам про те, що чинили ви!» (10:22-23).

Він також сказав: «І коли накриває їх, наче тінь, хвиля, то вони закликають до Аллага, щиро сповідуючи Його релігію. Та коли Він рятує їх, виводячи на сушу, то зменшується віра їхня. Ніхто не заперечує Наші знамення, крім зрадника, невдячного!» (31:32).

Це Божество, Яке створило Всесвіт з нічого, створило людину в чудовому вигляді і встановило в його людському нутрі почуття необхідності поклоніння і підпорядкування Йому. Розум людини підкорився Його безмежному

пануванню і безроздільному праву на те, щоб поклонялися тільки Йому. Люди всіх часів визнавали Його панування ... Безперечно, таке Божество має бути Єдиним у своєму пануванні і в своєму праві на поклоніння. Подібно до того, що у Нього немає співтоваришів у створенні, у Нього немає співтоваришів і в Його божественності, що дає Йому безроздільне право на те, щоб поклонялися лише Йому одному. І доказів цьому безліч.

До їх числа відносяться такі:

1 - У Всесвіті існує Один-Єдиний Бог, гідний поклоніння, Він є Творцем і дарує їжу. Лише тільки Він в змозі принести користь і відвести шкоду. Якби у Всесвіті існувала інше справжнє божество, то неодмінно воно б теж створювало, розпоряджувалось, і робило що побажає і тоді одне з божеств не погодилося б в співучасті з іншим божеством.⁸ Безсумнівно, що одне божество взяло б гору над іншим і здолало б його. Але переможений не може бути божеством. А переможцем є Істинне Божество, у Якого немає товариша в божественності, що дає Йому безроздільне право на те, щоб Йому поклонялися, так само як немає товариша Йому в пануванні. Аллаг Всевишній сказав: «Аллаг не взяв Собі сина, і немає поряд з Ним іншого (істинного) бога. В іншому випадку кожен бог забрав би з собою те, що створив, і одні з них піднялися б над іншими. Аллаг понад того, що вони приписують Йому!» (23:92).

2 - Поклоніння гідний лише Аллаг - Владика небес і землі. Людина завжди шукає близькості до божества, яке приносить користь і відводить зло, захищає від лихого та спокуси, і на це здатний лише Той, Кому належать небеса і земля і все те, що між ними. Якби поряд з Аллагом існували інші божества, як про це говорять багатобожники, то люди неодмінно обрали шляхи, що ведуть до поклоніння

⁸ Див.: коментар до «аль-Акида ат-Тахавійя», с. 39.

правдивому Владиці - Аллагу, так як навіть ті, кому вони поклоняються, крім Аллага, самі поклоняються Аллагу і шукають наближення тільки до Нього одного, отже ті хто шукають близькості з Тим хто володіє користю і відводить зло, має поклонятися істинному Богу, Якому поклоняються всі хто на небесах і землі, в тому числі і ті, кому поклоняються, крім Аллага. Аллаг Всевишній сказав: **«Скажи: «Якби крім Нього існували ще й інші боги, як стверджують невіруючі, то вони неодмінно прагнули б досягнути Володаря трону!»»** (17:42).

Нехай прочитає шукає істину наступні слова Аллага: **«Скажи: «Покличте тих, кого ви вважали богами поряд з Аллагом ». Вони не володіють навіть щонайменшої часткою на небесах і на землі і не є співвласниками чогось на них, і немає у Нього серед них помічників. Нічиє заступництво перед Ним не принесе користі, крім тих, кому буде дозволено»** (34:22-23).

Ці аяти розривають прихильність серця до чогось, крім Аллага, в силу наступних чотирьох причин:

По-перше, ці товариші (ті, кому поклоняються крім Аллага) не володіють навіть найменшої часткою поряд з Аллагом. А той, який не володіє навіть щонайменшої часткою, не зможе ні принести користі, ні нашкодити, і не заслуговує бути Богом або Його співучасником. Адже Аллаг - Один, Який володіє і розпоряджається ними.

По-друге, вони не володіють нічим ні на небесах, ні на землі, і не є співвласниками навіть найменшої дрібниці на них (небесах і землі).

По-третьє, у Аллага немає помічників з числа Його створінь. Навпаки, Він допомагає Своїм творінням у тому, що приносить їм користь, і оберігає їх від того, що шкодить їм. Таким чином, всі вони (Його творіння) потребують у своєму Господі.

По-четверте, ці товариші (ті, кому поклоняються поряд з Аллагом) не можуть заступатися перед Аллагом за своїх послідовників, і їм навіть не дозволено це заступництво, адже Всевишній дозволяє заступатися тільки Своїм наближеним, які можуть зробити це тільки за тих, чиїми словами, вчинками і переконанням задоволеній Аллаг.⁹

3 - Упорядкованість і досконалість Всесвіту - це найяскравіший доказ того, що його організатором є Один Бог, Один Володар, Один Господь, крім Якого немає іншого божества для створіння, і немає іншого Господа, крім Всевишнього. Так само, як ця світобудову не може мати двох творців, так само неприпустимо наявність двох божеств, що володіють неподільним правом на те, щоб їм поклонялися. Всевишній Аллаг сказав: **«Якби були інші боги, крім Аллага, то [небеса і земля] зруйнувалися б. Аллаг, Господь трону, пречистий від того, що Йому приписують!»** (21:22).

Якщо припустити, що на небі і землі було б інше справжнє божество, крім Аллага, то вони зруйнувалися б. Роз'яснення того, яким чином відбудеться руйнування: існування іншого істинного божества поряд з Аллагом означало б, що кожен з них здатний до самоправності і самостійних дій, що призвело б до суперечки і розбіжності, і з цієї причини виникло б руйнування.¹⁰ Неможливо уявити, щоб тілом розпоряджалося одночасно дві однакові душі, так як це призвело б до його руйнування і загибелі. І як же можна уявити собі подібне щодо всієї світобудови, неузгодженість управління якої більш руйнівне і згубне.¹¹

4 - Всі пророки і посланники одностайні в цьому.

⁹ Див.: «Услід очей єдинобожників», автор шейх Абдур-Рахман ібн Хасан (та обдарує його Аллаг Своєю милістю), с. 100.

¹⁰ Див.: «Фатх аль-Кадийр », 3/403.

¹¹ Див.: «Міфтах дар ас-са'ада», 1/260.

Всі громади одностайні в тому, що пророки і посланники володіли найдосконалішим розумом, найчистішою душею, найкращим вдачею, вони були найбільш доброзичливими до своїх пастви, самими знаючими про цілі Аллага, найбільш правильними в зазначенні прямого шляху, так як вони отримують одкровення від Аллага і доводять його до людей. Всі пророки і посланники, починаючи від Адама і закінчуючи Мухаммадом (мир їм і благословення Аллага), одностайні в заклику своїх народів до віри в Аллага і залишення поклоніння чогось, крім Нього, і до того, що Він - істинний Бог.

Всевишній Аллаг сказав: «Ми не посилали до тебе жодного посланника, якому не було б викликано:« Ні істинного божества, крім Мене. Поклоняйтеся ж Мені!»». (21:25).

Також Аллаг сказав про Нуха (мир йому), що той сказав своєму народові: **«Не поклоняйтеся нікому, крім Аллага! Я боюся, що на вас впаде кара в болісний День!»». (11:26).**

Також Аллаг (Святий Він) сказав останньому з пророків: **«Аллаг навів притчу — раба, який належить кільком упертим господарям, і ще одного раба, який належить одному. Чи рівні вони в порівнянні? Хвала Аллагу! Але ж більшість із них не знає!?» (21:108).**

Це Бог, Який створив буття з нічого і зробив його досконалим, створив людину в чудовому вигляді і надав йому повагу, наділивши його людську природу (араб .: *Fimpra*) почуттям визнання необмеженого панування Аллага і Його виняткового права на поклоніння. Аллаг влаштував так, що людська душа зможе придбати рівновагу тільки тоді, коли підкориться своєму Творцеві і буде йти по Його шляху, і не придбає спокою до тих пір, поки не стане покладатися на свого Творця і не буде прив'язаним до Нього. І ця прихильність можлива тільки за допомогою знаходження на Його прямому шляху, з яким були направлені Його благородні посланці. Розум, яким Всевишній наділив

людину, буде здоровим і стане виконувати свою функцію досконало тільки тоді, коли вона повірить в свого Господа.

І коли фітра людини буде правильною, коли душа знайде спокій і рівновагу, коли розум увірує, тоді людина знайде щастя і безпеку в цьому і наступному світах ... Якщо ж людина відмовиться від всього цього, то буде жити розсіяним і роз'єднаним життям, блукаючи в цьому світі, розпорозуватися серед різних божеств, не знаючи, хто принесе йому користь і відверне його від шкоди.

І для того, щоб віра зміцнилася в душі, і стала очевидною гидота невіри, Аллаг привів притчу, що наближає значення до розуміння, де Всевишній порівняв людини, розпорозеного між численними божествами, з тим, хто поклоняється одному лише Господу. Аллаг (Святий Він і Великий) сказав: **«Аллаг наводить як притчі чоловіка, що належить кільком незговірливим партнерам (що знаходиться в поганих відносинах один з одним), і чоловіка, що належить тільки одній людині. Чи рівні вони в казці? Хвала Аллагу, (немає)! Але більшість їх не знає (цього)»** (39:29).

Таким чином, Аллаг привів притчу про язичника і єдиногобжника, порівнявши першого з рабом, що належить відразу декільком партнерам, з приводу якого вони сперечаються між собою, так як він розділений між ними. Кожен з них вимагає від нього щось своє, і кожен з них покладає на нього щось своє. Такий раб знаходиться в розгубленості, не знає, кого слухати, за ким йти, не здатний задовольнити оспорювані і суперечливі примхи, адже він не може розірватися! А єдиногобжника Аллаг порівняв з тим рабом який належить одному господареві, який знає, що від нього вимагається, і що йому доручено, тому він спокійний й міцно знаходиться на одному ясному шляху.

Таким чином, ці два раба не рівні між собою. Раб, що належить одному господареві, підкорений йому одному,

тому насолоджується спокоєм, прямою, знанням і ясністю. Другому рабу доводиться підкорятися відразу кільком господарям, що перебувають у конфлікті між собою, тому він знаходиться в замученому, тривожному стані, не може утвердитися, не може задовольнити примху хоча б одного з панів, не кажучи вже про всіх разом відразу!

Після того, як були наведені докази, що вказують на існування Аллага, Його панування і Його виняткове право на поклоніння, доречно буде, якщо ми ознайомимося з тим, як Господь створював буття і людину, і спробуємо пізнати Його мудрість в цьому.

Творіння всесвіту

Після того, як були наведені докази, що вказують на існування Аллага, Його панування і Його виняткове право на поклоніння, доречно буде, якщо ми ознайомимося з тим, як Господь створював буття і людину, і спробуємо пізнати Його мудрість в цьому.

Цей Всесвіт, що включає в себе небеса, землю, зірки, галактики, моря, дерева, тварин і інші творіння, був створений Аллагом (Святий Він і Великий). І створені вони були з нічого.

Всевишній сказав: «Скажи:» **Невже ви не віруєте в Того, Хто створив землю за два дні, і було подібне до нього інших? Він же - Господь світів. Він спорудив над землею непорушні гори, наділив її благодаттю і розподілив на ній їжу для страждених (або для тих, хто запитує) за чотири повних дні. Потім Він звернувся до неба, яке було димом, і сказав йому і землі: Скажи: «Невже ви не віруєте в Того, Хто створив землю за два дні, й додасте Йому рівних? Але ж Він — Господь світів! Він поставив над нею міцні гори,**

благословив її та розподілив засоби для прожиття — за чотири повних дні, для тих, хто цього потребує!» Потім Він повернувся до неба — а воно було димом — і сказав йому та землі: «Прийдіть — добровільно чи примусово!» Вони сказали: «Ми прийдемо добровільно!» Він завершив сім небес за два дні й відкрив кожному з них його обов'язок. Ми прикрасили нижнє небо світилами, й вони захищають його. Так визначив Всемогутній, Всезнаючий!». (41:9-12).

Також Аллаг сказав: «Невже не бачать невіруючі, що небеса й земля були єдиним цілим, а Ми роз'єднали їх, і що Ми створили все живе з води? Невже вони не увірують? І Ми поставили на землі непохитні гори, щоб вона не коливалася під ними, й проклали широкі шляхи, щоб вони мали змогу йти правильним шляхом. І Ми зробили небо захищеним дахом, але вони відвертаються від Його знамень». (21:30-32).

Аллаг створив цей Всесвіт з незліченними мудрими призначеннями. У кожній її частинці є свої великі мудрі смисли, чудові знамення. Якщо поміркувати над одним зі знамень, знайдеш в ньому багато дивного. Подивися на чудеса творінь Аллага, наприклад, в рослинах. Майже не буває такої рослини, в листі, коренях або плодах якої не було б користі. Розум людини не здатний охопити всі подробиці, пов'язані з рослинним світом. Подивися на тонкі, нікчемні і слабкі прожилки рослин, за якими переміщається вода. Їх можна побачити тільки уважно придивившись.

Як вони здатні притягувати воду знизу вгору, яка пересувається по цим водних каналах відповідно до потреби і місткості?

А потім подивися як ці прожилки розходяться і розподіляються по рослині, витончуючись до таких розмірів, які неможливо побачити очима?

Потім подивися на запліднення дерева, перехід плода з одного стану в інший, так само як це відбувається з зародком, прихованим від очей. Без листяного покриву, дерева являють собою просто дрова, але їх Господь і Творець одягає їх, покриваючи листям. Після чого Він виводить маленький, слабкий плід, а листя захищають його від спеки, холоду і катаклізмів. Потім Аллаг за допомогою прожилок доносить до плоду харчування, і плід отримує свій прожиток, так само як зародок отримує їжу всередині своєї матері. Після чого Він зростив цей зародок, так що він остаточно встиг і став смачним, м'яким плодом, який вийшов з твердого дерева.

Також, якщо ти подивися на землю і на те, як вона була створена, то побачиш найбільші знамення її Творця і Засновника. Аллаг (Святий Він і Великий) створив землю ложем і підпорядкував її для Своїх рабів, зробивши їх прожиток, долі і засоби до існування в ній самій. Проклав на ній дороги для того, щоб вони могли переміщатися для задоволення своїх потреб. Затвердив на ній гори, зробивши їх опорами, щоб земля не вагалася. Створив частини світу просторими, розпростер землю, зробив її вмістилищем для живих, вмістивши їх на її поверхні, і вмістилищем для мертвих, вмістивши їх усередині неї, так що поверхня землі є місцем проживання живих, а її надра є місцем обителі мертвих.

Після чого подивися на постійно обертаючийся небосхил: сонце, місяць, зірки, сузір'я. Подивися на те, як все впорядковано і постійно рухається в цьому світі до визначеного терміну! При цьому відбувається зміна дня і ночі, пір року, тепла і холоду, що, в свою чергу, несе в собі благо для живих творінь з числа тварин і рослин.

Після чого поміркуй над творінням неба, звертаючи до нього погляд ще й ще раз, і ти побачиш, що воно є одним з найбільших знамень: на стільки воно піднесене, просторе і стійке! У нього немає опори, і воно ні за що не зачіпається

зверху. Тримає небо Могутність Аллага, адже саме Він утримує небеса і землю, щоб вони не зрушили.

Таким чином, якщо ти подивишся на цей Всесвіт, на формування її частин, на її чудовий порядок, то виявиш, що він подібний до дому з усіма благами, з усіма необхідними речами, що вказує на досконалість могутності її Творця, досконалість Його знання, мудрості і милості. Небо - це покрівля, яка височіла над землею, земля - ложе, килим, місце, придатне для мешкання, сонце і місяць - два сяючих світила, зірки - світильники, прикраси та вказівні знаки для переміщення в цьому будинку. Коштовності та корисні копальни в надрах землі подібні здобутим скарбам, у кожного з яких є своє застосування. У всіх видів рослин є своє призначення, так само як і різні тварини застосовуються в різних цілях: є такі, які використовуються в якості верхових і в'ючних тварин, інші - для отримання молока, м'яса, з деяких виготовляють одяг, інші застосовують для охорони. При цьому Всевишній зробив людину господарем, якому надано право розпоряджатися над ними своїми діями, і постановами.

І якщо ти звернеш свою увагу на весь цей Всесвіт або хоча б на одну з його частин, то виявиш дивовижні речі. Якщо, знявши з себе кайдани пристрастей і наслідування, без упереджень глибоко поміркувати над ним, то переконаєшся в тому, що він (Всесвіт) створений Мудрим, Могутнім і Обізнаним, Він створив його найкращим чином і привів в ідеальний порядок. Також стане очевидним, що неможливе існування двох творців. Все це можливо тільки при наявності Одного Бога, немає божества, гідного поклоніння, крім Нього. Адже наявність іншого божества на небесах і землі, крім Аллага, призвело б до їх руйнування, розладу порядку в них і їх непотрібності.

Однак, якщо ти все-таки не згоден і заперечуєш Творця, тоді що ти скажеш з приводу такого прикладу? Обертається на

річці зрошувальне колесо, влаштоване в досконало з бездоганними точними деталями, так що спостерігач не помітить жодної вади ні в матеріалі, ні в зовнішності, воно подає воду в величезний парк і забезпечує необхідним поливом наявні в ньому плоди. Також в цьому парку є той, хто збирає їх, піклується і доглядає за ними, так що жоден плід не псується і не пропадає. А потім він ділить вартість кожного продукту під час збору врожаю і розподіляє її між нужденними в залежності від їх потреби і нужди, при цьому кожен з них отримує відповідно до свого статусу. І такий розподіл відбувається постійно.

Чи думаєш ти, що це відбувається випадково, без творця і організатора? Чи припускаєш ти, що це зрошувальне колесо і парк з'явилися випадково, самі по собі, без дійової особи? Як ти думаєш, що підкаже тобі твій розум, яку він дасть тобі відповідь, і на що вкаже?¹²

Мудрий задум у створенні життя

Після невеликого екскурсу і деяких роздумів про творіння Всесвіту доречно буде згадати деякі мудрі задуми, заради яких Аллаг створив ці великі твори і дивовижні знамення.

Серед цих мудростей:

1. Аллаг підпорядкував ці творіння в використання людині. Всевишній Аллаг, встановив намісника на Землі, який повинен поклонятися Йому і облаштовувати її, створив всі ці творіння, щоб його життя було рівним, а справи і в цьому світі, і після смерті були впорядкованими. Аллаг (Святий Він

¹² Скорочено з книги «Міфтах дар ас-са'ада», 1/251-269.

і Великий) сказав: **«Він підкорив вам те, що на небесах, і те, що на землі».** (45:13).

Також Всевишній сказав: **«Аллаг — Той, Хто створив небеса й землю, пролив із неба воду й виростив нею плоди для вашого прожитку. Він підкорив вам кораблі, які плывуть морем за наказом Його. Він підкорив вам ріки й підкорив вам сонце й місяць, які невпинно рухаються, підкорив вам ніч і день. Він дарував вам усе, що ви просили. Якщо ви почнете рахувати милості Аллага, то не перелічите їх. Воістину, людина — несправедлива й невдячна!»** (14:32-34).

2. Небеса, земля та інші творіння в цьому Всесвіті свідчать про панування Аллага, всі вони вказують на Його єдність, адже найбільшою справою в цьому всесвіті — є визнання панування Всевишнього і віра в те, що тільки Він Один — є Істинним Богом, гідним поклоніння. І так як це справа велике за своїм значенням, Всевишній Аллаг встановив найбільші явища, які слугують найбільшим аргументом на його підтвердження, а так же застосував для цього найбільші знамення і привів найсильніші докази. Так, Аллаг спорудив небеса, землю і інші творіння, щоб вони свідчили про Творця. Тому в Священному Корані часто можна зустріти слова: **«Серед Його знамень ...»**, як, наприклад, Всевишній Аллаг говорить:

«Серед Його знамень — творіння небес і землі, а також відмінності між мовами й кольорами. Воістину, в цьому — знамення для жителів світів!

Серед Його знамень — ваш сон уночі та вдень, а також пошуки Його милості. Воістину, в цьому — знамення для людей, які здатні слухати!

Серед Його знамень — те, що Він показує вам блискавку, щоб викликати страх і надію, а також проливає з неба

воду, щоб оживити нею землю після її смерті. Воістину, в цьому — знамення для людей, які розуміють!

Серед Його знамень — те, що небо та земля тримаються за Його наказом. Щойно Він покличе вас, ви одразу вийдете з землі» (30:22-25).

3. Творіння свідчать про воскресіння після смерті. Існує два життя: мирська і загробне. При цьому саме життя після смерті слід вважати справжнім життям. Всевишній Аллаг сказав: «Життя в цьому світі — лише гра й забава, а наступне життя — справжнє! Якби вони знали!» (29:64).

Причина цього в тому, що остання обитель — місце кари і розрахунку, в ній буде постійне безперервне життя, або в блаженстві для мешканців Раю, або в покаранні для мешканців Аду.

І через те, що людина може потрапити в цю обитель, тільки розлучившись з цим світом і після воскресіння, люди з викривленою Фітр (вродженими якостями), що втратили зв'язок зі своїм Господом, що не вміють правильно міркувати, заперечують факт воскресіння після смерті. Тому Аллаг привів аргументи і докази, щоб вони увірували в воскресіння серцем і щоб переконалися в його спроможності розумом. Адже відтворення чого-небудь легше, ніж процес творіння, що відбувається вперше. Крім того, творіння небес і землі величніше, ніж відтворення людини вдруге.

Всевишній Аллаг сказав: «Він — Той, Хто починає творіння, а потім повторює його. І це для Нього легко! Аллагу належать найвищі якості, і Він — Всемогутній, Мудрий!» (30:27).

Також Всевишній сказав: «Воістину, творіння небес і землі є чимось більшим, ніж творіння людей, але більшість людей не розуміє!» (40:57).

Також Аллаг сказав: **«Аллаг — Той, Хто звів небеса без опори, яку б ви могли бачити. Потім Він утвердився на троні, підкорив сонце й місяць. Плинуть вони до визначеного строку. Керує Він справами й пояснює знамення — можливо, ви будете впевнені в зустрічі з Господом своїм!»** (13:2).

О людино! Що ж далі?

О людино! Якою буде твоя відповідь після того, як ти зрозумів, що все це буття було підпорядковане в твоє використання, і Всевишній привів для тебе Свої знамення і факти, що свідчать про те, що немає іншого божества, що заслуговує поклоніння, крім Одного Аллага, у якого немає співтоваришів? Якщо ти дізнався, що твоє воскресіння і життя після твоєї смерті легше аніж творіння небес і землі, і що ти станеш перед своїм Господом, і Він розрахує тебе за твої справи ... Якщо ти дізнався, що весь Всесвіт підпорядкований своєму Господу, всі творіння вславляють і вихваляють його ... Адже Всевишній Аллаг сказав: **«Славлять Аллага ті, хто на небесах, і ті, хто на землі — Царя, Святого, Великого, Мудрого!»** (62:1).

Всі творіння Аллага падають ниць, здійснюючи земний уклін, перед Його могутністю. Аллаг говорить з цього приводу: **«Невже ти не бачиш, що Аллагу поклоняється те, що на небесах, і те, що на землі — сонце, місяць, зорі, гори, дерева, тварини й багато людей. А багато хто заслуговує кари! Кого Аллаг принизить, того ніхто не пошанує! Воістину, Аллаг чинить, як побажає!»** (22:18).

Крім того, ці творіння роблять по-своєму молитви.

Всевишній Аллаг сказав: **«Невже ти не бачиш, що Аллага прославляє те, що на небесах, і те, що на землі, а також птахи з простертими крилами? Кожен знає свою молитву й славлення. Аллаг знає про те, що вони роблять!»** (24:41).

І якщо навіть твій організм йде по визначеним Аллагом порядку, адже серце, легені, печінка і інші органи підпорядковані волі Аллага, чи будеш ти вибирати між вірою в свого Господа і невір'ям у Нього? Чи не стане твоє заперечення Бога непокорюю і відхиленням від цього благословенного шляху, по якому йде все, що оточує тебе, і навіть твій організм?

Гідність нормальної і розумної людини не дозволяє відхилитися від віри і проявляти непокору Богу, бачачи перед собою чудесність цього величезного Всесвіту!

Творіння людини і надана їй повага

Всевишній Аллаг побажав створити таке творіння, яке зможе гідно подбати про облаштування цього світу. Саме таким творінням стала людина! За задумом Всевишнього людина була створена із землі. Так, Господь почав творіння першої людини з глини, після чого Він створив її у цьому надзвичайно прекрасному виді в якому вона перебуває і зараз. Потім, Всевишній вдихнув в неї створену Їм душу. Таким чином, Аллаг створив людину в чудовому вигляді, здатним чути, бачити, рухатися і розмовляти. Після цього Господь оселив її в Раю, навчив всьому необхідному, а також зробив для неї все що є в раю дозволеним, заборонивши - з метою випробування - наближатися тільки до одного дерева. Також Всевишній побажав показати становище людини та її гідність над іншими створіннями, наказавши ангелам зробити земний уклін. Всі ангели підкорилися наказу свого Господа і впали ниць перед Адамом, за винятком Ібліса (диявола), який відмовився зробити земний уклін через зарозумілості. Всевишній Аллаг розгнівався на нього за

непослух і вигнав зі Своєї милості. Такий був його результат через те, що він гордовито поставився до наказу Господа.

Опинившись вигнаним, диявол попросив у Господа продовження терміну життя і відстрочки до Судного Дня, і Всевишній Аллаг дав йому відстрочку. Однак у диявола залишилася заздрість по відношенню до Адама за те, що Аллаг дав переваги людині і його потомству, а не йому. Тому сатана поклявся ім'ям Господа, що спокусить всіх синів Адама, підходячи до них спереду і ззаду, справа і зліва, за винятком ширих, праведних і побожних рабів Аллага, яких він не зможе спокусити, адже Аллаг захистив таких людей від підступів сатани.

Всевишній Аллаг застеріг Адама від підступів сатани, однак, незважаючи на це, диявол став нашіптувати до Адама і його дружини Хави (Єви), щоб вивести їх з Раю і оголити їх сороміцькі місця, які були приховані від них. При цьому сатана поклявся їм обом, що він є доброзичливцем, і що Аллаг заборонив їм це дерево тільки для того, щоб вони не стали ангелами або безсмертними.

Адам з Хавой зрештою вкусили від цього забороненого дерева, і за порушення веління Аллага їх спіткало перше покарання, яке полягало в тому, що їх сороміцькі місця оголилися. Всевишній Аллаг нагадав їм про Своє застереження від підступів диявола. Після чого Адам попросив вибачення у Господа, і Аллаг простив його і прийняв його покаяння, обрав його для своєї релігії і вказав йому прямий шлях. А також Всевишній своїм велінням скинув їх з Раю на Землю, яка стала їх обителлю і місцем отримання благ до певного терміну. Крім того, Всевишній повідомив Адаму, що він був створений із землі, на ній він буде жити, на ній буде вмирати і з неї ж воскресне.

Таким чином, Адам був скинутий зі своєю дружиною Хавой на Землю, де у них з'явилося потомство. Вони поклонялися Аллагу відповідно Його велінням, адже Адам був пророком.

Всевишній Аллаг повідомив нам про цю історію в Священному Корані: «Ми створили вас, надали вам образ ваш, а потім сказали ангелам: «Вклоніться Адаму!» І вклонилися всі, крім Ібліса, який не був серед тих, які вклонилися! Аллаг сказав: «Що завадило тобі поклонитися, коли Я наказав це тобі?» Той відповів: «Я кращий за нього! Ти створив мене з вогню, а його Ти створив із глини!» Він сказав: «Залиш це місце! Тобі немає чого вивищуватись тут! Вийди, ти будеш одним із принижених!» Той відповів: «Даруй мені відстрочку до того часу, коли їх воскресять!» Аллаг сказав: «Воістину, ти — один із тих, кому дана відстрочка!» Той відповів: «За те, що Ти звів мене, я робитиму засідки проти них на Твоєму прямому шляху! А потім я буду підходити до них спереду, ззаду, справа й зліва — Ти не знайдеш більшості з них вдячними!» Аллаг сказав: «Вийди звідси знеславлений і принижений! Тими з них, які підуть за тобою, Я неодмінно наповню геєну!» «О Адаме! Живи разом зі своєю дружиною в раю. Їжте, звідки побажаєте, але не наближайтеся до цього дерева, а то будете нечестивцями!» Шайтан почав намовляти їх, щоб відкрити їм наготу їхню, якої вони не помічали. Він сказав: «Ваш Господь заборонив вам це дерево для того, щоб ви не стали ангелами й безсмертними!» Він поклявся їм обом: «Я для вас — добрий порадижник!» Він вивів їх звідти, спокусивши. І коли вони скуштували з того дерева, то відкрилася їм нагота їхня й почали вони прикривати її райським листям. Тоді Господь їхній покликав їх: «Хіба Я не заборонив вам їсти з цього дерева й хіба не казав вам, що шайтан для вас — справжній ворог?» Вони відповіли: «Господи наш! Ми були несправедливі самі до себе! Якщо Ти не простиш нас і не змилуєшся над нами, ми неодмінно зазнаємо втрат!» Він сказав: «Вийдіть! Одні з вас будуть ворогами іншим. На землі буде притулок ваш і користування благами — до

певного часу». Він сказав: «Там ви будете жити, там ви будете помирати, і звідти вийдете!»» (7:11-25).

Давайте ж затримаємося тут і поміркуємо над тим, як Аллаг створив людину. Як ми знаємо, Господь створив її в чудовому вигляді, надав їй повагу, наділивши людей розумом, знанням, умінням ясно викладати свої думки, промовою, гідним виглядом, прекрасним видом, відповідним тілом, здатністю вивчати науки, використовуючи аргументи і мислення, виховувати в собі благі звичаї, такі як: благочестя, слухняність, покора. Але давайте порівняємо його з тим становищем, коли людина була всього-лише краплею всередині материнської утроби і положенням, коли людина буде перебувати в Раю! **«Потім створили з краплі кров'яний згусток, а з кров'яного згустку створили шматочок плоті. Зі шматочку плоті Ми створили кістки, а потім покрили їх м'язами. Потім Ми виростили це як нове творіння! Благословенний Аллаг, Найкращий із творців».** (23:14).

Наш світ неначе село, а людина мешканець цього села. Всі інші творіння Аллага є слугами цього мешканця, всі вони працюють для його блага. Навіть серед ангелів є такі, кому доручено зберігати людину вночі і вдень! Крім того, інші ангели відповідають за дощ і рослини, але ж і це є турботою про людину і його прожиток! Частина ангелів відповідає за небесні тіла, Сонце, Місяць, зірки, але і їх обертання призначене для блага людини, для обчислення часу і забезпечення її їжею. Небо також підпорядковане для блага людини, забезпечуючи її вітрами, повітрям, дощовими хмарами, птахами і всім іншим. Також і все, що під небом - земля, гори, моря, річки, дерева, плоди, рослини, тварини і все інше - покійно людині і створено для її блага. Всевишній Аллаг сказав: **«Аллаг — Той, Хто створив небеса й землю, пролив із неба воду й виростив нею плоди для вашого прожитку. Він підкорив вам кораблі, які плывуть морем за наказом Його. Він підкорив вам ріки й підкорив вам**

сонце й місяць, які невпинно рухаються, підкорив вам ніч і день. Він дарував вам усе, що ви просили. Якщо ви почнете рахувати милості Аллага, то не перелічите їх. Воістину, людина — несправедлива й невдячна!» (14:32-34).¹³

Аллаг зробив максимальну повагу людині, так як створив для неї все те, чого та потребує в цьому світі, а також все те, в чому у неї є необхідність для досягнення високих ступенів в Останньої обителі, пославши їй Свої Писання і відправивши до неї Своїх посланників, які роз'яснюють закон Аллага і закликають до Нього.

Потім Всевишній створив Адаму дружину, щоб він знайшов в ній спокій і задоволення своїх вроджених потреб - психологічних, інтелектуальних, фізичних ... Живучи разом, обоє набувають заспокоєння, задоволеність, любов і ласку, так як вони влаштовані з урахуванням їх тілесних, душевних і психологічних потреб. Також обоє з подружжя, зійшовшись разом, є причиною появи нового покоління.

Таким чином, в кожному подружжі спочатку закладені почуття, що викликають у них прихильність і симпатію один до одного, що призводить до душевного спокою, радості і стабільності в їхньому житті.

Після цього Всевишній Аллаг виділив віруючих із загального числа людей, зробивши їх Своїми угодниками, які підкоряються Йому, здійснюють свої вчинки відповідно до Його законом, завдяки чому вони будуть близькі до Свого Господа в Раю. Потім Аллаг обрав з числа цих віруючих угодників, мучеників, пророків і посланників, наділивши їх в цьому світі самої великою милістю - це не що інше, як поклоніння Аллагу, покірність Йому і волення до Нього на

¹³ Див.: книга «Міфтах дар ас-са'ада», 1/327, 328.

самоті. Завдяки цьому вони набувають те, що не можуть придбати інші - безпека, спокій і щастя.

Більш того, вони пізнали Істину, з якої прийшли посланці Аллага і увірували в неї. Тому Аллаг по Своїй щедрості підготував для них в наступному житті постійні блага і великий успіх в якості нагороди за їх щире віру в Нього.

Високий статус жінки в Ісламі

Жінка придбала в Ісламі високе положення, чого не було в попередніх громадах. Вшанування, яке Іслам надав людині, стосується як чоловіка, так і жінки, адже вони є рівними перед законом Аллага в цьому світі та є рівними за своєю нагородою і відплатою в наступному житті. Всевишній узагальнюючи, сказав: **«Ми вшанували нащадків Адама»**. (17:70).

Також Аллаг сказав: **«Чоловікам належить частка з того, що залишили батьки і найближчі родичі, і жінкам належить частка з того, що залишили батьки і найближчі родичі»**. (4:7).

Також Всевишній сказав: **«Дружини мають такі ж права, як і обов'язки, і ставитися до них слід по-доброму»**. (2:228).

Також Аллаг сказав: **«Віруючі чоловіки і жінки є помічниками і друзями один одному»**. (9:71).

Також Аллаг (Святий Він і Великий) сказав: **«Наказав вам Господь твій не поклонятися нікому, крім Нього, а також ставитися якнайкраще до батьків. І коли хтось із них — чи вони обоє — досягне старості, то не говори їм: «Фе!», не гримай на них і говори їм тільки гідні слова. Схили**

перед ними крило смирення з милосердя свого й говори: «Господи мій! Змилуйся над ними, бо вони ростили мене малого»». (17:23-24).

Також Всевишній сказав: «І відповів їм Господь їхній: «Я не зроблю марними ваших вчинків – ні вчинків чоловіків, ні вчинків жінок. Адже одні з вас походять від інших. А тим, які переселилися, були вигнані зі своїх домівок, зазнавали страждань на Моєму шляху, боролися та гинули, тим Я неодмінно відпущу злі вчинки їхні та введу таких у сади, де течуть ріки. Такою є винагорода від Аллага, а у Аллага — найкраща винагорода!»» (3:195).

Також Аллаг сказав: «Чоловікам і жінкам, які робили добро й були віруючими, Ми неодмінно даруємо прекрасне життя. І Ми неодмінно винагородимо їх за те найкраще, що вони робили!» (16:97).

Також Всевишній сказав: «І хто не робив би добрих справ, віруючий чоловік чи віруюча жінка, то увійдуть вони до раю, і не вчинять із ними несправедливо навіть на півку із кісточки фініка». (4:124).

Таке шанування жінці надав Іслам. В інших релігіях, громадах і законах немає нічого, подібного до цього. Римська цивілізація стверджувала, що жінка - це рабиня, що належить чоловікові, що у неї не має ніяких прав. Одного разу в Римі пройшло велике засідання, на якому вирішувалося, ким вважати жінку. Дана рада винесла рішення, що жінка - це істота, що не має душі, тому для неї не буде загробного життя, і що жінка, нібито, є нечистю!

Жінка в древніх Афінах вважалася дешевим товаром, тому її продавали і купували. Крім того, жінку вважали породженням диявола, тому й ставилися до неї відповідно.

Давньоіндійська цивілізація вважала, що чума, смерть, лихоманка, зміїна отрута і навіть вогонь по своїм статусам

краще, аніж статус жінки. Всі її права закінчувалися відразу ж після смерті чоловіка, який був її паном. Тому, бачачи, як тіло чоловіка горить, вона впадала в багаття, а інакше її спіткало б прокляття одноплемінників.

Що стосується жінки в іудаїзмі, то її положення відповідно до Старим Заповітом визначалося наступним чином: «Звернувся я серцем своїм, щоб дізнатися, й розвідати мудрість і розум, і пізнати, що безбожність глупота, а нерозум безумство - І знайшов я річ гіршу від смерти то жінку, бо пастка вона, її ж серце тенета, а руки її то кайдани!».¹⁴

Таке становище жінки було в давнину. Що стосується її статусу в середньовіччі і в сучасності, то про них можна судити за наступними свідченнями:

Датський дослідник Виет Кордстен (Wieth Kordsten) про ставлення католицької церкви до статусу жінки пише: «Католицька церква в середньовіччі приділяла дуже обмежене увагу жінці, адже вона вважалася творінням другого сорту».

Також в 586 році у Франції відбулися збори, на порядку денному якого стояло жіноче питання: чи є вона людиною чи ні? Після обговорення присутні винесли рішення, що жінка - це людина, проте, вона створена для обслуговування чоловіка.

Також наведемо текст 217-ої статті з французького зводу законів, який свідчив: «Не дозволяється заміжній жінці, якщо навіть її майно відокремлене від майна чоловіка, дарувати його, передавати у володіння іншої людини, залишати його в якості застави ... Також їй не дозволяється отримувати щось безоплатно або замість чого-небудь, крім як при

¹⁴ Книга «Екклізіаста», глава 7:25-26. Як відомо, Старий Завіт є священною книгою як для іудеїв, так і для християн.

безпосередній участі чоловіка в договорі або ж після письмової згоди з його боку».

В Англії Генрі II заборонив англійським жінкам читання священного писання. Крім того, аж до 1850 року жінки в Британії не вважалися підданими країни, а також до 1882 року в них були відсутні цивільні права.¹⁵

Що стосується статусу жінки в наші дні, то в Європі, Америці, та в інших індустріальних країнах, до жінки стали ставитися як істот, що максимально експлуатуються в комерційних цілях. Вона перетворилася на частину рекламної індустрії, де часом доходить до того, що заради реклами і просування якогось виробу жінку роздягають догола, адже за задумом рекламодавців, оголене жіноче тіло може збільшити попит на рекламовану продукцію. Іншими словами, в наш технічний вік честь жінки принесена в жертву збуту товарів і накопичення багатств. Такі порядки, встановлені чоловіками, які заради свого прибутку використовують жіноче тіло, її честь і красу.

Щоб переконатися в правдивості сказаного, досить поглянути на життя сучасних моделей, та й багатьох жінок на Заході. Поки вони привабливі і молоді, поки вони здатні до віддачі, до них прикута увага, ними цікавляться, про них піклуються. Як тільки вони подорослішають і втратять колишню красу, споживче товариство втрачає до них будь-який інтерес. У підсумку, ця жінка доживає своє життя на самоті або у себе вдома, або в клініках для душевнохворих.

Давайте порівняємо це положення (хоча подібне не підлягає аналогії) з тим, що сказано в Священному Корані про справжній статус жінки. Аллаг сказав: **«Віруючі чоловіки і**

¹⁵ «Сільсіляту мукаранаті аль-адьйан», автор доктор Ахмад Шалябі, 3/210, 213.

віруючі жінки є помічниками і друзями один одному».
(9:71).

Також Всевишній сказав: **«Дружини мають такі ж права, як і обов'язки, і ставитися до них слід по-доброму».**
(2:228).

Також Могутній Аллаг сказав: **«Наказав вам Господь твій не поклонятися нікому, крім Нього, а також ставитися якнайкраще до батьків. І коли хтось із них — чи вони обоє — досягне старості, то не говори їм: «Фе!», не гримай на них і говори їм тільки гідні слова. Схили перед ними крило смирення з милосердя свого й говори: «Господи мій! Змилуйся над ними, бо вони ростили мене малого.»**
(17:23-24).

Господь, надавши жінці таку повагу, роз'яснив всьому людству, що вона створена Аллагом для того, щоб бути матір'ю, дружиною, дочкою або сестрою. Тому Він на додаток до склепіння законів, встановив і ті, які стосуються тільки жінки.

Мудрий задум в створенні людини

Аллаг (Святий Він і Великий) створив людину на Свій мудрий задум. Безсумнівно, людський розум не може осягнути цей задум повністю, а язик не в змозі описати його. Тому вкажемо лише на деякі з них:

1 - У Аллага є прекрасні імена, серед яких Прощаючий, Милостивий, Поблажливий ... Ці імена обов'язково повинні знайти прояв і застосування в нашому світі. Наприклад, вони знайшли застосування тоді, коли Всевишній Аллаг звів Адама і його потомство з Раю на землю, прощивши гріх йому

і його дружині, адже Він прощає, надає Свою милість, стирає гріхи, проявляє лагідність кому забажає.

2 - Всевишній Аллаг - Істинний Владика, Який має право наказувати і забороняти, нагороджувати і карати, принижувати і почитати, робити сильним або слабким. Його панування мало на увазі вигнання Адама і його потомства з Раю, щоб поселити їх на нашій землі, де проявилось б його ім'я Владики. А потім в залежності від того, як люди проживуть на землі, Владика відплатить їм за їх вчинки в наступному житті.

3 - Всевишній Аллаг побажав обрати з числа людей пророків, посланників, щирих віруючих і мучеників, яких Він любить, і які люблять Його. При цьому Господь створив для них ворогів, за допомогою яких Він їх і перевіряє. Ті з них, хто віддає перевагу Аллагу і прагне до Його достатку, пожертвувавши собою і своїм майном, заслуговує Його любові і достатку, а також близькості до Нього. Таким чином, без випробувань вони не змогли б досягти тієї великої ступеня, якої досягли. Найвищу ступінь перед Аллагом займають посланці, пророки і мученики, і могли вони її заслужити, тільки завдяки заслання Аллагом Адама і його нащадків на Землю.

4 - Аллаг (Святий Він) створив Адама і його потомство влаштувавши їх так, що вони можуть бути і хорошими і поганими, з одного боку відомими позивами пристрасті і спокуси, а з іншого - позивами розуму і знань. Як відомо, Всевишній створив в людині розум і пристрасть, що впливають на людські вчинки. Тим самим здійснюється умисел Аллага, виявляється Його Велич через Його мудрість, міць, милість, доброту і безкрайню владу. За мудрим наміром Аллага Адам і його нащадки були засланні на землю, для випробування і виявлення тих, хто буде ведений розумом, а хто пристрастями. Як наслідок цього вибору, одні люди будуть вшановані, а інші - принижені.

5 - Всевишній Аллаг створив людей для того, щоб вони поклонялися Йому. Таким чином, поклоніння є основною метою їх творіння. Всевишній сказав: **«Я створив джинів і людей тільки для того, щоб вони поклонялися Мені».** (51:56).

А як відомо, необхідне від людей поклоніння неможливо проявити в повноцінному його вигляді перебуваючи в Раю, обителі, де вони постійно оточені різними благами. А можна це зробити в земному житті-обителі випробувань, адже Рай - місце блаженства, а не місце іспиту і виконання будь-яких обов'язків.

6 - Віра в таємне приносить користь. Що стосується віри в те, що видно на власні очі, як, наприклад, в Судний День, коли кожна людина визнає Господа, то у неї зовсім інший рівень. Так що якщо б всі люди створювалися в Раю, наприклад, то вони не змогли б заслужити тої міри в вірі, якої досягають увірувавши в сокровенне, не бачачи його на власні очі, і за яку Всевишній обіцяв людям щедру винагороду. Тому Аллаг спустив людей на землю, щоб віра в сокровенне була можливою для них.

7 - Всевишній Аллаг створив Адама (мир йому) з жмені землі, а земля буває різною: поганою і гарною, твердою і м'якою. Аллаг знав, що деякі з потомства Адама будуть гідні того, щоб бути в Раю. Тому Аллаг (Святий Він і Великий) спустив їх на землю, і там вивів з них і хороших і поганих. Потім Всевишній виділив одних від інших тим, що розділив їх майбутнє місце перебування, зробивши для перших Рай, а для других - Пекло.

8 - Всевишній Аллаг побажав ознайомити Своїх рабів з тими милостями, якими Він їх наділив, щоб вони більше полюбили свого Господа і дякували Йому, більше відчули солодкість наданих їм благ. Також Всевишній показав віруючим, що Він зробив зі Своїми ворогами і яким покаранням піддав їх. Так Всевишній дав зрозуміти

віруючим, що вони наділені найвищими видами благ, так нехай же зрадіють вони ще сильніше! Це і є повноцінні блага, якими вони наділені. Але для цього вони повинні були опинитися на землі і піддатися випробуванню. Комусь Аллаг побажає сприяти по милості Своїй і щедрості, а когось забажає залишити без допомоги по мудрості Своїй і справедливості.

9 - Всевишній Аллаг побажав, щоб Адам і його потомство повернулися в Рай в кращому вигляді, вже відчувши тягара, печалі, клопоту і горя цього світу. Тим самим, вони дадуть належну оцінку входу в Рай в загробному житті. Воістину, позитивні сторони речей проявляються в світлі її протилежності.¹⁶

Після того, як ми розглянули питання про походження людини, доречним буде пояснити її потребу в правильній релігії.

Потреба людства в релігії

Потреба людей в релігії проявляється більше, ніж їх потреба в інших речах, необхідних для життя, так як людина повинна знати, що викликає задоволеність Аллага, а що гнівить Його. Також вона здійснює вчинки, якими вона приносить собі користь або завдає шкоди. Тому Всевишній послав Шаріат (звід законів), що розділяє між корисними і шкідливими діями. Шаріат - це прояв справедливості Аллага по відношенню до людей, та світло до істини. Тому в цьому житті людина без Шаріату не може правильно розрізняти між тими справами, які треба здійснювати, і справами, які необхідно залишати.

¹⁶ "Міфтах дар ас-са'ада".

Людина має бажанням, однак якщо вона щось побажає, їй треба буде знати, чи є бажане корисним або шкідливим. Можливо, користь чи шкода деяких речей люди можуть усвідомити за допомогою своєї вродженої якості (*фитри*), а можливо, що частина з цього, інші можуть дізнатися шляхом умовиводів. А щось в ознайомленні з корисними і шкідливими явищами неможливо крім як, через посланників, які роз'яснюють людям істину і направляють на правильний шлях.¹⁷

Якими б відомими не ставали б матеріалістичні і атеїстичні погляди, як би вони не намагалися представитися прекрасними, скільки б не було різних ідей і теорій, незважаючи на все це справжня релігія залишається незамінною як для окремих людей, так і для суспільства в цілому.

Зрозуміло, що ніяке вчення, крім релігії Бога, не в змозі відповісти на всі запити душі і тіла. Крім того, чим більше людина заглиблюється в ці ідеології, тим більше вона починає розуміти, що вони не дають йому належного спокою і не задовольняють всіх його потреб. Тому нічого не залишається, як звернутися до правильної релігії.

Ернест Ренан каже з цього приводу: «Все, що ми любимо, може зникнути. Також може перестати діяти свобода користування розумом, знаннями, ремеслом. Однак, неможливо, щоб зникла релігійність. Релігія залишиться доводом, який заперечує матеріалістичний світогляд, яке бажає звести людини до ганебної вузькості і приземленого життя».¹⁸

Мухаммад Фарід Уаджді пише: «Неможливо, щоб релігійна ідеологія зникла, так як вона являє собою найвищі бажання

¹⁷ «Ат-Тадмурійя», автор шейх аль-Іслам Ібн Таймійя, с. 213, 214. А також «Міфтах дар ас-са'ада», 2/383.

¹⁸ «Релігія», автор Мухаммад Абдулла Дарраз, с. 87.

душі, викликає найкращі почуття. Досить того, що це бажання піднімає голову людини. Більш того, схильність людини до релігійності лише збільшується. Інстинктивне почуття віри постійно перебуває з людиною, поки вона володіє здоровим глуздом і розрізняє хороше від поганого. І це почуття буде збільшуватися залежно від височини її розумового сприйняття і зростання її наукового пізнання ».

Якщо людина віддалиться від свого Господа, то в залежності від того, на скільки високе її розумове сприйняття і широке наукове пізнання, вона буде розуміти в якій мірі вона далека від знання про свого Господа і обов'язків людини по відношенню до Нього, про особливості людської душі, про те, що корисно для неї, а що - ні. В залежності від цього, вона зрозуміє наскільки далека від пізнання деталей самих різних наук, таких як астрономія, геологія, ядерна фізика та інших. В такому випадку вченому доведеться замінити марнославство і зарозумілість на смирення і покірність, і задуматися, що за цими науками стоїть Всезнаючий, Мудрий, а за нашим світом стоїть Всемогутній Творець. Дана істина викликає у неупередженого дослідника необхідність увірувати в потаємний світ, відповісти поклику душі і інстинктивному почуттю віри, і вдатися до правильної релігії .... Якщо ж людина вчинить інакше, то її вроджене почуття віри відмирає, а сама вона опускається на рівень тварин.

Таким чином, справжня релігійність, заснована на дотриманні єдиного божжя і поклоніння Аллагу відповідно до Його наказу. І це є необхідним елементом для нормального життя людини. Саме цей елемент дозволяє людині втілити в життя своє низькопоклонстві перед Аллагом, Господом світів, досягаючи тим самим щастя і успіху в обох світах, а також захисту в них від страждань і нещастя. Релігійність необхідна для повного розвитку розумових здібностей людини, адже тільки за допомогою релігії розум може

задовольнити всі свої науково-пізнавальні потреби, і дійти до переслідуваної мети.

Релігія є необхідним елементом для виховання душі і розвитку свідомості, адже в релігії ми знаходимо невичерпне джерело всіх благородних почуттів.

Також релігійність є необхідним елементом у розвитку сили волі. Саме релігія може найбільш сильно спонукати людину до здійснення якихось вчинків, а також захистити її від відчаю і безсилля.

Тому, коли хтось заявляє, що людина за своєю природою - істота соціальна і потребує суспільства, то слід сказати: «Людина по своїй вродженій суті - істота релігійна». Справа в тому, що у людини є два види здібностей: розумові (здатності до теоретичного пізнання) і вольові (здатності до практичного виконання). І вона зможе досягнути щастя, коли буде мати обидві ці здібності повною мірою.

Що стосується розумових здібностей, то їх можна вважати повноцінними, якщо людина включить в своє пізнання наступні теми:

1 - Пізнання Істинного Бога, Творця, Що Дає поживу, Який створив людину з нічого і наділив її благами.

2 - Пізнання імен Аллага і Його атрибутів, пізнання того, як імена Аллага проявляються на Його створіння, а також пізнання обов'язків людей по відношенню до Нього.

3 - Пізнання шляху, що веде до Аллага (Святий Він і Великий).

4 - Пізнання перешкод і складнощів, що виникають на цьому шляху, а також на шляху, що веде до великого блаженства.

5 - Пізнання суті своїй душі і її потреб, пізнання того, що виправляє її, а що порочить, а також пізнання її достоїнств і пороків.

Таким чином, за допомогою цих п'яти пунктів людина набуває повноцінні розумові здібності. А розумові і вольові здібності будуть повноцінними тільки при виконанні покладених Аллагом на своїх рабів обов'язків, при наявності щирості, правдивості, постійного прямування та настанови інших, а також визнання благ, якими наділив їх Аллаг.

Для досягнення повноцінності цих двох здібностей людина потребує допомоги Аллага, тому вона змушений, щоб її направив на прямий шлях Той, Хто вже наставив на нього своїх угодників.¹⁹

Після того, як ми дізналися, що правильна релігія постійно піклується про людину і приносить їй благо, варто відзначити, що вона також захищає все суспільство. Адже життя людей протікає у взаємодії з ними. Взаємодія буде повноцінною тільки при наявності порядку, який впорядковує їх відносини, визначає чіткі обов'язки, гарантує права. Крім того, ця система потребує спрямованого, зразкового правителя, котрий утримуватиме людей від порушень, який би спонукав до слідування законам, який буде дбати про повагу людей, утримувати від посягання на їх недоторканність. Хто ж такий цей правитель? Відповідаю: немає на Землі сили, рівної (нехай навіть приблизно) силі, якою володіє релігія, так як саме вона забезпечує повагу до порядку і гарантує цілісність суспільства і стабільність порядку, збирає воедино всі причини стабільності і спокою.

Секрет цього полягає в тому, що людина на відміну від інших живих істот, володіє свободою вибору в своїх вчинках. Управляє цим вибором те, що не можна побачити і почути, - це віропереконання, воно виховує душу і контролює тіло. Будь-яка людина без винятку підпорядкована ідеології, однак, ця ідеологія буває або правильною, або зіпсованою. Тому, якщо переконання людини будуть правильними, то

¹⁹ Див .: «Аль-фаваїд», с. 18, 19.

правильними будуть і всі її справи. А якщо ідеологія буде зіпсованою, то і всі справи будуть зіпсованими.

Переконання і віра є самоконтролем для людини. І, як можна помітити, подивившись на все людство, переконання і віра бувають двох видів:

Перший вид - коли люди визнають цінність моральності і гідності людини, важливість інших моральних якостей. На цьому рівні люди відмовляються здійснювати ганебні вчинки, соромлячись їх навіть в тому випадку, якщо б їх ніхто не засудив і не покарав за це.

Другий вид - віра в Аллага (Святий Він і Великий), і в те, що Він спостерігає за будь-якими таємницями, знає приховане і те, що намагаються приховати. Встановлений Аллагом Шаріат, живить влада від існуючих в ньому наказів Аллага і Його заборон, і запалює почуття сором'язливості перед Ним, або з любові до Аллага, або зі страху перед Ним, або з любові і страху одночасно.

Безсумнівно, другий вид надає набагато більший ефект, сильніше впливає на людину, краще стримує від вихорів пристрастей і змін почуттів, швидше проникає в серця як простого народу, так і знатних осіб.

Тому ми з повною упевненістю можемо сказати, що релігія є найкращим гарантом творіння благородних взаємин між людьми, за законом справедливості і неупередженості. Тому так важливо, щоб релігія постійно була присутня в житті суспільства. Не буде перебільшенням сказати, що релігія відіграє таку ж роль в житті суспільства, що і серце в тілі людини.²⁰

Таким чином, релігія, займає важливе місце в житті людей. Однак сьогодні в нашому світі ми бачимо розмаїття релігій і релігійних навчань? При цьому, кожна нація радіє своїй

²⁰ Див.: «Ад-Дін», с. 98, 102.

релігії і дорожить нею. Яка ж вона - справжня релігія, здатна принести щастя людині і за життя, і після смерті? Які її критерії?

Критерії істинної релігії

Кожен хто сповідує свою релігію стверджує, що тільки він на прямому шляху, і переконаний, що його релігія сама гідна. Коли ж ти запитаєш представників тих викривлених релігій або людей, які сповідують вигадані вчення, про докази, на які вони спираються в своїх переконаннях, то виявиш, що вони наводять як докази той факт, що застали своїх батьків на цьому шляху. Таким чином, ці люди йдуть по стопах своїх предків.

Крім того, вони приводять в доказ не вселяючи довіри розповіді і перекази і з суперечливими або недостовірними ланцюжками передавачів. Спираються на книги невідомих авторів, які передаються у спадок. При цьому невідомо, якою мовою спочатку була написана їм книжка і в якій країні. Ці книги є зібраною воедино сумішшю різних переказів, які згодом були звеличені людьми і стали передаватися з покоління в покоління, не пройшовши ніякої наукової перевірки у вигляді аналізу ланцюжка передавачів і вивчення самого тексту.

Ці книги невідомих авторів, легенди і сліпе наслідування не можуть виступати в якості аргументу в питаннях релігії і переконань. Так ось, виникає питання, чи можуть всі ці релігійні вчення бути правильними або, навпаки, неправильними?

Неможливо, щоб всі ці вчення були правильними, так як істина одна, і її не може бути кілька. Неможливо, щоб всі спотворені релігії були від Всевишнього Аллага, і щоб всі

вони були істиною. І якщо існує так багато релігійних навчань, а істина одна, тоді яка з них правильна? Для отримання відповіді на це питання необхідні критерії, за допомогою яких ми можемо відрізнити справжню релігію від помилкової. І якщо ми виявимо ці критерії, відповідними однією з релігій, це дозволить нам зробити висновок, що вона і є справжньою. Якщо ж якась релігія не підходить під ці критерії, або хоча б під один з них, то ми робимо висновок, що ця релігія неправильна.

І так, критерії, за якими ми розрізняємо справжню релігію від помилкової, такі:

По-перше, релігія повинна бути посланою від Всевишнього Аллага за допомогою одного з ангелів одному з посланників, який повинен донести її до людей, так як справжня релігія - це релігія Аллага, і Всевишній буде вичитувати творіння в Судний День відповідно до релігією, яку Він послав ім. Всевишній Аллаг сказав: **«Воістину, Ми дарували тобі одкровення, як дарували його Нуху та пророкам після нього, як дарували одкровення Ібрагіму, Ісмаїлю, Ісхаку, Якубу та колінам; Ісі, Айюбу, Юнусу, Гаруну та Сулейману. І Ми дарували Дауду Забур»** (4:163).

Також Всевишній Аллаг сказав: **«Ми не відсилали раніше за тебе жодного посланця, не відкривши йому: «Немає бога, крім Мене! Тож поклоняйтеся Мені!»** (21:25).

На цій підставі, будь-яка релігія, яка приписується людині, а не Аллагу, неминуче буде неправильною.

По-друге, релігія повинна закликати до поклоніння одному лише Аллагу, забороняти політеїзм (багатобожжя) і всі шляхи, що ведуть до нього. Адже заклик до монотеїзму (єдиногобожжя) є основою призову всіх пророків і посланників. Кожен пророк говорив своєму народові: **«О мій народ! Поклоняйтеся Аллагу, бо немає у вас іншого божества, крім Нього»**. (7:73).

Тому будь-яка релігія, яка включає в себе багатобожжя, або сповідує поклоніння комусь іншому поряд з Аллагом у вигляді пророка, ангела чи святого угодника, є помилковою, якщо навіть її прихильники відносять себе до одного з пророків.

По-третє, релігія повинна відповідати основам, до яких закликали посланці Бога: поклоніння Одному Аллагу, заклик до Його прямого шляху, а також заборона багатобожжя, неслухняності батьків, вбивства невинної душі, заборони прихованих і явних непристойностей. Всевишній Аллаг сказав: **«Ми не відсилали раніше за тебе жодного посланця, не відкривши йому: «Немає бога, крім Мене! Тож поклоняйтеся Мені!» (21:25).**

Також Аллаг сказав: **«Скажи: «Приходьте, я прочитаю вам про те, що заборонив вам Господь ваш: нікого не вважайте рівним Йому, якнайкраще ставтеся до батьків. Не вбивайте дітей своїх, боячись бідності, адже Ми наділяємо й вас, і їх. Не наближайтеся до огидних вчинків — явних і прихованих. Не вбивайте душі, вбивство якої заборонив Аллаг, якщо не маєте права на те. Він заповів вам це — можливо, ви зрозумієте!» (6:151).**

Також Аллаг сказав: **«Запитай у посланців, яких Ми відсилали раніше за тебе, чи Ми встановлювали — нарівні із Милостивим! — якихось інших богів, котрим би вони поклонялись». (43:45).**

По-четверте, релігія не повинна бути суперечливою. Не повинно бути так, що деякі частини цієї релігії розходяться з іншими. Як, наприклад, якби релігія веліла щось, а потім іншим велінням суперечила першому. Або забороняла б щонебудь, а потім без мотивації дозволяла подібне йому. Або робила б дозволеним щось для певної групи людей і забороняла б це ж для іншої групи, схожою їй. Всевишній Аллаг сказав: **«Невже вони не замислюються про Коран?**

Якби він був не від Аллага, то вони знайшли б там багато протиріч!». (4:82).

По-н'яте, релігія повинна включати в себе такі положення, які оберігають релігію людей, їх честь, майно, їх самих і їх потомство, завдяки встановленим велінням, заборонам, стримуючим чинникам і звичаям. Таким чином, зберігаються п'ять основних і найважливіших цінностей.

По-шосте, релігія повинна бути милістю для людей, що захищає їх від несправедливості до самих себе або по відношенню один до одного. Не важливо, в якому вигляді відбувається несправедливість, будь то посягання на права, або творіння монопольного права на користування спільним благом, або введення вищими верствами суспільства в оману нижчих за них і т.д. Всевишній Аллаг сказав про милості, що міститься в Торі, яку Аллаг дав пророкові Мусі (мир йому і благословення Аллага) **«Коли минувся гнів Муси, він узяв скрижалі, на яких був написаний прямий шлях і милість для тих, хто боїться Господа свого» (7:154).**

Також Аллаг (Святий Він і Великий) сказав про дарування пророка Іси (мир йому і благословення Аллага): **«Ми зробимо його знаменням для людей і милістю від Нас».** (19:21).

Також Всевишній сказав про пророка Саліха (мир йому і благословення Аллага): **«Він сказав:« О мій народ! А що, якщо я спираюся на доказ від мого Господа, і Він дарував мені милість від Себе».** (11:63).

І сказав Аллаг про Коран: **«Ми послаємо в Корані те, що є зціленням і милістю для віруючих».** (17:82).

По-сьоме, релігія повинна роз'яснювати і направляти людину до законів Аллага, вона має містити вказівки на те, чого бажає від неї Всевишній, повідомляти про те, звідки вона прийшла і куди прямує.

Всевишній сказав про Таурат (Тору): **«Ми послали Таурат (Тору), в якому міститься вірне керівництво і світло».** (5:44).

Всевишній сказав про Інджіль (Євангеліє): **«Ми дарували йому Інджіль (Євангеліє), в якому було вірне керівництво і світло».** (5:46).

Також Аллаг (так піднесеться слава Йому) сказав про Коран: **«Він — Той, Хто послав Свого Послання з прямим шляхом і релігією істини, щоб перевершити нею всі інші релігії, хоч би це й було ненависне для багатобожників!»** (9:33).

Істинною релігією є така релігія, яка включає в себе прямий шлях до законів Аллага і забезпечує мир і спокій, усуваючи від всяких наущань, яка відповідає на всі питання і роз'яснює будь-яку неясність.

По-восьме, релігія повинна пропагувати такі благі звичаї, як чесність, справедливість, вірність, скромність, цнотливість, щедрість. Крім того, вона повинна забороняти такі погані вчинки, як непослух батьків, вбивство, вчинення непристойностей, оману, несправедливість, жадібність і розпусту.

По-дев'яте, релігія повинна забезпечувати щастя тому, хто пішов за нею. Всевишній Аллаг сказав: **«Та. Ха. Ми послали тобі Коран не для того, щоб ти став нещасливим».** (20:1-2).

Крім того, релігія повинна відповідати незіпсованому уродженому почуттю необхідності у поклонінні Аллагу (*фітрі*): **«Така вроджене якість, з якою Аллаг створив людей».** (30:30).

Також релігія повинна відповідати здоровому розуму, так як права релігія - це посланий Аллагом закон, а здоровий глузд

- це створене Аллагом творіння. І неможливо, щоб закон Аллага знаходився в протиріччі з Його творінням.

По-десяте, релігія повинна вказувати на істину і застерігати від неправди, наставляти на правильний шлях і відстороняти від омани, закликати людей до прямого шляху, на якому немає вигинів і кривизни.

Всевишній Аллаг повідомив нам про джинів, які, почувши Коран, сказали один одному: **«Вони сказали: «О народе наш! Воістину, ми слухали Писання, яке зіслано після Муси та підтверджує те, що було до нього; воно провадить до істини та до прямого шляху!»** (46:30).

А будучи релігією істини, вона не повинна закликати до того, через що люди стануть нещасними.

Всевишній Аллаг сказав: **«Та. Ха. Ми послали тобі Коран не для того, щоб ти став нещасливим».** (20:1-2).

Також справжня релігія не може наказувати їм те, що призведе до їх загибелі. Всевишній Аллаг сказав: **«Не вбивайте самих себе, адже Аллаг милостивий до вас».** (4:29).

Ця релігія не повинна розрізняти своїх послідовників по статі, кольору або роду. Всевишній Аллаг сказав: **«О люди! Воістину, Ми створили вас із чоловіка та жінки й зробили вас народами та племенами, щоб ви знали одне одного. Воістину, найшановніші з-посеред вас перед Аллагом — найбільш богобоязливі! Воістину, Аллаг — Всезнаючий, Всевідаючий!»** (49:13).

З аяту ми бачимо, що параметром переваги в істинній релігії виступає богобоязливість.

Після того, як я довів до вашої уваги критерії, за допомогою яких можна відрізнити справжню релігію від помилкової, а також навів аяти зі Священного Корану, що вказують на те,

що ці критерії є загальними для всіх пророків, посланих Аллагом, буде доречним, якщо ми розглянемо різновиди релігій.

Види релігійних навчань

Людство можна умовно розділити на дві категорії по відношенню до релігійних навчань, які воно сповідує:

1. Категорія людей, що мають Письмо, послане від Бога. Це іудеї, християни і мусульмани. Але через те, що іудеї і християни залишили вчиняти справи які були велені їм в їх писаннях, через те що вони обирали людей панамі крім Аллага, а також те, що пройшло багато часу з моменту їх виникнення, Писання, послані Аллагом їх пророкам, були втрачені. Тому первосвященики написали книги, стверджуючи, що вони від Аллага, хоча насправді вони не були від Всевишнього. Це були всього лише необґрунтовані твердження брехунів і спотворення прихильників своїх поглядів.

Що стосується книги мусульман (Священного Корану), то це останнє і найнадійніше божественне одкровення. Аллаг Сам поручився зберігати його, не доручивши це нікому з людей. Всевишній Аллаг сказав: **«Воістину, Ми зіслали Нагадування, і, воістину, Ми бережемо його».** (15:9).

Коран збережений в пам'яті (мусульмани заучують його напам'ять) і рядках (записаний в книзі), так як це остання книга, в якій Аллаг гарантував прямий шлях для людства. Всевишній зробив його доводом до Судної Години, наказав для цієї книги збереження, влаштувавши так, що в будь-який час ми можемо знайти тих, хто дотримується її приписів, живе відповідно до її законів і вірить в неї. Більш докладніше про цю Велику Книгу ми поговоримо в наступному розділі.

2. Категорія людей, які не мають посланого Писання від Аллага, а якщо навіть у них і є книга, що передається з покоління в покоління, то ця книга приписується безпосередньо засновникові цього вчення. До цієї категорії можна віднести індусів, зороастрійців, буддистів, прихильників конфуціанства, а також арабів до пророчої місії Мухаммада (мир йому і благословення Аллага).

Кожна людська громада, незалежно від своєї релігійної приналежності, прагне володіти знанням і здійснювати такі вчинки, які дозволили б їй досягти благ цього світу. Господь веде їх і направляє саме до такої поведінки, адже вона закладена Всевишнім в природі не тільки людей, а й усіх живих організмів. Так, наприклад, будь-якій тварині вселено прагнути до того, що принесе їй користь з їжі і пиття і усуватися від того, що їй зашкодить. Таким чином, в кожному з них є прагнення до першого і відразу до другого. Всевишній Аллаг сказав: **«Прославляй ім'я Господа твого Всевишнього, Який створив та розмірив, Який передвизначив, вказав шлях».** (87:1-3).

Муса (мир йому і благословення Аллага) сказав Фараону: **«Той відповів: «Господь наш — Той, Хто дав кожній речі природу її, а потім повів прямим шляхом!»** (20:50).

Ібрахім (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Який мене створив і веде прямим шляхом».** (26:78).²¹

Кожна розумна людина, або навіть та, яка здатна хоч трохи міркувати, розуміє, що люди, які сповідують релігію, більше обізнані про корисні знання і благі справи, ніж ті, хто взагалі не належить ні до якої релігії. Виходячи з цього ми можемо зробити висновок: будь-яке благо, про яке обізнані представники різних релігій, мусульмани знають про нього більше і повніше! Точно так же представники інших релігій

²¹ Див.: книга «Аль-джауаб ас-Сахіх лиман баддала дин аль-Масих», 4/97.

володіють такими знаннями про благом, якими не володіють ті, хто не належить ні до якої релігії.

Причиною всього цього є те, що знання і вчинки бувають двох видів:

Перший вид: ті знання і вчинки, які купуються за допомогою розуму. Це, наприклад, інформатика, медицина, технології і т.д. Ці галузі знань є в однаковій мірі серед релігійних і нерелігійних людей, причому останні можуть бути більш досконаліми в цьому.

Що стосується таких знань, які неможливо придбати за допомогою розуму (знання про Бога, релігію і т.д.), то ними володіють тільки представники релігії. Так, серед них є такі знання, які можна аргументувати доводами розуму, адже і посланці Бога вказували людям на те, що розум застосовується в якості доказу. Так що ці знання слід вважати одночасно і раціональними, і божественними.

Другий вид: те, що можливо пізнати тільки за допомогою повідомлень посланників Аллага, і розум тут вже не в змозі осягати що-небудь. Це, наприклад, знання про Аллага, про Його імена і якості, про події в Останній Обителі, про нагороду для тих, хто послухався, і покарання для тих, хто не послухався, роз'яснення закону Аллага, повідомлення про попередніх пророків і їх народи і багато іншого.²²

Положення існуючих релігій

Великі релігійні вчення, стародавні сувої і закони стали жертвою злочинців і шахраїв, іграшкою в руках спотворюючих смисли і лицемірів. Вони піддалися кривавим

²² Див.: «Маджму' фатауа шейх аль-Іслам ібн Таймія», 4/210-211.

подіям і великим бідам, що призвело до того, що ці релігії втратили свою сутність і образ. І якщо пророки і перші послідовники були б відроджені, то вони неодмінно спростували б їх і не вважалися б з ними.

Іудаїзм став представляти собою збори ритуалів і обрядів, загубивши все духовне і життєве.²³ Не кажучи вже про те, що ця національна релігія для певного народу, яка не має місії для всього світу, не пропагує її для інших націй і яка не є милістю для всього людства.

Первісна ідеологія цієї релігії була правильною, що відрізняло її від інших конфесій. Секретом почесного положення іудаїзму була ідеологія єдинобожжя, яку заповіли Ібрахім і Йа'куб своїм синам. Однак іудеї запозичили багато речей з ідеологій, язичницьких ритуалів і звичаїв зіпсованих народів, які проживали по сусідству з ними або перебували під їх владою. Неупереджені іудейські історики зізналися в цьому. У «Іудейській енциклопедії» ми знаходимо такі слова: «Гнів пророків через язичництва вказує на те, що поклоніння ідолам і божествам проникло в душі ізраїльтян. Вони сприйняли язичницькі і забобонні переконання. Талмуд також свідчить про те, що язичництво мало особливу привабливість для іудеїв.²⁴

Вавилонський Талмуд, який надмірно відзначається іудеями так, що його вважають навіть кращим за Таурат (Тору), був широко поширений у іудеїв в шостому столітті за григоріанським літочисленням. Ця книга рясніє дивними прикладами легковажності, дурною мовою, виступами проти Бога, спотворенням істини, релігії і доводів розуму. Все це вказує на те, як (в шостому столітті) сильно деградувало

²³ Для більшої інформації дивись «Іфхам аль-Йахуд», автор Ас-Самуаль ібн Йахья аль-Магриб, іудеїв в минулому, який прийняв Іслам.

²⁴ Jewish Encyclopaedia. Vol. XII, p. 568-569.

іудейське суспільство і як воно втратило істинно релігійні почуття.²⁵

Що стосується християнства,²⁶ то воно було спотворене руками своїх послідовників, що впали в надмірність, воно перетворилося в перекази, які розповідалися простими людьми, а також підпало під вплив римського язичництва, здолавши християнство в самий ранній період його існування.²⁷ Все це в сукупності затьмарило велике вчення Христа, приховавши світло єдиногобожжя і щирого поклоніння Богові за цими густими хмарами.

Християнський письменник, розповідаючи про проникнення догмату про трійцю в християнське віровчення в кінці четвертого століття по Різду Христового, сказав: «Ідеологія про те, що Єдиний Бог складається з трьох іпостасей, проникла в християнський світ в останній чверті четвертого століття, і це переконання продовжувало залишатися офіційно затвердженим у всьому християнському світі. Покривало зміни ідеології про трійцю і її таємниця була розкрита тільки в другій половині дев'ятнадцятого століття за християнським літочисленням». [Коротко про те, що повідомляється в «Новій католицькій енциклопедії», стаття про святій трійці, 14/295.]

²⁵ Детально можна почитати в книзі «юдей згідно Талмуду», автор доктор Рохлонг, переклад з французької на арабську мову представлений в книзі «Аль-канзу аль-марсуд фі кау'ід ат-талмуд», доктор Юсеф Хана Насрулла.

²⁶ Для докладного ознайомлення можете подивитися в книгах «Аль-джауаб ас-Сахіх лиман баддала дин аль-Масих», автор шейх аль-Іслам Ібн Таймія (та обдарує його Аллаг Своєю милістю), і «Ізхара аль-хак», автор Рахматулла ібн Халіль Аль-хінді, «Тухфат аль-аріб фі ар-Радд 'аля' уббад ас-саліб», автор Абдулла Ат-Турджуман, християнин в минулому прийняв Іслам

²⁷ Дивись книгу «Історія боротьби між релігією і наукою», європейського автора відомого як Драпер, с. 40-41..

Інший сучасний християнський історик у своїй книзі «Історія християнства в світлі сучасних знань» розповідає про появу язичництва в християнському суспільстві в різних проявах. Говорячи про те, як християни змагалися в запозиченні язичницьких ритуалів, обрядів, свят і героїв від громад і конфесій, які загрузли в багатобожжі, пише: «Язичництву прийшов кінець. Однак воно не було знищено повністю, а проникло в душі людей, і все багатобожжя продовжилося під назвою християнства і його прикриттям. Ті, хто позбувся своїх колишніх божеств і героїв, замість них взяли одного з мучеників, надали йому божественні якості, створили його образ. Таким чином, язичництво і поклоніння ідолам перейшло на цих мучеників. Цей вік не встиг закінчитися, як поклоніння мученикам і святих угодників охопило їх всіх. Таким чином, склалася нова ідеологія, відповідно до якої святі мали божественні якості. Тим самим, ці угодники стали посередниками між Богом і людиною. Язичницькі свята придбали нові назви так, що через 400 років після Різдва Христового старе свято, присвячене богу Сонця, стало днем народження Христа».²⁸

Що стосується зороастризму, то з давніх часів відомо, що в ньому поклоняються природним стихіям, найголовнішим з яких є вогонь. Зрештою, вони віддалися поклонінню тільки йому (вогню), будуючи для нього святилища і храми так, що вони поширилися по всій країні. Всі інші вчення і релігії, крім поклоніння вогню і обожнювання Сонця, були віддані затемненню. Їх релігія стала являти собою всього лише ритуали і обряди, що здійснюються в певних місцях.²⁹

²⁸ Rev. James Houston Baxter in «The History of Christianity in the Light of Modern Knowledge», Glasgow. 1929 p. 407.

²⁹ Читай книгу «Іран в епоху Сасанідів», автор датський професор Артехер Крістон Сейн, викладач східних мов в Копенгагенському університеті, фахівець з історії Ірану, а також «Історія Ірану», автор Шахін Макарійюс, зороастрієц.

Данський автор книги «Іран в епоху Сасанідів» Артехер Крістон Сейн, описуючи прошарок глав духовенства і їх функцію, писав: «Представники духовенства в обов'язковому порядку поклонялися Сонцю чотири рази на день. Крім того, вони також поклонялися Місяцю, вогню і воді. Їм було наказано стежити за тим, щоб вогонь не згасав, щоб вода не стикнулася з вогнем, і щоб метал не покритися іржею, так як він шанувався у них».

Вони сповідують боротьбу двох начал, яка стала символом їхньої релігії. Вогнепоклонники вірують в двох божеств, один з яких - світло і благе божество «Ахура-Мазда» або «Яздан», а другий - тьма або зле божество «Аріман». І боротьба між цими двома силами триває постійно.³⁰

Що стосується буддизму, який набув поширення в Індії, а також в Південній, Південно-Східній та Східній Азії, то це язичницька релігія з цілим пантеоном ідолів. Скрізь будуються храми і встановлюються статуї Будди.³¹

Що стосується брахманізму - релігійного вчення Індії - то воно відоме безліччю об'єктів поклоніння і ідолами. Кількість предметів поклоніння досягло своєї кульмінації в шостому столітті від Різдва Христового, досягнувши 330 мільйонів божеств.³² Будь-яка гарна, величезна або корисна річ обожнювалася. Виготовлення ідолів досягло свого апогею в цей період часу, викликаючи захоплення послідовників.

³⁰ Іран в Добу Сасанідів, глава «Релігія Заратуштри, державна релігія», с. 183-233.

³¹ Див .: книгу «Давня Індія», автор професор Айшура Туба, викладач історії індійської цивілізації в університеті Хайдарабаду, в Індії, а також книгу «Відкриття Індії», автор Джавахарлара Неру, колишній прем'єр-міністр Індії, с. 201-202.

³² Дивись книгу «Давня Індія», автор Ар Дет, 3/276. А також «Чільний індуїзм», автор L.S.O Malley, с. 6-7.

Індуїст С.В. Видья в своїй книзі «Історія середньовічної Індії», розповідаючи про період правління короля Харши (606-648), під час появи Ісламу на аравійському півострові, сказав: «Індуїзм і буддизм були двома язичницькими релігіями. Можливо, навіть буддизм перевершував індуїзм за ступенем ідолопоклонства. Основою буддизму було заперечення Бога. Однак з часом Будду самого звели до рівня головного божества. Після цього до нього стали додаватися й інші божества, такі як Бодхістава. Язичництво поширилося в Індії до такої міри, що слово «будда» стало ототожнюватися в деяких східних мовах зі словом «ідол» та «божок».

Немає сумнівів в тому, що ідолопоклонство було поширене у всьому сучасному світі. Весь світ, починаючи від Атлантичного океану і закінчуючи Тихим океаном, був занурений в язичництво. Складалося враження, що християнство та інші семітські релігії, а також і буддизм змагаються в звеличуванні і шануванні ідолів. Вони подібні до скакових коней, що біжать один з одним на перегонях.³³

Інший індуїст в своїй книзі «Чільний індуїзм» говорить: «Процес творіння божеств на цьому не припиняється. Протягом різних періодів історії велика кількість дрібних божеств продовжує включатися в «пантеон божеств» так, що зібралася їх неймовірна кількість, така яка не піддається обчисленню».³⁴

Так виглядає ситуація з релігійними вченнями. Що стосується країн з розвинутою цивілізацією, з сильною державною структурою, в яких поширилися різні науки, і які стали центрами культури, виробництва і літератури, то вони спотворили релігію, і вона втратила свою основу і силу,

³³ CV Vidya: History of Medieval Hindu India; Vol. I (poone 1921).

³⁴ Дивись «Життєпис пророка», Абу Аль-Хасан Ан-Надауї, с. 19-28.

зникли реформатори і духовні наставники. У такій атмосфері атеїзм отримав широку підтримку суспільства, поширилося нечестя, відбулася підміна понять, людина опинилася у вакуумі. Це в свою чергу призвело до збільшення випадків самогубств, розриву сімейних уз, ослаблення суспільних відносин, збільшення душевнохворих, появи в суспільстві чаклунів і шарлатанів. Людина, живучи в такому суспільстві, бажаючи задовольнити душевну потребу, придбати щастя і душевний спокій, починає пробувати всі види насолод, кидатися з однієї секти в іншу. Але ці насолоди, секти і теорії не принесли успіху в здійсненні бажаного. І так людина буде перебувати в нещасті і душевних стражданнях до тих пір, поки не налагодить зв'язок зі своїм Творцем, поки не буде поклонятися Йому відповідно до шляху, яким Аллаг залишився б задоволений і яким наказав слідувати своїм посланцям.

Всевишній Аллаг, описуючи становище тих, хто відсторонився від свого Господа і намагався знайти правильний шлях не в Нього, сказав: **«А той, хто відвернеться від Мого нагадування, той матиме важке життя, а в День Воскресіння Ми підніmemo його сліпим!»** (20:124).

Всевишній сказав про безпеку і щастя віруючих в цьому житті: **«Ті, які увірували й не одягали своєї віри в несправедливість, перебувають у безпеці — вони йдуть прямим шляхом!»** (6:82).

Також Всевишній Аллаг сказав: **«Щодо тих, які будуть щасливі, то вони опиняться в раю. І вони будуть там довіку, доки існуватимуть небеса й земля, якщо Господь твій не побажає чогось іншого. Невичерпний цей дарунок!»** (11:108).

Якщо вищенаведені релігійні вчення порівняти з критеріями істинної релігії, про які ми згадували вище, то можна

виявити, що вони позбавлені багатьох з них, як це стає зрозумілим з короткого огляду конфесій.

Ці релігії позбавлені найголовнішого - єдинобожжя. Їх послідовники поклоняються іншим божествам поряд з Аллагом. Крім того, ці конфесії не надали людству звід законів, який підходив би в будь-який час і в будь-якому місці, який оберігав би релігію, честь, потомство, майно і кров людей. Ці релігії не вказують їм на закони Аллага, які Він наказав дотримуватися, не забезпечують своїм послідовникам спокій і щастя, так як в них є суперечності.

Що стосується Ісламу, то в наступних розділах цієї книги ми докладніше зупинимося на тому, чому саме Іслам слід вважати істинною релігією Аллага, якою Він задоволений і яку бажає, щоб саме вона була релігією для людства.

А безпосередньо в наступному розділі буде доречним ознайомити читача з сутністю пророцтва і його знамень, показати на скільки велика потреба людей в пророків, а також роз'яснити основи призову посланників Бога і розкрити справжню суть посланницької місії останнього з них.

Що таке "Пророцтво"?

Найважливіше, що повинна знати людина в цьому житті - це знання про свого Господа, який створив її з небуття. Найголовніша мета, заради якої Аллаг створив свої творіння, - це поклоніння Йому, Пречистий Він і Великий!

Але як же людина може пізнати свого Господа належним чином? Як вона може пізнати свої обов'язки перед Ним і як вона повинна Йому поклонятися? Людина може знайти собі помічника у вирішенні життєвих проблем. Вона може знайти

того, хто допоможе їй вилікуватися, знайти того, хто допоможе побудувати будинок і так далі. Але вона не зможе знайти серед людей людину, яка познайомить її зі своїм Господом, навчить її, як треба поклонятися Йому. З тієї простої причини, що людина не в змозі своїм розумом зрозуміти, чого від неї хоче Аллаг. Адже людський розум навіть не в змозі зрозуміти, що від неї хоче така ж людина, як вона сама, поки та не повідомить їй про своє бажання. У такому випадку, як же вона може вгадати бажання Аллага? Ця важлива місія покладається на посланців і пророків, обраних Аллагом донести до людей Його послання, а після них - на вчених істини, спадкоємців пророків, які строго зберігають їх методи донесення і втілення істини в життя, йдуть по їхніх слідах і доводять їх місію до людей. Справа в тому, що людина не може сама безпосередньо отримати від Аллага Його накази і заборони, вона не здатна на це.

Всевишній Аллаг з цього приводу сказав: «Не дано людині того, щоб із нею говорив Аллаг, окрім як через одкровення, через завісу чи скерувавши посланця, який, із Його дозволу, відкриває те, що Він бажає. Воістину, Він — Всевишній, Мудрий!» (42:51).

Неможливо в цьому обійтися без послів і посередників, які доводять шаріат (законоположення) Аллага до Його рабів. Ці посередники і послі і є посланці і пророки. Ангел приносить послання Аллага пророкові або посланнику, а потім той доносить його до людей. Ангел не приносить послання Аллага безпосередньо людям, тому що світ ангелів за своєю природою відрізняється від світу людей.

Всевишній Аллаг сказав: «Аллаг обрав посланців і серед ангелів, і серед людей. Воістину, Аллаг — Всечуючий, Всевидячий!» (22:75).

Мудрість Аллага вимагає, щоб посланник походив із того ж середовища, до кого він посилається, і щоб вони знали його, ясно розуміли його звернення і мову. Але якби він відправив

посланника з ангелів, то люди не змогли б побачити його і брати від нього те з чим від був посланий.³⁵

Всевишній Аллаг сказав: «Вони сказали: «Чому до нього не спускається ангел?» Якби Ми послали ангела, то рішення вже було б винесено (Аллаг покарав би їх, у разі їх відкидання), після чого вони не змогли б отримати відстрочення. Якби навіть Ми послали ангела, «Вони говорять: «Чому не посланий до нього ангел?» Якби Ми послали ангела, то справу було б вирішено, і не дали б їм відстрочки. Та якби Ми й послали ангела, то все одно зробили б його чоловіком, залишивши їх із їхніми сумнівами». (6:8-9).

Він також сказав: «Посланці, яких Ми відсиляли раніше, також споживали їжу й ходили по базарах. Одних із вас Ми зробили спокусою для інших — чи будете ви терплячі? А Господь твій — Всевидячий! Ті, які не сподіваються на зустріч із Нами, говорять: «Чому до нас не зіслано ангелів? Чому ми не бачимо нашого Господа?» Вони вивисуються та вперті в своїй зухвалості!» (25:20-21).

Всевишній Аллаг говорить: «І раніше за тебе Ми відсиляли чоловіків, яким дарували одкровення. Запитайте про це в людей Нагадування, якщо ви не знаєте». (16:43).

Він також сказав: «Ми відсиляли посланцями тільки тих, хто говорив мовою свого народу, щоб вони зрозуміло пояснювали. Аллаг уводить в оману, кого побажає, і веде прямим шляхом, кого побажає. Він — Всемогутній, Мудрий!» (14:4).

Аллаг описав цих посланців і пророків такими якостями, як досконалість розуму, чистота природи, правдивість в словах

³⁵ Див.: «Тафсир аль-кур'ан аль- Азим», Абуль-Фіда Ісмаїл ібн Касир аль-Кураши, 4/64.

і ділах, надійність в донесенні довіреного, чистота від усього, що порочить людський рід, бездоганність їхніх тіл від яких би то не було недоліків які можуть викликати огиду у нормального людини.³⁶ Аллаг очистив їх душі і характери, зробив їх кращими з людей за своїми якостями, найчистішими душею і найблагороднішими з них. Він зібрав у них кращі моральні якості і самі чудові манери, дарував їм знання і мудрість, благородність і щедрість, безстрашність і справедливість... Так щоб вони виділялися серед своїх народів цими якостями.

Ось, що говорив народ пророка Салиха про нього, як повідомив нам про це Аллаг: «Вони сказали: **«Вони сказали: «О Саліху! Перед цим ти був нашою надією! Невже ти забороняєш нам поклонятися тому, кому поклонялися наші батьки? Воістину, в нас є глибокі сумніви щодо того, до чого ти закликаєш нас!»** (11:62).

Народ пророка Шуайба сказав йому: **«Ті відповіли: «О Шуейбе! Невже твоя молитва наказує тобі залишити тих, кому поклонялися наші батьки, або не робити з нашим майном того, чого ми хочемо? Справді, ти смиренний і розсудливий!»** (11:87).

Пророк Мухаммад - нехай благословить його Аллаг і вітає - ще до послання йому посланницької місії був відомий серед свого народу як «Амін», що означає «вірний».

А його Господь описав його наступними словами: **«І, воістину, ти — доброго звичаю!»** (68:4).

Посланці і пророки - кращі з творінь Аллага, що їх вибрав для донесення свого послання до людей. Всевишній сказав: **«І коли приходить до них знамення, говорять вони: «Ми ніколи не увіруємо, поки не дадуть нам схожого на те, що**

³⁶ Див.: «лавами' аль-Анвар», Мухаммад Ас-Саффарійні, 2-й том, с. 265-305 і «Іслам», Ахмад Шалабі, с. 114.

дали посланцям Аллага». Та Аллаг знає краще, кому доручити Своє послання. Ті, які коять гріх, будуть принижені перед Аллагом, їх спіткає сувора кара за те, що вони займалися хитрощами!» (6:124).

Він також сказав: «Воістину, Аллаг обрав Адама, Нуха, рід Ібрагіма та рід Імрана перед жителями світів.» (3:33).

Незважаючи на те, що Аллаг описав цих посланців і пророків найвищими якостями і вони були відомими своїми видатними особливостями, їх так само, як і всіх людей, осягали; голод, хвороби, вони спали, їли, одружувалися і вмирали. Аллаг сказав: «Воістину, ти смертний і вони смертні!» (39:30).

Він також сказав: «Ми відсилали посланців раніше за тебе й дарували їм дружин і нащадків. Але жоден посланець не міг показати знамення без дозволу Аллага. Для кожного строку — своє Писання» (13:38).

Іноді їх піддавали гонінням, одних вбивали, а інших виганяли зі своєї землі. Аллаг Всевишній сказав: «Хитрували ті, які не увірували, прагнучи або замкнути тебе, або вбити, чи вигнати геть. Вони хитрували, але й Аллаг хитрував. Аллаг — найкращий із хитрунів!» (8:30).

Але кінцевий результат, перемога і сила в цьому і майбутньому житті завжди залишаються за ними. Аллаг в Корані сказав: «Їх було несправедливо вигнано з їхніх жител тільки за те, що вони говорили: «Господь наш — Аллаг!» Якби Аллаг не дозволяв одним людям захищатись від інших, то були б знищені монастирі, церкви, синагоги й мечеті, де часто згадується Боже ім'я. Аллаг неодмінно допомагає тим, хто допомагає Йому. Воістину, Аллаг — Всесильний, Всемогутній!» (22:40).

Він також сказав: «Аллаг наказав: «Аллаг написав: «Неодмінно перемогу отримаю Я та Мої посланці!»» (58:21).

О Всевишній Аллаг я прошу тебе, допоможи нам бути на шляху Твоїх посланців і пророків. Амін.

У наступному розділі нашої книги , з дозволу Аллага, ми торкнемося теми пророчих знамен.

Знамення пророцтва

Пророцтво є засобом досягнення найпочесніших знань і виконання найблагородніших і славних справ. Тому Аллаг зі своєї милості встановив знамення, що свідчать про істинність пророків, пред'явлення яких будуть просити у них люди і за якими їх будуть впізнавати. Таким чином, за допомогою спостережень можна визначити, чи є людина, яка заявляє про пророцтво, правдивою чи ні. Таких ознак безліч. До найбільш важливим з них відносяться наступні:

1 - Посланник повинен закликати до поклоніння одному Аллагу та залишати поклоніння всьому іншому окрім Нього, так як це і є мета, для якої Аллаг створив свої творіння.

2 - Він повинен закликати людей до віри в нього а також до того щоб вони повірили йому та звершували діяння згідно його посланню. Всевишній Аллаг наказав Своему пророку Мухаммаду (нехай благословить його Аллаг і вітає) щоб той сказав: **«Скажи: «О люди! Я — посланець Аллага до вас усіх!»»** (7:158).

3 - Аллаг підтримує його різноманітними ознаками пророцтва. До них відносяться чудеса і знамення, з якими приходять пророк і які його народ не в силах відкинути або повторити. До цього можна віднести, наприклад, знамення Муси - мир йому - коли його посох перетворився на велику змію. Або знамення Іси - мир йому - коли він зціляв, з дозволу Аллага, сліпого і прокаженого. Або знамення

Мухаммада - нехай благословить його Аллаг і вітає - це Великий Коран, аяти якого захоплювали будь-якого знавця арабської мови, не дивлячись на те, що сам пророк був неписьменним. Також і всі інші чудеса пророків.

До цих ознак відноситься очевидна, ясна істина, з якою приходили пророки. Їх вороги не могли відбити або спростувати її. Навпаки, вони знали, що ті вчення, з якими вони прийшли, є незаперечною істиною.

До них також відноситься ідеальний вид, прекрасний вигляд і благородний характер пророків, якими Аллаг виділив їх серед людей.

До цих ознак відноситься і те, що Аллаг допомагав своєму пророкові проти його ворогів, і те, що його заклик завжди перемагав.

4 - Відповідність основ його призову основам і принципам призову всіх посланників і пророків.³⁷

5 - Він не закликає людей поклонитися самому собі або виконувати будь-якої вид поклоніння заради себе, не закликає почитати його народ або його громаду. Аллаг повелів своєму пророку Мухаммаду - нехай благословить його Аллаг і вітає - сказати людям: **«Скажи: «Я не говорю вам, що в мене скарбниці Аллага та що я знаю потаємне. І не говорю вам, що я — ангел. Я йду за тим, що відкрито мені. Скажи: «Невже рівні сліпий та зрячий? Невже ви не замислитеся?»» (6:50).**

6 - Він не вимагає від людей за свій заклик будь-яких благ цього світу. Аллаг Всевишній повідав про те, що його пророки Нух, Худ, Саліх і Лут сказали своїм народам: **«Я не**

³⁷ Див .: «Маджму аль-фатава», Шейхуліслам Ібн Таймійя, 4-й том, с. 212-213.

прошу у вас за це винагороди, бо винагородить мене тільки Господь світів» (26:109,127,145,164,180).

Також і Мухаммад - нехай благословить його Аллаг і вітає - сказав своєму народу: **«Я не прошу у вас за це жодної винагороди і не обтяжую себе вигадками» (38:86).**

Посланців і пророків, про деякі якостях і ознаках пророцтва яких я згадав тобі, було безліч. Всевишній Аллаг сказав: **«Ми відправили до кожної громаді послання: «Поклоняйтеся Аллагу і уникайте тагута³⁸!» (16:36).**

По причині пророків людство знаходило щастя, історія сповнена повідомленнями про них, законоположення їх релігій приходили, послідовно змінюючи один одного. Також з історії нам відомо багато розповідей про те, яким чином Аллаг дарував їм перемогу і як знищив їх ворогів. Серед них - потоп народу Нуха, утоплення Фараона, покарання народу Лута, допомога Аллага Мухаммаду (хай благословить його Аллаг і вітає) проти його ворогів і поширення його релігії ...

Хто дізнався все це, твердо знає, що вони принесли благо і керівництво, повчання для людей і вказівка на те, в чому є користь для них, а також застереження від того, в чому є шкода. Перший з них - Нух (мир йому), а останній - Мухаммад (хай благословить його Аллаг і вітає).

Потреба людей в посланниках

Пророки - посланці Аллага до своїх рабів, які доводять до них Його накази, радують приємною звісткою про блага, які приготував для них Аллаг, якщо вони підкоряться Його

³⁸ Все, чому поклоняються крім Аллага.

наказам. Пророки застерігають від неминучого покарання, якщо люди будуть знаходитись всупереч заборонам Всевишнього, вони розповідають людям історії попередніх громад, про покарання і кару яка спіткала ці громади у цьому світі за те, що ті виступали проти велінь Господа.

Людина сама не в змозі осягнути ці накази і заборони. З цієї причини Аллаг встановив законоположення, поставивши людям в обов'язок підпорядкування Його наказам і відмову від Його заборон. Так Аллаг вшанував людський рід, високо піднявши його статус і захистивши його інтереси. Іноді людина, ведена своїми пристрастями, переступає межі забороненого і зазіхає на права інших людей. Тому великою мудрістю є те, що Аллаг час від часу відправляє до людей своїх посланників, які нагадують їм накази Аллага і застерігає від гріхів. Вони нагадують їм історії про людей які передували їм і прагнуть виправити їх. Чудові історії з дивним змістом пробуджують розум, і збільшують знання людини, його розуміння стає правильним. Хто з людей більше вслухається, той більше розуміє, а хто більше розуміє, той краще мислить. Той же, хто краще мислить, більше знає, а хто більше знає, той більше і краще дотримується. Немає нікого, хто заявить про непотрібність посланників, і ніхто не зможе замінити посланників у встановленні істини.³⁹

Видатний ісламський вчений Ібн Таймійя - так обдарує його Аллаг Своєю милістю - сказав: «Посланницька місія вкрай необхідна для людини в цьому та загробному житті. Подібно до того, як немає їй блага в Останньому житті без слідування за посланницькою місією, так немає їй блага і в цьому житті без слідування за цим пророчим вченням. Людина змушена прийняти шаріат (закони Аллага), бо вона знаходиться між двох справ: або вона робить корисну справу, або таку, яке відводить від неї зло. Шаріат і є тим самим світлом, яке

³⁹ «А'лам ан-нубувва», Алі ібн Мухаммад Маварді, с. 33.

вказує, на те що принесе користь, а що шкоду. Це світло Аллага на Його землі, Його справедливий суд між людьми і Його фортеця, що дає увійшовшому в нього безпеку.

Говорячи про шаріат, не мається на увазі чуттєве розрізнення корисного і шкідливого, адже навіть тварини в змозі розрізнити їх між собою. Воістину, осел або верблюд здатні відрізнити ячмінь від піску. Тут мається на увазі розрізнення справ, що приносять вчинившому їх шкоду в цьому і Останньому житті, і справ, що приносять йому користь в цьому і Останньому житті. Дійсно, необхідно відрізнити корисні справи: іман (віра), таухід (єдинобожжя), справедливість, благочестя, благодіяння, вірність, чеснота, хоробрість, знання, терпіння, заклик до схвалюваного і заборона від засудливого, підтримування родинних зв'язків, блага ставлення до батьків, добре ставлення до сусідів, дотримання прав, щире ставлення в справах, надія на Аллага, звернення до Нього за допомогою, достаток передвизначенням Аллага, покірність Його рішенням, підтвердження всього, що прийшло від Аллага і Його посланців і т.і. На противагу цьому - все те, що приносить нещастя і зло в ближньому і наступному житті.

Якби не було посланницької місії, то людина своїм розумом не змогла би розрізнити корисне і шкідливе в його житті. Тому найбільшим благом і найбільшою милістю, якими Аллаг обдарував своїх рабів - це зіслання до них Своїх посланців, послання книг і роз'яснення прямого шляху. Якби не це благо, людина неминуче опустилася б до рівня тварин або опинилася в ще більш гіршому положенні. Ті з людей, хто прийняв послання Аллага і міцно дотримувався його, є кращими з творінь, а ті, хто відкинув його і відхилився - гіршими з них. Статус останніх гірше, ніж статус собаки і свині. Мешканці Землі будуть існувати на ній до тих пір, поки релігія Аллага буде присутня серед них. Але якщо слід посланників зникне на ній, зітруться вказівки для їх

керівництва, то Аллаг зруйнує небеса і землю і встановить Судний День.

Потреба мешканців Землі в посланниках не схожа на їхню потребу в Сонці, Місяці, вітри або дощі. Вона не схожа на потребу людини в житті, на потребу очей в світлі або на потребу тіла в їжі і питті. Потреба в посланнику сильніше, ніж все це, і більше, ніж можна уявити. Адже посланці (хай благословить їх Аллаг і вітає) посередники між Аллагом і його створіннями, що доводять до них Його накази і заборони, вони посли між Аллагом і Його рабами. Останнім з них і паном серед них, найбільш шанованим перед своїм Господом був Мухаммад (хай благословить Аллаг їх всіх і вітає). Аллаг відправив його як милість для світів, довід для праведників і доказ для всіх створінь. Він звелів підкорятися йому, проявляти любов і повагу до нього, дотримуватися його прав. Аллаг взяв обітницю і клятву з усіх пророків, що якщо Мухаммад (хай благословить його Аллаг і вітає) буде посланий за життя кожного з них, вони будуть зобов'язані повірити в нього і слідувати за тим, що він принесе, а також звелів їм самим взяти такий ж заповіт з віруючих, які підуть за ними. Аллаг відправив його перед настанням Години (кінця світу), як передвісник віруючим про Рай і застережника невірних від Аду, що закликає до Аллага з Його дозволу і світлою, який висвітлює шлях. З ним Він закінчив своє послання, за допомогою нього вивів людей з омани до істинного шляху, з невігластва - до знання. Завдяки його посланницької місії відкрилися незрячі очі, почали чути глухі вуха і прокинулись безтурботні серця. Земля засвітилася після мороку, об'єдналися роз'єднані до цього люди і народи.

За допомогою свого пророка Всевишній підняв релігію, що була в занепаді, і висвітлив істинний шлях. Аллаг розкрив його груди, зняв з нього ношу, звеличив його славу, а також наказав приниження і зневагу того, хто виступить проти нього. Аллаг відправив Мухаммада (хай благословить його

Аллаг і вітає) через проміжок часу після інших посланників, в той час, коли небесні книги зникли, слова Аллага були спотворені і закони Господа замінені на інші. Кожен народ спирався на свої несправедливі думки, виносив рішення щодо Аллага і судив між людьми на основі своїх зіпсованих суджень і примх.

За допомогою свого пророка Аллаг наставив свої творіння на прямий шлях, роз'яснив їм Свою дорогу, вивів людей з темряви до світла, розрізнув між володарями успіху і тими на кого чекає покарання. Хто пішов його керівництву, той попрямував істинним шляхом, а хто відвернувся і ворогував, той заблукав. Нехай Господь благословить Аллаг його і всіх інших посланників і пророків! ».⁴⁰

Резюмуючи сказане, ми можемо викласти потреба людини в посланницької місії таким чином:

1 - Людина створена, так що вона зобов'язана визнати свого Творця і знати, що ж його Творець хоче від неї, чому Він її створив. Людина самостійно не в силах дізнатися це і у неї немає іншого способу до досягнення цього, крім як через пророків і посланників, пізнавши те керівництво і світло, з яким вони прийшли.

2 - Людина складається з тіла і душі. Якщо тіло живлять їжа і питво, то їжу для душі встановив Той, Хто створив цю душу. Це справжня релігія і праведні справи. А пророки і посланники прийшли з істинною релігією і направляли на праведні справи.

3 - Людина за своєю природою релігійна, тому вона неминуче повинна дотримуватися релігії, але ця релігія повинна бути істинною. До істинної релігії немає інших

⁴⁰ «Маджму аль-фатава», Шейхуліслам Ібн Таймійя, 19-й том, с. 99-102. Див.: «лавами аль-Анвар», Мухаммад Ас-Саффарійні, 2-й том, с. 261-263.

шляхів, крім як через віру в пророків і посланників і в те, що вони принесли.

4 - Людина потребує знання шляху, що веде до достатку Аллага в цьому житті, а також до Раю і Його благ в Останньому житті. На цей шлях не вкаже і не направить ніхто, крім пророків і посланників.

5 - Людина сама по собі - істота слабка, а в дорозі на неї чекає безліч ворогів. Це і шайтан, який бажає збити його, і погані товариші, прикрашене мерзенне, і душа, що наказує зло. Тому він потребує те, чим він зможе захистити себе. Пророки і посланці вказали йому шлях до цього і пояснили це якомога докладніше.

6 - Людина за своєю природою схильна до суспільства і має відношення з людьми. Саме тому люди не зможуть обійтися без законоположень для того, щоб серед людей були чесні і справедливі відносини. Інакше їх життя уподібниться життю в лісі. Це законоположення має забезпечувати кожному його права без будь-яких упушень і зловживань. А досконале законоположення не зможе принести ніхто, крім пророків і посланників.

Людина потребує знання того, що принесе їй спокій і душевну рівновагу, направить до справжнього щастя. А це те, на що спрямовують пророки і посланники.

Після роз'яснення потреби людей через пророків і посланників, в наступному розділі ми поговоримо про повернення людини до життя після смерті. Це - воскресіння, те, про що так багато говорили всі пророки і посланники. Так само, ми згадаємо докази, що підтверджують це воскресіння.

Віра в воскресіння після смерті

Кожна людина неминуче помре, в чому ніхто з нас не сумнівається. Але що ж стане з нами після смерті? Чи очікує людину щасливе майбутнє або, навпаки, нещасне?

Віра в загробне життя присутній у багатьох народів. Як частина цієї віри, існує переконання про справедливий Суд, де кожному відплатиться по заслугах: за добро буде добро, а за зло - зло.⁴¹ Таким чином, про воскресіння і Судний День ми знаємо з божественних писань, а віра в них ніяк не суперечить здоровому людському розуму. Більш того, віра у воскресіння після смерті є безсумнівною істиною, адже вона заснована на трьох дуже важливих постулатах:

1. Господь володіє досконалим і абсолютним знанням.
2. Досконала міць Всевишнього.
3. Його Досконала мудрість.⁴²

Існує безліч доказів, що підтверджують життя після смерті, воскресіння і Судний День. Давайте розглянемо ж деякі з них:

Перше: Творіння небес і землі є вказівкою на можливість воскресіння померлих після смерті. Всевишній в Корані сказав: **«Хіба вони не бачать, що Аллаг, Який створив небеса і землю і не втомився від їх творіння, здатний оживити мертвих? О так! Він здатний на будь-яку річ».** (46:33).

⁴¹ Див.: «Аль-джавабус-Сахіх»: 4/96.

⁴² Див.: «Аль-фаваїд», Ібн Кайім: с. 6-7.

Також Всевишній сказав: **«Невже Той, Хто створив небеса й землю, не зможе створити подібного до них? Та ж ні! Він — Творець, Знаючий!»** (36:81).

Друге: Здатність Господа створити творіння з небуття вказує на те, що повторити це творіння не є складним для Нього. Аллаг в Корані про це сказав так: **«Він — Той, Хто починає творіння, а потім повторює його. І це для Нього легко! Аллагу належать найвищі якості, і Він — Всемогутній, Мудрий!»** (30:27).

Також в Корані сказано: **«Невже людина не бачить, що Ми створили її з краплі сімені? Проте вона відкрито сперечається! Вона наводить Нам притчі, а сама забуває про своє творіння. Вона говорить: «Хто оживить кістки, які зітліли?» Скажи: «Оживить Той, Хто створив їх уперше! А Він знає про кожне творіння!»** (36:77-79).

Третє: Творіння людини в самому прекрасному вигляді вказує на можливість оживити його з мертвих.

Давайте замислимося, як прекрасно створена людина! Як точно розташовані його органи, як багато функцій можна виконати з їхньою допомогою... Давайте замислимося над будовою людини, адже кожен його орган, кістка, м'яз, нерв, судин і так далі не існує безглуздо, у кожного з них є своя функція, своя задача. Як багато вона може пізнати, побажати, створити... Все це однозначно вказує на те, що для Творця людини не стане скрутним оживити мертве тіло і воскресити його, коли Він побажає!

Четверте: В декількох божественних писаннях є вказівки на те, що воскресіння з мертвих відбувалося вже і в нашому світі.

Так, наприклад, в Корані та інших Божественних Писаннях розказані історії про те, що за пророка Ібрагіма (Авраама, мир йому) оживив померлого. Крім того, Коран підтвердив біблійну історію про те, як пророк Іса (Ісус, мир йому)

оживив померлого також. Все це відбувалося виключно з волі Всевишнього і вказує на здатність Господа виконати Свою обіцянку - оживити людей після смерті в Судний день.

П'яте: Багато подій в нашому житті можна порівняти з воскресінням, а це вказує на можливість реального воскресіння в Судний День.

Серед таких подій, наприклад:

1. Творіння людини з краплі насіння.

Як відомо, насіння людини містить в собі відомості про все тіло і його органи. Тому, потрапляючи в утробу матері, насіння розвивається, набуваючи справжні людські риси. Таким чином, тіла спочатку не було, зате в краплі було все, що необхідно для його виникнення. Чому ж тепер нам здається, що зітліле після смерті тіло не буде зібрано знову? Адже для Господа немає труднощів. Так давайте ж поміркуємо над Його словами: **«Чи ви не бачили того сім'я, яке виділяєте? Це ви творите його чи це Ми творимо його?»** (56:58-59).

2. Виростання насіння.

Коли насіння якоїсь рослини падає в ґрунт, накривається землею і поливається водою, то по звичайній логіці можна було б сказати, що з нього не може нічого вирости, адже там відсутність вода, повітря і світло, і воно знаходиться у середовищі, згубному для будь-якого живого організму. Але з волі Всевишнього і порядку, який Він встановив, замість того щоб загинути, насіння починає проростати. Аллаг сказав у Корані: **«Чи бачили ви те, що ви сієте? Ви пророщуєте його чи це Ми пророщуємо його?»** (56:63-64).

Також Всевишній сказав: **«О люди! Якщо ви перебуваєте в сумнівах щодо воскресіння, то Ми створили вас спочатку з праху, потім — із краплі сімені, потім — із кров'яного згустку, а потім — із частинки плоті, яка має свій образ**

або ще не має. Так Ми пояснюємо це вам! Ми вкладаємо в лона те, що хочемо, до визначеного строку. Потім Ми виводимо вас звідти дітьми, щоб ви могли досягти зрілості. Деякі з вас помирають, а деякі доживають до жалюгідних часів, забуваючи все, що колись знали. Ти бачиш висохлу землю, але щойно Ми проливаємо на неї воду, вона починає рухатись, підійматись та народжує різні пари прекрасних рослин». (22:5).

Це виростання насіння є ясною вказівкою на те, що з волі Всевишнього померлі люди також можуть бути підняті з могил і відроджені для проведення Суду.

Шосте: Господь є наймудрішим Творцем, а творити без мети не може вважатися мудрістю і негідно Господа.

Тому Всевишній і сказав: **«Ми не створювали небо, землю й те, що між ними, даремно. Так думають ті, які не увірували. Горе ж тим, які не увірували, від вогню!»** (38:27).

Також і прихід людей в це життя не є безглуздом і безцільним, адже люди - це творіння Господа, і мета їх - це служіння і поклоніння Йому. Всевишній Аллаг сказав в Корані: **«Я створив джинів і людей тільки для того, щоб вони поклонялися Мені».** (51:56).

Одні люди живуть, виконуючи своє призначення а інші - ні. І тому їх долі не можуть бути однаковими після смерті, бо Господь по Своїй мудрості не міг би урівняти людей, які підкорилися Йому і які Його не послухалися. У Корані Всевишній сказав: **«Невже Ми зрівняємо тих, які увірували й творили добро, і тих, які ширять нечестя на землі? Невже будуть рівні перед Нами богобоязливі й нечестивці?»** (38:28).

Навпаки, мудрістю є воскресіння всіх людей для проведення Суду і відплата кожній людині відповідно до його вчинками: за благі справи - нагорода, а за злі - покарання. Всевишній

сказав: «**Ви всі повернетесь до Нього — обіцянка Аллага правдива! Він починає творіння, а потім повторює його, щоб винагородити справедливо тих, які увірували й робили добрі справи. А тих, які не вірували, чекає напій з окропу та болісна кара — за те, що не вірували вони!**» (10:4).

Окремо варто сказати, що віра в Судний День і в воскресіння з мертвих приносить багато блага людині і всьому суспільству:

По-перше, люди прагнуть зробити праведні вчинки, прагнучи отримати нагороду Господа, і утримуються від гріховних справ, побоюючись покарання Всевишнього.

По-друге, віра в життя після смерті втішає людину в її поневіряннях і бідах що вона перенесла в цьому житті і дає можливість сподіватися на нагороди, обіцяні Господом в житті наступному.

По-третє, з вірою в життя після смерті людина знає про результат своїх вчинків, розуміє свою відповідальність за справи. За добро вона може очікувати добро, а за зло - зло. Вона знає, що за будь-яку несправедливість доведеться розплатитися.

По-четверте, віра в життя після смерті утримує людей від заподіяння зла і несправедливості один одному, зберігаючи їх права, оберігаючи майно і честь.

По-п'яте, з вірою у воскресіння з мертвих людина дивиться на своє нинішнє життя як на один з етапів у своїй історії, а не як на все життя загалом.

На завершення цього розділу мені хотілося б навести слова колишнього американського священика, який згодом прийняв Іслам, - Уейна Бетта. Говорячи про віру в Судний День, він сказав: «Саме зараз я знайшов відповіді на чотири

питання, що турбували мене довгі роки: Хто я? До чого мені прагнути? Чому я прийшов сюди? Куди я прямую?».⁴³

Основи місії посланців Бога

У всіх пророків і посланників є загальне в їх заклику⁴⁴ - вони закликали до таких фундаментальних речей, як віра в Аллага, в Його ангелів, книги, посланників, Судний День і передвизначення з його добром і злом. Також всі вони закликали людей до поклоніння тільки одному Господу, не надаючи нікого Йому в співтовариші, і до прямування шляхом, яким задоволений Всевишній, і відсторонення від всіх інших шляхів.

Пророки і посланці однаково забороняли будь-яку гидоту - явну і скриту, засуджували злочини, розпусту, поклоніння чомусь, крім Аллага, будь то поклоніння ідолам, божкам і т.п. Ніхто з них ніколи не вчив тому, що Всевишній має потребу в комусь або чомусь. Навпаки, вони говорили, що у Господа немає ні дружини, ні дітей, ні спільника. Немає нічого рівного Йому або схожого з Ним. Пророки забороняли говорити про Аллага, те що не ґрунтується на достовірних знаннях про Нього. Крім того, вони засуджували гидоти такі як: як умертвіння дітей, людиновбивство не по праву, лихварство і замах на майно сиріт, зарозумілість, заробляння на життя забороненими способами... Вони закликали виконувати договори і обіцянки, бути чесними в торгівлі,

⁴³ Журнал «Дагва», №1722 від 19.09.1420 р. по хіджрі.

⁴⁴ Багато з цих загальних для всіх пророків принципів, вказані в аятах 285-286 сури «Аль-Бакара», аятах 151-153 сури «Аль-Ан'ам», айте 33 сури «Аль-А'раф», аятах 23 -37 сури «Аль-Ісра».

добре відноситись до батьків, дотримуватися справедливості, говорити і чинити по правді.

Великий вчений Ісламу Ібн аль-Кайїм пише: «Закони всіх пророків мають загальні основи, а розрізняються між собою лише в приватних положеннях. Здоровий розум здатний легко помітити ідеальність цих законів. Якби було не так, їх закони не відрізнялися б мудрістю, корисністю людям і добротою. Більш того, зворотна картина взагалі неможлива, адже Всевишній Аллаг сказав: **«А якби істина залежала від їх бажань, то згинули б небеса, земля і ті, хто на них».** (23:71). І як же може розумна людина залишити закони Всевишнього і прийняти для себе те, що повністю їм суперечить».⁴⁵

Таким чином, релігія всіх пророків насправді одна! Тому Всевишній сказав: **«О ви, посланці! Споживайте блага й робіть добро. Воістину, Я знаю, що ви робите! Воістину, ваша громада — громада єдина. А Я — ваш Господь. Тож бійтеся Мене!»** (23:51-52).

В іншому аяті Він також сказав: **«Він узаконив для вас в релігії те, що заповідав Нуху (Ною), і те, що Ми вселили тобі в одкровенні, і те, що Ми заповіли Ібрагіму (Аврааму), Мусі (Мойсею) і Ісі (Ісусу): «Він встановив вам у релігії те, що заповів Нуху, те, що Ми відкрили тобі, те, що Ми заповіли Ібрагіму, Мусі та Ісі: «Тримайтеся релігії та не розходьтеся поміж собою в ній!» Важко багатобожникам те, до чого ти закликаєш їх. Аллаг обирає Собі того, кого побажає та веде прямим шляхом того, хто до Нього звертається!»** (42:13).

Ми можемо зробити висновок, що мета нашої релігії - забезпечити людям досягнення того, заради чого вони і були

⁴⁵ З книги "Міфтахов Даріс-Саада": 2/383, а також див. "Аль-джавабус-Сахіх лиман баддаля діналь-Масих": 4/322, а так же книгу Сафаріні "Лявамі'уль-Анвар": 2/263.

створені, а це - поклоніння тільки своєму Господу, не надаючи нікого і нічого Йому в співтовариші⁴⁶. З релігії ми дізнаємося про те, які нам дані права, і про те, які на нас покладені зобов'язання, і про те, як все це дотримуватися і яких засобів триматися в ім'я втілення в життя цієї великої мети. За допомогою поклоніння ми отримуємо достатку Всевишнього і успіху в обох світах. Шлях, вказаний нам релігією ясний, і його цінність в тому, що це - справжній, божественний шлях, тому в ньому немає протиріччя між особистістю людини, його духовним світом і навколишньою дійсністю.

Всі спрямовані Богом посланці закликали до божественної релігії, яка надавала людству як і ідеологічну основу, яка містить аспекти віри (*акиди*), в які люди повинні вірити, так і практичні, які містять закони (*шаріат*), регулюють правила життя. Тому ми можемо дізнатися з Корану, що і їудеям, які жили за часів своїх пророків, пропонувалося дотримуватися Тори, яка теж містила і *Акиду* і *Шаріат*. Всевишній так сказав про це: **«Воістину, зіслали Ми Таурат, в якому — прямий шлях і світло. Судять за ним юдеїв пророки, які на вернулися до Аллага, і рабини, і книжники, як це було наказано їм — оберігати Писання Аллага і бути свідками йому. І не бійтеся людей, а бійтеся Мене! І не продавайте знамень Моїх за безцінь! А ті, які не судять за тим, що зіслав Аллаг, вони — невіруючі!»** (5:44).

Після цього з Інджілом (Євангеліє) в якому було світло і вірний шлях до людей прийшов пророк Іса (Ісус, мир йому). Всевишній сказав: **«Слідами їхніми відправили Ми Ісу, сина Мар'ям, із підтвердженням істинності того, що було до нього в Таураті, й дарували Ми йому Інджіль, у якому прямий шлях і світло, та підтвердження істинності того,**

⁴⁶ Див. "Маджмууль-фатава Ібн Таймія": 2/6.

що було до нього в Таураті, і як прямий шлях та пересторога для богобоязливих». (5:46).

Зрештою, до людей був направлений Пророк Мухаммад (мир йому і благословення Аллага). Його послання було завершальним а релігія повною. Його вчення підтверджувало вчення попередніх пророків, що підтверджує істинність сказаного ними і підноситься над всім, що було до нього: **«Зіслали Ми тобі Писання в істині, яке підтверджує те, що було до цього в писаннях, і тебе як наглядча над ним. Тож суди між ними згідно з тим, що зіслав Аллаг, і не підкоряйся бажанням їхнім, щоб не ухилитися від тієї істини, яка явилася тобі. Кожному з-посеред вас встановили Ми різні закони й приписи. Якби побажав Аллаг, то створив би Він вас громадою єдиною, але випробовує Він у тому вас, що дарував вам. Змагайтеся ж у добрих справах, до Аллага ви всі повернетесь, і звістить Він вам про те, щодо чого були ви незгодні одне з одним!»** (5:48).

Всевишній також роз'яснив, що і Пророк Мухаммад (мир йому і благословення Аллага), і ті віруючі, які пішли за ним, увірували в Аллага, так само як увірували в Нього і попередні пророки і посланники: **«Посланник і віруючі увірували в те, що послано йому від Господа. Всі вони увірували в Аллага, Його ангелів, Його Писання і Його посланників. Вони кажуть: «Посланець увірував у те, що зіслано йому від Господа його, а разом із ним — віруючі. Усі увірували в Аллага, в ангелів Його, у книги Його, у посланців Його: «Ми не проводимо межі між посланцями». Вони говорять: «Слухаємо та підкоряємось! Даруй нам прощення, Господи наш, і до Тебе повернення!»»** (2:285).

Нескінченна пророча місія

У попередніх розділах ми розглянули, в якому стані перебували різні релігії в 6-му столітті нашої ери. Такі релігії, як іудаїзм, християнство, зороастризм, культ вогню у персів, різні язичницькі вірування підвели людство до глибокої кризи. Ця криза духовності неминуче призвів до розрухи в багатьох інших сферах - політичній, суспільній, економічній... Почалися криваві війни між людьми, розцвіла работоргівля, одні класи експлуатували інші... У такій атмосфері серця людей черствіють, невіра і відхід від Бога стають причиною падіння моралі, зла, злочинів, нехтування чужих прав. Такий стан людства був схожим з передсмертною агонією вмираючого, немов Земля виявилася на грані самознищення. Саме в такий час найсильніше проявилася потреба людства в божественному посланнику, щоб той став світочом для заблуканих, за допомогою якого можна було б знайти вірний шлях.

І Всевишній зробив так... Цього разу світло пророцтва пробилось з Мекки - стародавнього міста, в якому з давніх часів перебувала Кааба, звеличувана різними народами. Незважаючи на те, що Мекка мало відрізнялася від інших міст світу за своїм духовним станом і в ній також були поширені багатобожжя, невігластво, несправедливість, але кілька особливостей Мекки все ж таки виділяли її на тлі інших місць:

По-перше, Мекка продовжувала залишатись чистою і не підвладною впливу існуючої в той період філософії Греції, Риму та Індії. Це сприяло тому, що люди вміли міркувати простіше, володіли ясным розумом, слідували явним і очевидним доказам, не намагаючись спростувати їх якимись порожніми міркуваннями.

По-друге, Мекка географічно розташовувалась в центрі Світу. Вона знаходилась між Європою, Азією і Африкою, що безсумнівно, було важливим фактором для поширення Ісламу в сусідніх землях за дуже короткий проміжок часу.

По-третє, Мекка завжди була найспокійнішим місцем на Землі. Свого часу Сам Всевишній Аллаг захистив її від нападу Абрахи з його військом. А також сусідні імперії: перська і римська ніколи не заволодівали цим Священним містом. У спокої перебували навіть її торгові каравани, що йшли з торгівлею в різні країни. Все це було передумовою для приходу благородного посланника. Всевишній, про дане жителям Мекки благо, сказав так: **«Вони сказали: «Якщо ми підемо твоїм прямим шляхом разом із тобою, то нас виженуть із нашої землі!» Хіба Ми не закріпили за ними безпечної святині, куди приносять плоди різного виду як наділ від Нас? Але ж більшість із них не знає!»** (28:57).

По-четверте, кочовий спосіб життя, пов'язаний з життям у пустелі, був запорукою збереження багатьох доблесних людських якостей: гостинності і щедрості, хоробрості і героїзму, вірності і захисту власної гідності - все це було в пошані у арабів.

З цих причин Мекка найбільше підходила на роль того, щоб стати місцем життя нового пророка. Саме так і сталося: в одному з найбільш гідних племен Мекки - племені Курайш, яке користувалося повагою інших городян, в 570 г. народився Мухаммад (мир йому і благословення Аллага) - людина, яка мала стати останнім пророком. Він осиротів в ранньому дитинстві, батько помер ще до його народження, а мати і дідусь по батькові померли, коли йому не виповнилося і шести років. Після цього турботу про хлопчика взяв на себе його дядько Абу Таліб. З самого дитинства за Мухаммадом помічали такі якості, які не були властиві його ровесникам. Він не ображав інших дітей, був правдивий у словах, йому довіряли дорослі і багато хто навіть залишали на зберігання

дорогі речі, які він оберігав так, як якщо б вони були його особистими. За вірність його прозвали в рідному місті «Амін», що означає «надійний». Крім того, за Мухаммадом ніколи не помічали поганих вчинків, його сильно засмучувало те, як живе його суспільство, яке поклонялося ідолам, яке вважало нормальним розпивання вина, вбивства і кровопролиття. Тому він віддалявся від людей, коли ті приступали до гріхів, і брав участь з ними в загальних справах, коли вони здійснювали благі вчинки. При цьому він дбав про сиріт, допомагав нужденним, годував голодних. А коли досяг сорока років, він, важко переживаючи аморальність свого суспільства, став усамітнюватися для поклоніння Господу і моління про праведність і вірний шлях. В один з таких днів перед ним постав ангел, який оприлюднив йому одкровення від Всевишнього. У цьому одкровенні Аллаг повелів Своєму Пророку закликати народ до залишення багатобожжя і поклоніння богам і до вчинення всіх обрядів поклоніння лише одному Аллагу. День за днем, рік за роком тривало послання одкровення. У ньому містилися аяти про віровчення та закони релігії. Зрештою послання Корану завершилося. Це був день, коли релігія стала завершеною, а милість Аллага - виконаною. По завершенні своєї місії, довівши одкровення до людства, Пророк Мухаммад (мир йому і благословення Аллага) пішов з життя. Він прожив 63 роки. З них 40 років - до пророцтва, а 23 року - будучи пророком і посланцем.

Людина, яка цікавиться історією пророків і посланників, з легкістю помітить, що ті докази, які підтверджували істинність і достовірність попередніх пророків, застосовні і по відношенню до Пророка Мухаммада (мир йому і благословення Аллага), причому вони є сильнішими і явнішими.

Так, наприклад, багато людей наводять як доказ істинності пророків Муси (Мойсея) і Іси (Ісуса) те, що про це передається від великої кількості людей. Якщо ми визнаємо

це як доказ щодо згаданих двох пророків, то повинні визнати його і щодо нашого Пророка, де достовірність відомостей є більш явною, більш надійною, і ближчою за часом.⁴⁷

Також можна сказати і про чудеса, що підтверджували слова пророків. Якщо назвати інформацію про чудеса попередніх пророків достовірною, то інформацію про чудеса нашого Пророка Мухаммада (мир йому і благословення Аллага) ми повинні будемо назвати набагато більш достовірнішою. Особливо якщо говорити про саме велике підтвердження пророцтва Мухаммада - Корані, Слово Всевишнього Аллага. Відомо, що протягом всієї історії Ісламу Коран залишається неперевершеним дивом, яке передається з покоління в покоління величезною кількістю людей, як в письмовій формі, так і в усній.

Якщо звернути увагу на зміст вірочень нашого Пророка Мухаммада (мир йому і благословення Аллага) і попередніх пророків (Муси, Іси і інших), то можна виявити в них багато спільного, що доказує твердження про єдине джерело, з якого пророки отримували одкровення.

Зверніть також увагу на те, якими були послідовники кожних пророків. Ви побачите, що послідовники Мухаммада (мир йому і благословення Аллага) найбільш милостиві по відношенню до інших людей, найбільш впливові по відношенню до тих, хто йде після них, адже вони принесли благо людству, донесли єдинобожжя і справедливості в різні

---

⁴⁷ Від перекладача: Достовірність відомостей щодо пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага, засвідчило ще більшу кількість його сучасників і наступних за ними поколінь. При цьому їх було не тільки більше, але, головне, відомі імена передавачів, ступінь їх надійності, дати їх народження і смерті і багато іншого, що дозволяє нам упевнитися в істинності переданих знань про Пророка Мухаммада (мир йому і благословення Аллага).

куточки світу, були захисниками і рятівниками бідних і пригноблених.⁴⁸

Цікаво в цьому зв'язку привести свідчення людей, що прийняли Іслам і розповіли про причини, що спонукали їх до такого кроку. Так, Алі бін Раббан Ат-Табарі, який перейшов в іслам із християнства, написав про це цілу книгу. Свій вибір він пояснив такими доказами:

По-перше, Іслам закликає поклонятися тільки одному Богу і відмовитися від поклоніння комусь ще. А заклик пророків був саме таким.

По-друге, у Пророка Мухаммада були дуже сильні знамення, які підтверджували істинність його пророцтва.

По-третє, Пророк (мир йому і благословення Аллага) повідомив про деякі події з майбутнього, про яких він не міг знати, а згодом вони дійсно відбулися саме так, як він про це розповідав.

По-четверте, з деякими країнами сталося саме те, про що повідомив Пророк Мухаммад (мир йому і благословення Аллага).

По-п'яте, явним доказом правдивості Мухаммада є Коран - неперевершене пророче знамення. Книга Аллага, передана нам пророком, який не вмів читати і писати! До сих пір немає нічого схожого на нього, скільки б не намагалися красномовці створити щось подібне, хоча б подібне одній його сурі, все було марне. Крім того, Коран захищений Всевишнім Аллагом від спотворень, тому захищені правильне віровчення, і закони ісламської релігії.

⁴⁸ Див. "Маджмууль-фатава Ібн Таймія": 4/201,211, а також "Іфхамуль-Яхуді" Самуїла Марокканської, який був іудеєм, а потім прийняв Іслам, с. 58-59.

По-шосте, Мухаммад був останнім пророком, а якби його не було, то повідомлення попередніх посланників, що сповіщали про швидке пришествя пророка, виявилися б помилковими.

По-сьоме, багато попередніх пророки повідомили про його появу задовго до його народження. При цьому вони розповіли і про місце його появи, і про його зовнішній вигляд, і про те, що йому підкоряться народи і їхні правителі, і що його релігія пошириться по світу.

По-восьме, доказом на користь його істинності вважаються перемоги мусульман над іншими ворогуючими народами. Було б безглуздом, якби якась людина помилково називала себе пророком, і Господь допомагав би йому розправлятися з ворогами, дозволив би так широко поширитися його заклик, набрати так багато сподвижників і послідовників. Очевидно, що настільки великих результатів може досягти виключно правдивий пророк.

По-дев'яте, про істинність пророцтва Мухаммада (мир йому і благословення Аллага) можна судити по його виконанню релігійних обрядів, його непорочності, чесності, його гідному способу життя і щирого відношенню до оточуючих людей. Безсумнівно, такі якості можуть відобразитися тільки в істинному, справжньому пророці.

Після цих доказів їх автор робить висновок: «Такі вагомні вказівки і ясні свідчення на його користь. Людина, чиї слова підтвержені цими доказами, однозначно повинна бути визнана пророком! А люди повинні повірити в нього. Той же, хто стане заперечувати його місію навіть після роз'яснення

його істинності, зазнає збитку і пропаде в цьому світі і в наступному».⁴⁹

На завершення цієї частини я приведу свідоцтва двох чоловік. Перший з них - правитель Візантії, що жив в епоху Пророка Мухаммада (мир йому і благословення Аллага). Другий - наш сучасник, англійський місіонер Джон Сант.

Отже, ось свідчення першого з них. У збірнику достовірних хадісів Аль-Бухарі приводиться розповідь про зустріч знатної курайшської особи Абу Суфьяна з правителем Візантії Іраклієм. За словами 'Абдуллаха бін' Аббаса, нехай буде задоволений ним Аллаг, передається, що Абу Суфьян бін Харб, нехай буде задоволений ним Аллаг, [До 630 року Абу Суфьян Сахра бін Харб був одним з ватажків ворогів Пророка, нехай благословить його Аллаг і вітає, в Мекці, але в кінцевому рахунку прийняв Іслам. Пророк, нехай благословить його Аллаг і вітає, був одружений на Рамлі, дочці Абу Суфьян, син якого Му'авіяа Ібн Абу Суфьян, хай буде задоволений ними Аллаг, став засновником династії Омеййадів і правив Халіфатом з 661 по 680 рік] повідомив йому про те, що Іраклій [Іраклій або Гераклій I - імператор Візантії, що правив з 610 по 641 рік] послав за ним, коли він супроводжував караван курайшитов [Плем'я курайш, до якого належав і Пророк, та благословить його Аллаг і вітає, населяло Мекку і її околиці]. Вони займалися торговими справами в Шамі [назва територій, на яких нині розташовані такі країни, як Сирія, Ліван, Йорданія і Палестина], і це було в той час, коли Посланник Аллага, нехай благословить його Аллаг і вітає, уклав перемир'я [Мова йде про перемир'я строком на десять років, укладеному між мусульманами і курайшитами в березні 628 року в Худайбійа, місцевості на

⁴⁹ Див. «Дін ва даулі фі ісбат нубуваті набійіна Мухаммад, Саллі Аллагу аляйхі ва Саллі», автор Алі бін Раббан Табари, с. 47. Див. також аль-Куртубі, «Аль-Ілям», с. 263.

західному кордоні священної території / харама / Мекки. Перебування Абу Суфйан в Шамі відноситься до 628 або 629 році] з Абу Суфйаном і (іншими) невірними курайшитами. (Абу Суфйан разом зі своїми товаришами) прибув до імператора в Ілій [Ілій - стара назва Єрусалиму (арабська назва - Байт аль-Макдіс або аль-Кудс)], де Іраклій, який перебував в оточенні знатних людей Рума [арабська назва Візантії], закликав їх до двору. І, взявши знов до себе їх і свого тлумача, він запитав: «Хто з вас доводиться найближчим родичем людині, що стверджує, що він - пророк?»

Абу Суфйан сказав:

- Я відповів: «Найближчим з них до нього є я». Тоді він сказав: «Підведіть його ближче до мене, а його товаришів поставте у нього за спиною», і велів своєму товмачеві: «Скажи їм, що я буду питати його про ту людину, і якщо він збреше мені, нехай вони викриють його у брехні». І, клянусь Аллагом, якби я не соромився того, що потім вони стануть розповідати про мою брехні, то обов'язково сказав би про нього неправду! Потім (Іраклій) задав мені про нього перше питання: «Яке його походження (і місце) серед вас?» Я відповів: «Він благородного походження». Він запитав: «Заявляв чи хто-небудь з вас щось подібне [Іраклія цікавить, чи оголошував себе пророком хтось із Курайшитів раніше] раніше?» Я відповів: «Ні». Він запитав: «Чи був хтось із його предків правителем?» Я відповів: «Ні». Він запитав: «А хто слідує за ним, знатні люди або прості?» Я відповів: «Швидше прості». Він запитав: «Число їх збільшується або зменшується?» Я відповів: «Збільшується». Він запитав: «А відступає хтось з прийнявших його релігію через невдоволення нею?» Я відповів: «Ні». Він запитав: «Чи доводилось вам звинувачувати його у брехні до того, як він заявив про це [Тобто до того, як він оголосив себе пророком]?» Я відповів: «Ні». Він запитав: «Чи не властиво йому віроломство?» Я відповів: «Ні, але у нас з ним зараз

перемир'я, і ми не знаємо, що він буде робити», і більше нічого не зміг додати до сказаного. [Абу Суфйан вказує, що більше він нічого не міг сказати проти Пророка, нехай благословить його Аллаг і вітає] Він запитав: «Чи доводилося вам битися з ним?» Я відповів: «Так». Він запитав: «І чим же закінчувалися ваші битви?» Я відповів: «Війна між нами йшла з перемінним успіхом: він перемагав нас, і ми перемагали його». Він запитав: «Що він велить вам робити?» Я відповів: «Він каже: "Поклоняйтеся одному лише Аллагу, і не поклоняйтеся більше нікому поряд з Ним і відмовтеся від того, що говорили ваші предки", і ще він велить нам молитися, говорити правду, бути добрими і підтримувати зв'язки з родичами». Тоді він велів товмачеві сказати мені: «Я запитав тебе про його походження, і ти відповів, що він належить до знатного роду, але і все (колишні) посланники належали до знатних родів своїх народів. І я запитав тебе, не казав хтось із вас подібного до нього, ти ж відповів, що ні, і я подумав, що якби хто-небудь вже заявляв про це до нього, то я вирішив би, що ця людина просто повторює сказане кимось до нього. Ще я запитав тебе, чи був хтось із його предків правителем. Ти відповів, що ні, і я подумав, що якби він був нащадком владик, то я вирішив би, що ця людина прагне повернути собі свої родові володіння. Ще я запитав тебе, чи не доводилось вам звинувачувати його у брехні, перш ніж він став говорити те, що говорить, а ти відповів, що ні, і мені стало ясно, що якщо він не зводив наклепи на людей, то не стане зводити брехню і на Аллага. Ще я запитав тебе, знатні люди пішли за ним або прості, і ти сказав, що прості, але саме вони і стають послідовниками посланників. Ще я запитав тебе, збільшується їх кількість або зменшується, і ти сказав, що збільшується, але саме таким і має бути положення віри, поки воно не досягне досконалості. Ще я запитав тебе, чи відступається від його релігії хтось із взявших її із-за невдоволення нею, і ти відповів, що ні, але (так і буває), коли (справжня) віра проникає в серця. Ще я запитав тебе, чи не

властиво йому віроломство, і ти відповів, що ні, але і посланці ніколи не надходять віроломно. Ще я запитав тебе про те, що він велить вам робити, і ти відповів, що він велить вам поклонятися Аллагу і не поклонятися нікому більше поряд з Ним, і забороняє вам поклонятися ідолам, і велить вам молитися, говорити правду і бути доброчесними, і якщо ти говориш правду, це означає, що він обов'язково опанує тим, що нині належить мені. Я знав, що він повинен з'явитися [Іраклій має на увазі, що про появу Пророка, нехай благословить його Аллаг і вітає, повідомляється в Євангелії], але не припускав, що він виявиться одним з вас. Якби я був упевнений, що зумію дістатися до нього [Іраклій побоювався, що йому може перешкодити в цьому його ж власне оточення], то обов'язково постарався б зустрітися з ним, а якщо б зустрівся, то неодмінно омив би йому ноги! » [В знак поваги.] А потім він зажадав подати собі послання Посланника Аллага, нехай благословить його Аллаг і вітає, з яким Діхйа [бін Халіфа аль-Кальбі, нехай буде задоволений ним Аллаг, був одним із сподвижників пророка, нехай благословить його Аллаг і вітає] був направлений до намісника Бусри [місто в Південній Сирії на півдорозі між Медіною і Дамаском], і той подав його Іраклію, який прочитав там наступне:

- Ім'ям Аллага Милостивого, Милосердного.

Від Мухаммада, раба Аллага і Його посланника, Іраклію, владиці Рума.

Мир тому, хто пішов за істиною.

А потім, воістину, я закликаю тебе до Ісламу! Прийми Іслам, і ти врятуєшся, а Аллаг подвоїть твою нагороду; якщо ж ти відмовишся, тоді на тебе буде покладено тягар гріха (твоїх) підданих [Пророк, нехай благословить його Аллаг і вітає, має на увазі, що селяни, іншими словами, піддані Іраклія, візьмуть приклад свого правителя, за що йому доведеться тримати відповідь перед Аллагом]! І (я скажу тобі те, що

сказав Аллаг): **«Скажи:" Про володарі Писання [Володарями або ж людьми Писання називали іудеїв і християн] ! Давайте визнаємо слово, однакове для нас і для вас [Аллаг велить Пророку, нехай благословить його Аллаг і вітає, закликати іудеїв і християн до визнання того, що посилає в одкровеннях всім пророкам і посланцям і раніше. Йдеться про визнання необхідності поклоніння одному лише Аллагу], що не повинні ми поклонятися нікому, крім Аллага, і що нічого не винні ми надавати Йому в співвариші, і що ніхто з нас не буде вважати іншого Господом поряд з Аллагом". А якщо вони відмовляться, то скажіть: "Засвідчіть, що ми – мусульмани" (3:67)».**⁵⁰

Щодо ж свідоцтва нашого сучасника з числа християнських місіонерів англійця Джона Санта, то він каже: «Після тривалого вивчення тонкощів Ісламу, а зокрема його принципів, пов'язаних з його турботою про людину і про суспільство в цілому, побачивши справедливість цієї релігії в побудові суспільства на основі рівності і згуртованості, я зрозумів, що мене тягне в Іслам всім моїм розумом і душею. Як тільки я це відчув, я поклявся перед Аллагом, що тепер буду закликати до Ісламу, де б я не був».

Цей чоловік дійшов до явного переконання в істинності Ісламу після того, як поглиблено вивчив Християнство і зрозумів, що воно не відповідає на багато хвилюючі питання. Спочатку у нього зародився сумнів щодо істинності Християнства, потім він вирішив вивчити ідеологію Комунізму, а потім зацікавився Буддизмом, і ніде він не міг знайти те, чого шукав. Потім він почав вивчати Іслам, і

⁵⁰ Хадіс наводиться в достовірному збірнику Бухарі: книга "Початок послання", глава перша.

заглибившись в пізнанні цієї релігії прийняв її і став закликати до неї».⁵¹

Печатка пророцтва

У попередніх розділах ми роз'яснили, в чому полягала суть пророцтва, згадали найбільш відомих пророків, їх чудеса, та довели істинність нашого Пророка Мухаммада (мир йому і благословення Аллага). Перш ніж перейти до розповіді про останнього пророка, хотілося б згадати декілька слів про причини, через які Всевишній Аллаг відправляв до людей Своїх пророків:

По-перше, коли один з пророків проповідував тільки своєму народові і не отримував наказу проповідувати іншому, тоді до сусіднього племені міг бути спрямований зовсім інший пророк.

По-друге, новий пророк міг посилатися в тому випадку, якщо вчення попереднього пророка виявлялося забутих або майже зниклим.

По-третє, коли звід Божественних приписів якогось із пророків підходив тільки для його епохи, але не годився для іншого часу. Тоді Всевишній посилав посланника з новим шаріатом, відповідним для нового часу і місця. І ось, Всевишній Аллаг по своєму мудрому задуму відправляє останнього з пророків, Мухаммада, мир йому і благословення Аллага, до всіх людей, зробивши звід Своїх приписів з якими той прийшов придатними для всіх майбутніх часів і відповідним для кожної місцевості. При цьому Аллаг оберігає цей останній шаріат від спотворення і

⁵¹ Див.: «Ад-Дін аль-фітрій аль-абадій», Мубшір ат-Таразі аль-Хусейні, т.2, с.319.

підміни. Саме таким залишиться послання останнього посланника, мир йому і благословення Аллага, незмінним, вдихаючим життя в серця тих, хто шукає істину. Тому шаріат Пророка Мухаммада і був призначений Всевишнім в якості останнього послання.⁵²

Всевишній Аллаг призначив для Пророка Мухаммада особливу місію - саме він став останнім пророком, і після нього вже не буде інших. Таким чином, на Мухаммаді завершилася довгий ланцюг посланців, його Шаріат став остаточним, а його місія стала заключною цеглинкою в дивовижній споруді, та сталося те, про що пророкував пророк Ісус: **«Ісус каже до них: Чи ви не читали ніколи в Писанні: Камінь, який відкинули будівничі, той наріжним став каменем; Це від Господа, і дивне воно в очах наших!»** (Євангеліє від Матвія, 21-42). Про це, до речі, згадав християнський священник на ім'я Авраам Халіль, який в подальшому прийняв Іслам. За його словами, цей вірш Біблії повністю відповідає словами Пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага: «Воістину, якщо порівняти мою роль і роль попередніх посланників, то ми були б схожі з чоловіком, який побудував добротний, гарний будинок, але залишив в одному з його кутів місце для останнього цегли. І ось люди, проходячи повз будинок, захоплюються його красою, а коли бачать пусте місце в кутку, кажуть: «Невже не можна заповнити цю порожнечу відповідною цеглиною?» Так от, моя місія схожа на роль цієї цеглини, адже я і є печатка всіх пророків».⁵³

⁵² Див .: "Аль-Акида Ат-Тахавія": с.156, "Ляуамі аль-Анвар аль-бахійа": 2/269-277, "Мабаду'уль-Іслам": с. 64.

⁵³ Див. "Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, в Торі, Євангеліє і Корані" (араб.) Автор: Махді Ібрагім Халіль Ахмад: 73. Хадіс наводиться зі слів Абу Хурейра в збірнику Бухарі: книга про заслуги (манакиб), глава18, і в збірнику Мусліма з невеликим

Тому ми і говоримо, що Коран - Книга, послана Пророку Мухаммаду, - підноситься над іншими божественними писаннями і скасовує їх. Також і закон Пророка Мухаммада анулює попередні закони (*Шаріату*). Всевишній гарантував зберегти це останнє пророцтво від спотворення, тому ми і бачимо, що і Коран, і Сунна, а також практичне застосування цього вчення в життя були збережені на століття і передавалися з покоління в покоління величезною кількістю свідків письмово і усно.

Якщо ви подивитесь на джерела, що описують біографію Пророка Мухаммада і його Сунну, то побачите, що сподвижники Пророка, нехай буде задоволений ними Всевишній, постаралися зберегти інформацію про все, що пов'язано з Посланником Аллага. Його слова і вчинки, поклоніння і боротьбу на шляху Аллага, поминання Господа і молитви, щедрість і хоробрість, гостинність і спілкування зі сподвижниками і делегаціями, які прибували з далеко - про все це може дізнатися кожен, хто візьметься вивчати джерела Ісламу, що дійшли до нас завдяки сподвижникам. Крім того, він дізнається про те, яким був Пророк в радості і печалі, як він ходив і як спав, чим харчувався і що одягав, а також про багато чого іншого... Якщо познайомитися з цим ближче то стане ясно, що Іслам - дійсно бережена Богом релігія, а Мухаммад - дійсно останній Пророк і Посланник. Всевишній Аллаг сказав: **«Мухаммад — не батько когось із ваших чоловіків, але Посланець Аллага й Печатка пророків! Аллаг про кожен рік Знаючий!»** (33:40)

розходженням у фразах: книга Переваг, хадіс під номером 2286, а також наводиться Ахмадом в муснад: 4/256, 312.

А також Його посланник Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, сказав: «... І я був посланий до всього людства, і на мені завершилося пророцтво».⁵⁴

Далі ми поговоримо про суть Ісламу, розберемо його стовпи, ступені і джерела.

Сенс слова «Іслам»

Що означає слово "ІСЛАМ"? Якщо ми подивимося словники арабської мови, то виявимо, що слово «іслам» має наступні значення: «покірність, підпорядкування, слухняність, покора, виконання приписів без заперечень». Саме це слово обрав Всевишній для своєї релігії, вказавши, що її суть - покірність Аллагу, підпорядкування Його заповідями і послух Йому. Сьогодні слово "іслам" вказує на релігію, з якою був посланий Мухаммад, мир йому і благословення Аллага.

Ознайомлення з Ісламом:

Чому ж релігія Пророка Мухаммада отримала назву «Іслам»? Як відомо, релігії або релігійні вчення отримували назву або у зв'язку з їх засновниками, або з певним народом... Наприклад, християнство названо так на ім'я Христа, буддизм - по імені її засновника Будди. Зороастризм був названий так на честь його засновника Заратуштри. А назва "їудаїзм" походить від племені Іуди, що дало назву всьому юдейському царству, а потім і релігії. І так далі. Але Іслам ... Його назва не пов'язано ні з ім'ям засновника, ні з ім'ям

⁵⁴ Хадіс наводиться в збірнику Мусліма: книга Мечеті, хадіс під номером 523, а також в Муснад імама Ахмада з невеликими змінами у фразах: 2/411, 412.

народу. Назва цієї релігії вказує на певну якість, закладене в мовному значенні цього слова. З цієї назви видно, що поява цієї релігії не було результатом людських праць, а також, що цією релігією не був окремо наділений будь-якої народ крім інших. Мета цієї назви в тому, щоб всі люди зрозуміли, що, будучи створіннями Аллага, їм слід жити в покірності Всевишньому. Кожна людина, яка визнала підпорядкування Аллагу, стає мусульманином - покірним Аллагу.

Суть Ісламу

Як відомо, кожна річ в цьому світі підпорядкована певному порядку, встановленому Творцем. Навіть Сонце, Місяць, Земля не існують хаотично, але підпорядковані законам і правилам. Ніщо з створінь Аллага не може піти врозріз з ними. Також і людина живе за законами - вона дихає, відчуває, бачить ... Кожен орган, що виконує якусь певну функцію, підпорядковується цим законам і працює відповідно до того порядку, який визначив йому Творець.

Перед собою ми бачимо величезний світ, і кожне творіння в ньому - від найбільших планет до найдрібніших піщинок - живе по тому порядку, який встановив Всемогутній Творець. Таким чином, якщо весь створений світ підпорядковується порядку Всемогутнього Творця, значить цей світ підкоряється і самому Творцеві, яким установив цей порядок. А це дає зрозуміти, що "Іслам" - це релігія всієї світобудови! Тому що "іслам" означає - як про це вже було згадано - підпорядкування і слухняність без частки заперечень. І ось дивимося на те як підкорені та підпорядковані: Сонце, Місяць, Земля, повітря, вода, світло, темрява, холод і спека, дерева, каміння, і звірі. І якщо навіть подивитися на людину, яка не знає свого Господа, спростовує Його існування, нехтує Його знаменнями, або поклоняється кому-небудь крім Нього, або надає Аллагу співтоваришів, то все одно ми побачимо, що вона - підкорена! Вона підкорена в тому сенсі, що живе у відповідності з тими якостями, що вклав в нього Аллаг.

Подивившись на стан людини в цьому світі, ми побачимо його дві різні сторони:

З одного боку, в кожній людині є закладена Аллагом *фітра* - вроджена якість підпорядкування Одному Аллагу, прагнення до Його поклонінню, любові до того, що любимо Аллагом, - це істина, добро, правда, - і відразу до того, що огидно Аллагу, - брехня, зло, несправедливість. Сюди ж відноситься і те, що є природним для людини - інстинкт накопичення майна, самозбереження, продовження роду, потреба до їжі, питва, бажання шлюбних взаємин і т.д. А також сюди входять і всі функції органів тіла, необхідні для здійснення всього цього.

З іншого боку, людина має право особистого вибору. До людей спрямовані пророки і послані книги, щоб людина могла розрізнати між правдою і брехнею, істиною і помилкою, добром і злом. І в підтримку цього Аллаг дарував йому розум, щоб вибір був усвідомленим. І той, хто в своєму життєвому шляху вибере дорогу істини, дійде до кінцевої мети неушкодженим, а хто вибере помилкові шляхи, зіб'ється і загине.

Якщо подивитися на людину через призму першого властивості, то може здатися, що будь-яка людина вже створений для того, щоб жити тільки так, як йому наказано - в підпорядкуванні, не маючи ніякого вибору, подібно іншим творінням.

А якщо ж подивитися через призму другої властивості, то стане ясно, що людина володіє вибором, стати йому вірним або бути невірним: «... **або вдячним, або невдячним**». (76:3).

Тому, людина буває одним з двох.

Або тим, хто визнає свого Творця, вірить в Нього, вважає Його своїм Господом, Володарем, Божеством, якому слід поклонятися і чийх постулатів необхідно слухатися. Такий

справжній мусульманин, чия віра міцна, а розум не забруднений. Ця людина поміркувала і переконалася в тому, що не можна поклонятися кому-небудь або чому-небудь, крім Господа, - Того, Хто створив, прогодував, дарував здоров'я... Тому розум такої людини міркує тверезо, її мова вимовляє слова істини про Бога, та й все її життя - це прагнення до правди і прямування за нею. Саме тому така людини живе у злагоді з навколишнім світом, тому що вона поклоняється одному Єдиному Всевишньому Аллагу – Наймудрішому і Всезнаючому, по законам Якого живуть всі творіння, і всі вони створені для тебе, о людино!

Суть невіри

Повною протилежністю першого виду є той, хто народився і виріс підкоряючись порядку, встановленому Аллагом. Але сам він при цьому ніколи не усвідомлював свого підпорядкування Творцеві і навіть не замислювався про це. Тому така людина не знає свого Господа, не вірить в посланий Їм Закон (шаріат), не слідує Його пророкам і не використовує свій розум і отримані знання для роздумів про те, хто його створив, хто наділив слухом і зором, за допомогою яких він отримує ці знання, для чого живе і що буде після смерті... Така людина заперечує Творця, і відповідно нехтує поклонінням Йому, відмовляється слідувати заповітам посланого Закону або ж поклоняється кому-небудь крім Аллага, відкидаючи знамення, які вказують на Єдність Аллага. Така людина і є невірною. Вона названа так не тільки тому, що в ній немає віри, але ще й тому, що вона нехтує дарованим їй від Бога. Аллаг вклав у кожної людини *Фітму* - прагнення до істинної віри, підпорядкування Всевишньому, але невірний тому і невірний, що знехтував і заховав свою *Фітму* в нетрях своєї душі і не хоче жити в злагоді з нею. А також і весь навколишній світ існує за правилом підпорядкування Творцеві, але він не бачить і не намагається помітити ознаки Творця. Він в такому стані, що вся сила його думки вже

працює наперекір своїй *Фітрі*, він бачить тільки те, що суперечить їй, і те, що він творить, тільки ще більше віддаляє його від неї.

Після цього ти, дорогий читачу, вже сам можеш побачити різницю між зневірою, яка втягує людину в далеке оману і явне відхилення, і між Ісламом, дотримання якого природно для людини і тому нескладно. А з полегшенням Аллага його положення стають ще більш легкими. Згадаймо, що і весь навколишній світ живе відповідно до Ісламу. Як сказав Всевишній: **«І Аллагу підкорилося все на небесах і землі – добровільно або мимоволі».** (3:83).

Саме цю релігію визнає Творець: **«Воістину, релігія перед Аллагом - іслам!»** (3:19).

Це релігія підпорядкування Аллагу. У Корані Всевишній сказав: **«Якщо вони стануть сперечатися з тобою, то скажи: «Я підкорився Аллагу разом з тими, хто пішов за мною»».** (3:20).

Також і Пророк (мир йому і благословення Аллага) говорив про Іслам: **«Це означає підпорядкувати своє серце Аллагу, звернути свій лик до Нього, виплачувати обов'язкову милостиню».**⁵⁵

А коли якийсь чоловік запитав Пророка (мир йому і благословення Аллага) про Іслам, він відповів:

«Це означає підпорядкувати своє серце Аллагу, а також забезпечити мусульман від шкоди твого язика і рук». Той запитав: **«Який Іслам краще?»** Пророк відповів: **«Це віра. Вірити в Аллага, ангелів, Писання, посланників і воскресіння після смерті».**⁵⁶

⁵⁵ Хадіс наводить імам Ахмад: 5/3 і Ібн Хіббан: 1/377

⁵⁶ Хадіс наводить імам Ахмад в Муснад: 4/114, Аль-Хайс в "Маджму'" "Передавачі хадісу достовірні".

Також Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: «Іслам означає, що ти повинен засвідчити, що немає божества, гідного поклоніння, крім Аллага, а Мухаммад - Посланець Аллага, вистоювати молитву, виплачувати *Закят*, постити в Рамадан і здійснювати паломництво до *Будинку*, якщо ти маєш на це спроможність». ⁵⁷

В іншому хадісі сказано: «Мусульманський - це той, від шкоди язика і рук якого не страждають інші мусульмани».

Такий Іслам - релігія, яку приймає Всевишній, і нічого іншого Він не прийме ні від колишніх поколінь людства, ні від майбутніх. Всі божественні посланці закликали саме до цієї релігії. Наприклад, Аллаг повідомляє про пророка Нуха: **«Ось він сказав своєму народу: «Про народ мій! Якщо вам тяжко від того, що я перебуваю серед вас і нагадую про знамення Аллага, то я надіюсь на Аллага. Об'єднаєтеся зі своїми ідолами і дійте відкрито, а потім винесіть свій вирок і не надавайте мені відстрочки. Але якщо ви відвернетесь, то ж я не просив у вас нагороди. Мене винагородить тільки Аллаг, і мені велено бути одним з мусульман».** (10:71-72).

А ось що говориться про пророка Ібрахіма: **«Коли Господь сказав йому: «Будь покірним Мені!» — той відповів: «Я став покірним Господу світів!»»** (2:131).

Ось слова про пророка Мусі: **«Муса (Мойсей) сказав: «О мій народе! Якщо ви увірували в Аллага і стали мусульманами, то сподівайтесь на Нього».** (10:84).

Ось слова Аллага про пророка Ісі (Ісуса): **«І коли відкрив Я апостолам: «Увіруйте в Мене й посланця Мого!».** Вони сказали: **«Увірували Ми, тож засвідчи, що ми — віддані Тобі!»** (5:111).

⁵⁷ Хадіс наводить Муслім в своєму достовірному збірнику хадісів: Книга про Віру, хадіс під номером 8.

Такою є релігія Іслам – віровчення та законоположення якої базуються на Божественному одкровенні – Корані і Сунні, про які ми з вами поговоримо далі.

Основи Ісламу і його джерела

У послідовників будь-якого вчення є свої авторитетні книги, за якими вони живуть. Але потрібно відзначити такий дуже важливий факт - ні в одній з цих книг неможливо достовірно встановити автора, час написання і ким вони були переведені.

Що ж стосується Ісламу, то в питанні точності і достовірності священних текстів він дуже сильно відрізняється від попередніх навчань. Священні тексти Ісламу засновані на достовірному джерелі. Це божественне одкровення Коран і Пророча Сунна. Давайте ознайомимося з кожним з них:

Перше джерело Ісламу - Коран

Священний Коран є Словом самого Аллага. Це Слово було донесено ангелом до Пророка Мухаммада (мир йому і благословення Аллага), а потім прочитано людям, які записали його і зберегли в точності і незмінності. Саме так Коран став керівництвом для багатьох поколінь людства, керівництвом для людей, що підкорилися Богові, світлом, що направляє до віри і праведності, засобом зцілення душ, а також порятунком від гріхів і помилок. Коран містить в собі ті основи, заради яких надсилалися пророки.⁵⁸ Так само як до пророка Мухаммада були інші посланці (мир їм), до Корану були інші божественні Писання. Наприклад, від Бога

⁵⁸ Див. "Сунна і її значимість в ісламському законодавстві" (араб.). Автор: Мустафа ас-Сіба'ї: с. 376.

отримав одкровення пророк Ібрагім (Авраам), Муса (Мойсей) отримав Тору, Дауд - Псалтир, Ісус - Євангеліє. Відомо, що ці Писання були одкровенням від Бога, але відомо також, що великі частини цих писань були загублені пізніше і не збереглися ні в письмовому вигляді, ні в пам'яті людей. За довгі століття в них увійшло багато того, чого не було в їх оригіналах.

Зовсім інша справа - Коран. Господь пообіцяв, що Сам стане оберігати Коран від спотворення, скасував нужду в попередніх писаннях і звеличив його над ними. Всевишній сказав: **«Зіслали Ми тобі Писання в істині, яке підтверджує те, що було до цього в писаннях, і тебе як наглядача над ним. Тож суди між ними згідно з тим, що зіслав Аллаг, і не підкоряйся бажанням їхнім, щоб не ухилитися від тієї істини, яка явилася тобі. Кожному з-посеред вас встановили Ми різні закони й приписи. Якби побажав Аллаг, то створив би Він вас громадою єдиною, але випробує Він у тому вас, що дарував вам. Змагайтеся ж у добрих справах, до Аллага ви всі повернетесь, і звістить Він вам про те, щодо чого були ви незгодні одне з одним!»**. (5:48).

Аллаг послав Коран, сказавши, що він пояснює будь-яку річ: **«Ми послали тобі Писання для роз'яснення кожної справи»**. (16:89).

А ще в Корані Аллаг роз'яснює людству той правильний шлях, по якому і необхідно слідувати в житті: **«Воістину, цей Коран вказує на найправильніший шлях»**. (17:9).

Потрібно відзначити, що чудеса попередніх пророків були такими, що закінчувалися, як тільки помирав пророк. Що ж стосується Корану - дива Пророка Мухаммада (мир йому і благословення Аллага), - то його неперевершеність і неповторно залишиться до кінця Світу, будучи доказом істинності Ісламу.

Примітно, що слова в Корані складаються з відомих всім букв і слів, але ще ніхто за настільки багато століть так і не зміг скласти щось подібне Корану або хоча б однієї його сурі чи аяту! Невипадково араби при всіх своїх здібностях в літературі, риторичі і красномовстві визнали свою безпорадність відповісти на виклик, кинутий в Корані людству: **«Ось вони говорять: «Він його вигадав!» Скажи: «Принесіть суру, подібну до цих, і покличте, кого зможете, замість Аллага, якщо ви правдиві!» (10:38).**

Підтвердженням тому, що Коран посланий від Бога, є і те, що в ньому ви знайдете такі відомості, які нікому з людей не могли бути відомі на той момент. Наприклад, в ньому є слова про древні народи, правда про яких розкрилася лише пізніше. А також в ньому передбачені події з майбутнього, які дійсно відбулися через багато століть після послання Корану. А ще в цій Священній Книзі є безліч аятів, які отримали підтвердження сучасними науковими відкриттями.

Ось ще один аргумент на користь достовірності Корану: до його послання Пророк Мухаммад (мир йому і благословення Аллага) не вимовляв нічого подібного йому і не розмовляв словами, схожими на нього. На це вказується в наступному аяті: **«Скажи: «Якби побажав Аллаг, я б не читав його вам і не навчав би його вас. Я прожив серед вас ціле життя. Невже ви не розумієте?»» (10:16).**

Мухаммад був неписьменною людиною, він не вмів ні писати ні читати. Він ніколи не займався з викладачами і не відвідував мудреців. Всевишній сказав: **«Раніше ти не читав жодного писання й не переписував його своєю правицею. Інакше прихильників брехні охопив би сумнів!» (29:48).**

Якби він говорив не від Бога, то хіба стали б приходити до нього іудеї і християни, які знали за своїми Писанням про прихід неграмотного посланника, і стали б ставити йому запитання про віру і просити розсудити їх в своїх суперечках

між собою? Аллаг сказав, пояснюючи цей довід: **«Які підуть за посланцем, неписьменним пророком, запис про якого вони знайдуть у Таураті та Інджілі. Він накаже їм найкраще й відверне від неприйняттого, він дозволить їм добре й заборонить лихе, він скине з них тягар і пута, які висять на них. Саме ті, які увірують у нього, шануватимуть його, допомагатимуть йому й підуть за світлом, яке буде зіслано йому — вони матимуть успіх!»** (7:57).

Деякі сучасники пророка Мухаммада (мир йому і благословення Аллага) намагалися поставити пророку важкі питання, які турбували їх самих. Всевишній так сказав про це: **«Люди Писання просять тебе, щоб ти звів їм Писання з неба»** (4:153), а також: **«Вони стануть питати тебе про душу»** (17:85), а також: **«Вони питають тебе про Зуль-Карнейна»** (18:83). І Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) відповідав на ці запитання, ґрунтуючись на божому одкровенні. Всевишній сказав: **«Воістину, цей Коран розповідає синам Ізраїля (Ізраїлю) більшу частину того, про що вони розходяться в думках»** (27:76).

Коран продовжує захоплювати людей, в тому числі і в наш час. Так, християнський священик Авраам Філіпс підготував докторську дисертацію, в якій він збирався, як йому здавалося, викрити Коран і знайти в ньому невідповідності. Замість цього йому довелося заявити, що він не може знайти ніякої суперечності в Корані. Він був так вражений неповторністю цього Священного Писання і його доводами, що підкорившись покликом Всевишнього і прийняв Іслам.⁵⁹

⁵⁹ Див. «Сходознавці і християнське місіонерство в арабському і ісламському світі», Ібрахім Халіль Ахмад).

Коли американському професору Джефрі Лангу подарували переклад смислів Корану, він, читаючи його відчув, що Коран звернений саме до нього. Він знайшов відповіді на свої питання і в кінці так вражений прочитаним, заявив: «Таке відчуття, що Коран знає про мене більше, ніж я сам».⁶⁰

Як же може бути інакше, адже Господь Корану сказав: **«Невже цього не знатиме Той, Хто все створив, Проникливий, Всевідаючий?»** (67:14).

Читаючи Коран і захоплюючись їм, Джефрі Ланг прийняв Іслам, про що він розповів у власній біографії.

Великий Коран пояснює все, чого потребує людина. У ньому є вказівки на базові принципи всіх сфер життя - правові норми, віровчення, закони, господарські взаємовідносини і моральне виховання. Всевишній Аллаг сказав: **«Ми нічого не оминули в Писанні».** (6:38).

Коран містить заклик до єдинобожжя, в ньому згадуються імена Аллага, Його якості і дії.

Також Коран закликає піти за істинним вченням всіх пророків і посланників, розповідає про Судний День, розрахунку і відплату, підтверджуючи це вагомими доказами. Крім того, Коран згадує деякі події, що стосуються древніх народів, яким бідам вони були піддані за життя і яке покарання чекає на них після смерті.

У Корані міститься велика кількість знамень, доводів і вказівок, здатних захопити вчених. У нашому столітті багато знавців природничих наук знайшли в Корані підтвердження сучасним науковим відкриттям.

Для того щоб тобі стало ще ясніше, ми наведемо всього три приклади цьому:

⁶⁰ Див. «Боротьба заради віри» автор: д. Джафрі Ланг

1 - Всевишній сказав: **«Він — Той, Хто змішав дві водойми. Одна з них — приємна на смак, прісна, а друга — солона, гірка. І Він поставив між ними загрожу й нездоланну перепону!»** (25:53).

А також в іншому аяті сказав: **«Або вони подібні до мороку в морських глибинах. Хвиля накриває їх згори, ще одна хвиля вище, а ще вище — хмара. Одна темрява над іншою! Якщо хтось витягне свою руку, то не зможе її побачити. Кому Аллаг не дав світла, тому немає світла!»** (24:40).

При цьому відомо, що Мухаммад (мир йому і благословення Аллага) ніколи не плавав по морю, і в його час не було технічних засобів для вивчення морських глибин. Так звідки ж він міг дізнатися про сказане в аяті, якщо це не Господь повідомив йому?

2 - Всевишній сказав: **«Справді, Ми створили людину з глиняного замісу, а потім у надійному місці перетворили на краплю; потім створили з краплі кров'яний згусток, а з кров'яного згустку створили шматочок плоті. Зі шматочку плоті Ми створили кістки, а потім покрили їх м'язами. Потім Ми виростили це як нове творіння! Благословенний Аллаг, Найкращий із творців!»** (23:12-14).

Подібні подробиці про етапи розвитку ембріона в утробі матері науці вдалося відкрити тільки в наш час.

3 - Всевишній сказав: **«У Нього ключі від потаємного і знає про них тільки Він! Він знає те, що на суші, й те, що в морі. Жоден листок не падає, щоб Він не знав цього, і немає ні зернини в темряві землі, ні чогось вологого чи сухого, чого б не було [записано] в ясному Писанні!»** (6:59).

Люди не звикли мислити настільки масштабним чином, з оглядом на всі найменші деталі! Людство не тільки не

володіє настільки великим знанням, як сказано в аяті, але навіть не думає ні про щось подібне. Більш того, коли вчені відкривають якусь нову рослину або комаху, а потім пишуть про це, ми захоплюємося їх відкриттями. Але як же багато ще залишається непізнаного в порівнянні з тим, що було відкрито!

Відомий французький вчений Моріс Бюкай в своїй книзі «Біблія, Коран і сучасна наука» провів порівняльний аналіз цих двох Писання з точки зору останніх наукових відкриттів про виникнення небес, землі і появи людини. Він встановив, що нічого з Корану не суперечить даним науки, зате в Євангелії і Торі він знайшов багато протиріч і невідповідності відкритого.⁶¹

Це щодо першого джерела Ісламу - Корану. Що ж до другого джерела – пророчої Сунни, то ми поговоримо про нього в наступній частині цього розділу.

Друге джерело Ісламу – Пророча Сунна

Друге джерело Ісламу – це Сунна.

Всевишній Аллаг послав Коран Своему Пророку, а разом з Кораном Пророку була відкрита Сунна, завдання якої – пояснювати і коментувати Святе Письмо. Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: «Мені був дарований Коран, а також інше, подібне йому».⁶² Сунна роз'яснює коротко викладені моменти в Корані, конкретизує узагальнене, виділяє приватне. Всевишній сказав про це завдання: **«[Відсилали їх] із ясними знаменнями й писаннями! Ми**

⁶¹ Див. «Біблія, Коран і сучасна наука», Моріс Бюкай: с.133-283. Моріс Бюкай - ще один приклад людини, який прийняв Іслам після вивчення доказів, незважаючи на те, що раніше був християнином.

⁶² Хадіс наводить Абу Дауд в своїй збірці "Ас-Сунан ": книга про сунне, глава про додержання сунни, хадіс під номером 4604, а також іман Ахмад в " муснад ": 4/131.

зіслали тобі нагадування, щоб ти пояснив людям те, що зіслано їм — можливо, поміркують вони!» (16:44).

Сунна – це друге за значимістю джерело в Ісламі. Сунна – це все, що достовірно наводиться про Пророка (мир йому і благословення Аллага) з його слів, вчинків, схвалень і якостей.

Сунна так само, як Коран, є Одкровенням, які прийшли від Господа. Справа в тому, що Пророк (мир йому і благословення Аллага) ніколи не говорив за своєю примхою. Про це Всевишній Аллаг сказав так: **«Не заблукав ваш товариш і не збився зі шляху. Це не пристрасть говорить, адже це — одкровення, яке відкривається йому!» (53:2-4).**

Все, що говорив Пророк (мир йому і благословення Аллага) і доносив до людей, було по велінню Всевишнього. Аллаг сказав: **«Скажи: «Я не є чимось новим серед посланців і я не знаю, що станеться зі мною та вами. Я лише йду за тим, що відкрито мені. І я лише несу від Нього до вас ясну пересторогу!» (46:9).**

Пречиста Сунна – це виконання Ісламу (його положень і віровчення, обрядів поклоніння і господарських взаємовідносин, звичаїв і багато іншого) на практиці. Пророк (мир йому і благословення Аллага) завжди і в усьому слідував вимогам Корану і роз'яснював ці вимоги людям. Крім того, він спонукав людей чинити так, як це робив він сам. Наприклад, він говорив: «Здійснюйте молитву так само, як молюсь я».⁶³ Більш того, сам Всевишній Аллаг велів людям брати приклад з Пророка (мир йому і благословення Аллага): **«Посланець Аллага — прекрасний приклад для вас, для тих, хто сподівається на Аллага, Останній День і часто згадує Аллага!» (33:21).**

⁶³ Аль-Бухарі, книга азану, глава 18.

Слова Пророка (мир йому і благословення Аллага) і його вчинки спочатку запам'ятовувалися або записувалися сподвижниками, а потім передавалися наступному поколінню. Ті, в свою чергу, передавали хадіси своїм послідовникам, ті - наступним, записуючи їх вже в книги і збірники. При цьому передавачі хадісів дуже строго підходили до вимоги надійності оповідача і достовірності повідомлення. Вони перевіряли, чи дійсно кожен оповідач хадісу заслуговує довіри і чув він це повідомлення від представників попереднього покоління, так щоб весь ланцюжок передавачів був нерозривним і сходив до самого Пророка (мир йому і благословення Аллага)⁶⁴, а самі передавачі були вірними і праведними людьми, чесними і надійними.

Як було сказано, Сунна показує, як на практиці дотримуватися Іслам. Крім цього Сунна дає пояснення до Корану, коментує його аяти і конкретизує узагальнені положення. Пророк Мухаммад (мир йому і благословення Аллага) пояснював послане йому Одкровення іноді словами, а іноді – своїми вчинками, хоча найчастіше він поєднував обидва способи. Крім того, в Сунні можуть міститися такі закони релігії, яких немає в Корані.

І Коран, і Сунна є основними джерелами Ісламу. Ми повинні дотримуватися їх, а також шукати в них відповіді на виникаючі в житті мусульманина питання. Крім того, потрібно вірити у все те, що в них повідомлено, виконувати

⁶⁴ В результаті подібних досліджень хадісів саме в Ісламі народилися і отримали розвиток такі науки, як «термінологія хадісів» і «наука про людське і прийняття передавачів». Їх мета - зберегти хадіси від спотворень і втрати, відокремити достовірне від недостовірного. Не буде помилкою сказати, що ці дві науки були відмінними рисами ісламської релігії, завжди яким підтверджувалась достовірність і науковість наведених в свою користь доводів.

те, що велено, цуратися забороненого і звертатися на суд до них в разі розбіжності. Всевишній сказав: **«Та ж ні! Клянуся Господом твоїм, не увірують вони, поки не візьмуть тебе суддею в тому, що викликає суперечку між ними. Тоді в душах їхніх не знайдеться опору тому, що ти присудив, і вони цілком підкоряться йому».** (4:65).

Також Всевишній в Корані сказав: **«Те, що Аллаг дарував Своєму Посланцю від жителів селищ, належить Аллагу, Посланцю та родичам його, сиротам, бідним і подорожнім; і щоб не дісталося воно багатіям з-посеред вас! Тож візьміть те, що дав вам Посланець, та не чіпайте того, що він заборонив вам. Воістину, Аллаг — суворий у покаранні».** (59:7).

Розповівши про джерела Ісламу, було б доречно перейти до наступного розділу нашої книги в якому ми поговоримо про ступені релігії (а це *Іслам*, *Іман* та *Іхсан*), згадавши стовпи кожної з них.

Короткий опис ступенів релігії (Іслам, Іман, Іхсан)

Ступінь перша: Іслам

Іслам ґрунтується на п'яти стовпах : свідощтво, молитва (*намаз*), закят, піст і хадж.

Стовп перший – Свідощтво

Під Свідощтвом (араб.: *шахада*) мається на увазі свідощтво про те, що немає бога (гідного поклоніння), крім Аллага, і що Мухаммад – Його Посланник (мир йому і благословення Аллага). (На арабській мові це свідощтво вимовляється так: (*Ашгаду ан Ля іляга ілляЛлаг, уа ашгаду анна Мухаммадан расулюЛлаг*)).

Що стосується першої частини свідощтва: «Немає бога (гідного поклоніння), крім Аллага», то вона означає, що ні на Землі, ні в небесах немає ніякого іншого божества, що заслуговує поклоніння і обожнювання, крім одного Аллага. Тільки Аллаг є істинним божеством, а будь-які інші божества - помилкові. Тому всі обряди поклоніння людини повинні бути присвячені тільки Аллагу, і заборонено здійснювати поклоніння комусь крім Нього.

Тут важливо сказати, що свідчення «Немає бога (гідного поклоніння), крім Аллага» має на увазі здійснення двох дій одночасно:

Перша дія - це проголошення слів «Немає бога (гідного поклоніння), крім Аллага» з переконаністю, явним знанням, вірою і любов'ю.

Друга дія - це зречення від усього, що обожнюється крім Аллага.

Таким чином, якщо людина скаже ці слова, але не зречеться інших обожнюваних об'єктів, свідчення не буде дійсним і не буде прийнятим.

Що стосується другої частини свідоцтва «Мухаммад - Посланник Аллага», то вона означає, що той хто промовляє це свідоцтво зобов'язується підкорятися велінням Пророка (мир йому і благословення Аллага), вірити в його повідомлення, усуватися від забороненого і поклонятися Аллагу тільки так, як він узаконив. Крім того, він повинен знати, що Мухаммад (мир йому і благословення Аллага) є Посланником Аллага до всіх людей без винятку і рабом Аллага, що не заслуговує обожнювання. Він посланник, а посланники зобов'язані передавати істину від Бога, вони не брешуть. А люди зобов'язані підкорятися їм і слідувати за ними. Хто підкориться йому знайде Рай, а хто не послухається - Пекло.

Також, той хто свідчить цим великим Свідоцтвом, повинен знати, що релігійний звід законів, питання віровчення (*акіди*), обряди поклоніння, система правління і законодавство, питання в сфері моралі і сімейних відносин, або питання, пов'язані з дозволеним і забороненим, мають відповідати тому з чим прийшов цей благородний посланника (мир йому і благословення Аллага), так як він є Посланником Аллага, роль якого донести релігію Аллага до людей.⁶⁵

Стовп другий – Молитва (Намаз).

Молитва - це другий з п'яти стовпів Ісламу. Вона по праву називається основою Ісламу, так-як є зв'язком між людиною і Богом. Здійснюючи її п'ять разів на день, людина оновлює свою віру, очищає свою душу від тяжкості гріхів і захищає себе від непристойностей і гріхів.

⁶⁵ «Справжня релігія», с. 51-52.

Перш ніж зануритися в щоденну метушню, людина, прокинувшись здійснює обмивання і постає перед своїм Господом. У своїй молитві він звеличує Всевишнього, стверджуючи виняткове Його право на поклоніння. Він звертається до Нього за допомогою і просить у Нього прямого шляху. Як найвищий приклад вірності і покірності, людина опускається до землі в поклоні перед Аллагом.

Здійснюючи по п'ять разів на день молитву, роблячи поясні поклони, падаючи ниць, людина тим самим оновлює свій договір з Богом про свою вірність і покірність.

Для здійснення намазу необхідно, щоб людина очистила своє серце, тіло, свій одяг і місце моління, і по можливості завершувала молитву колективно з іншими віруючими.

Творець, наказавши молитву своїм рабам, надав їй досконалий і найкращий вид, включивши до неї звеличення Аллага усіма частинами тіла. Кожен орган бере участь у цьому важливому поклонінні.

Кожен елемент молитви містить свій сенс. І в вистоюванні, і в прославлянні, і в поясних і земних поклонах людина звеличує Аллага, проявляє свою потребу в Господі, звертається до Нього. В кінці намазу вона підносить хвалу Аллагу, просить Його про благословення для Пророка Мухаммада і молить Всевишнього про блага цього і наступного життів.⁶⁶

Стовп третій - Закят.

⁶⁶ Див. «Міфтах дар ас-са'ада», Ібн Кайїм: 2/384. А також див. Для додаткової інформації книгу «Намаз пророка (мир йому і благословення Аллага)», автор шейх Абдуль-Азіз ібн Баз (та обдарує його Аллаг Своєю милістю).

Це обов'язкова пожертва, яку забезпечені мусульмани повинні виплачувати з власного майна. Частка заята по відношенню до майна з якого виділяється закят дуже незначна. Закят виділяється на користь бідних, знедолених і тих нужденних, кому можна виплачувати закят за визначенням шаріату.

Мусульманин повинен виплачувати закят від чистого серця, не докоряючи одержувачів наданої їм милостині. Таким чином, закят, як і будь-яке поклоніння, відбувається виключно заради здобуття вдовolenня Аллага, а не заради відплати або подяки з боку людей.

Закят приносить суспільству багато благ: пом'якшуються стосунки між багатими і бідними. Завдяки закяту бідні можуть задовольнити свої потреби, що утримує їх від жебрацтва і ходіння з простягнутою рукою. Ті, хто виплачує закят стають щедрішими й милосерднішими, позбавляються від скупості і самолюбства. Якщо практикувати це релігійне розпорядження, то в суспільстві не залишиться ні вкрай бідного чоловіка, ні пригнобленого боржника, ні потреб мандрівника.

Стовп четвертий - Піст.

Це обов'язковий піст в місяць Рамадан. Піст означає утримання від їжі, пиття та інтимних стосунків протягом світлого часу доби від появи зорі до заходу сонця. Ці види утримання здійснюються виключно з метою поклоніння Всевишньому. Від обов'язку постити звільняються хворі люди, мандрівники, вагітні, матері, що годують грудьми, а також жінки під час менструацій або післяпологових кровотеч. У кожній категорії перерахованих осіб є свої відповідні законоположення.

Дотримуючись піст, мусульманин виховує свій дух, стримує себе від пристрастей, вчить себе стійкості і терпінню, тим самим виводячи себе з подібності тварини на подобу чистих

ангелів. Дотримуючись піст, людина постає в образі такої людини, яку не цікавить в цьому житті нічого, крім вдоволення свого Господа.

Той, хто тримає піст відчуває на собі тяготи життя впроголодь, але ж саме так живуть багато бідних людей. Цей урок може стати приводом для того, щоб постійно пам'ятати про нужденних і голодуючих людей. Так само як і те, що піст викликає почуття співчуття до знедолених, так само він викликає у забезпечених людей почуття вдячності перед Аллагом за ті милості, якими Він їх наділив. Тим самим вони починають ще більше дякувати і хвалити Всевишнього Аллага.

А ще піст вчить людину постійно відчувати погляд Аллага на собі, будь то в моменти горя або радості, наодинці або в оточенні інших. Саме під час посту людина позбавляє себе їжі і пиття, роблячи це виключно з богобоязливості, віри в Аллага, віри в Судний День, віри в те, що Всевишній знає таємне і приховане, і що людині в кінці-кінців доведеться постати перед Аллагом для звіту⁶⁷.

Стовп п'ятий - Хадж.

Хадж - це паломництво до заповідних Дому Аллага в вельмишановній Мецці. Воно є обов'язком для кожного мусульманина, який досяг статевої зрілості, володіє розумом, здоров'ям і матеріальними засобами, достатніми для поїздки на весь шлях туди і назад, а також для сім'ї (або всіх тих, кого він зобов'язаний утримувати) під час його відсутності.

Враховується також безпека шляху до Мекки і можливість її забезпечення для сім'ї на час своєї відсутності.

⁶⁷ Див. «Ключ до обителі щастя» араб., 2/384.

Хадж один раз в житті є обов'язковим приписом для того, у кого є на це можливість.

Хадж - великий обряд поклоніння, і людині яка направилася в хадж, потрібно прагнути покаятися перед Аллагом, очистити свою душу від гріхів. Потрібно постійно пам'ятати, що здійснюючи обряди хаджу, мусульманин поклоняється і звеличує Єдиного Аллага. Мусульманин повинен знати, що не можна поклонятися нікому і нічому крім Всевишнього: ні Каабі, ні Чорному каменю, ні іншим святиням, так-як вони не приносять ні користі, ні шкоди. І взагалі, прихід в Мекку і святі місця був зроблений виключно у відповідь на заклик Аллага, і якби Всевишній не велів здійснювати паломництво до цих місць, то хадж в цих місцях був би забороненим.

Хадж вчить мусульман єдності, адже всі вони одягаються в однакове вбрання і поклоняються одному і тому ж Богу, незалежно від того, що прийшли з різних країн, представляють різні культури і верстви суспільства. Саме тут найбільш чітко проявляється принцип Ісламу - немає переваги одних людей над іншими, крім як у богобоязливості і праведних вчинках.

На хаджі мусульмани знайомляться один з одним, згадують про той день, коли Аллаг воскресить і збере їх всіх на одному місці для розрахунку. Таким чином, вони, поклоняючись Всевишньому Аллагу, готуються до того, що чекає на них після смерті.⁶⁸

⁶⁸ Див. «Ключ до обителі щастя» араб., 2/385, а також книгу «Дін аль-хакк», с. 67.

Поклоніння згідно Ісламу

Не варто помилятися, думаючи, що поклоніння - це тільки вчинення певних обрядів. Ні! Сенс цього терміну набагато ширше. Поклоніння по Ісламу - це повноцінне служіння Богу, коли людина відчуває себе творінням перед Творцем і служителем того хто Заслуговує поклоніння.

Таке всеосяжне служіння Богу має на увазі те, що людина обирає для свого життя шлях, який узгоджується з повеліннями Всевишнього Аллага, і який не суперечить Його законам. Перш за все, необхідно в своєму житті виконувати такі великі повеління Ісламу, як єдинобожжя, п'ятиразовий молитви, закят, піст і хадж.

Але, як було вже сказано, поклоніння не обмежується лише згаданими обрядами. Правильніше було б сказати про поклоніння, що воно включає в себе безліч різних слів і вчинків, явних і потаємних, які любить Аллаг і які здатні привести до Його вдоволення. Таким чином, будь-яка дія або висловлювання улюблене Аллагом - є поклоніння. Більш того, навіть будь-яке благородне діяння, яке з самого початку не є обрядом або ритуалом, перетвориться в поклоніння, якщо ти станеш здійснювати його з наміром досягти вдоволення Аллага і отримати від Нього нагороду за свій вчинок. З цього витікає що добре ставлення людини до членів своєї сім'ї, батьків, дружини, дітей, допомога сусідам, чесність у справах і торгівлі зі сторонніми людьми і на роботі, дотримання справедливості і вірності, виконання обіцянок і договорів, неспричинення шкоди іншим, надання допомоги слабким, добування їжі дозволеними шаріатом методами, утримання сім'ї, підтримка знедолених, відвідування хворого товариша, годування голодного, і інше - все це стає поклонінням, якщо людина прагне досягти вдоволення Господа і отримати нагороду за це тільки від Нього!

Таким чином, все що б ти не робив для себе, своєї сім'ї, суспільства, або для країни - буде поклонінням, якщо ти будеш це робити в рамках дозволеного шариатом і заради Всевишнього. При дотриманні цих двох умов навіть задоволення своїх статевих потреб перетворюється в поклоніння!

В якості аргументу тут можна привести слова Пророка Мухаммада (мир йому і благословення Аллага): «Воістину, *Садакою*⁶⁹ для вас стає кожне прославляння, і кожне звеличення, і кожне вихваляння, і кожне проголошення слів "Немає бога (гідно поклоніння), крім Аллага", і спонукання до схвалюваного, і втримання від осудливого, і навіть вчинення статевих зносин кожним з вас є *садакою*». (Люди) запитали: "О Посланнику Аллага, невже за те, що хто-небудь з нас задовольнить своє статеve бажання, він отримає за це нагороду?!" На це Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: «Скажіть, якби хто-небудь з вас задовольнив своє бажання забороненим чином, поніс би він покарання? Точно так само, якщо він задовольнить його дозволеним чином, то отримає нагороду».⁷⁰

Також Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: «Кожен мусульманин повинен подавати милостиню». (Люди) запитали: "Про пророк Аллага, а (що робити тому, хто нічого не має)?" Він відповів: "Він повинен заробляти своєю працею, приносячи користь самому собі і подаючи милостиню (із заробленого)". (Люди) запитали: "А якщо він (виявиться не в змозі подавати милостиню тоді що в цьому випадку)?" Він відповів: "(Тоді йому слід) допомогти нужденному, який опинився в біді". (Люди знову) запитали: "А якщо він (виявиться не в змозі зробити і цього)?" Він відповів: "Тоді нехай робить все що є схвалюване шариатом і

⁶⁹ Слово "*Садака*" (араб.) – можна перекласти на українську мову як "благодійне пожертвування".

⁷⁰ Навів Муслім.

утримується від (всього) поганого, і це зарахується йому як милостиня"». ⁷¹

Ступінь друга: Віра (Іман)

Віра ґрунтується на шести стовпах, а саме на: вірі в Аллага, в ангелів, у Писання, в посланників, в Судний день і в передвизначення з його добром і злом.

Стовп перший - Віра в Аллага.

Цей стовп включає в себе віру в панування Аллага (тобто переконаність у тому, що Аллаг є Господом, Творцем, Володарем, Розпорядником у всіх справах), віру в божественність Аллага (тобто переконаність у тому, що тільки Аллаг заслуговує поклоніння по праву, а всі інші божества обоготворяються людьми не по праву), а також віру в прекрасні імена і досконалі якості Аллага.

При цьому мусульманин повинен дотримуватися строгого єдинобожжя: у Аллага немає товариша або співучасника, рівного Йому ані в Його панування, ані в Його божественності, ані в Його іменах і якостях.

Всевишній Аллаг сказав в Корані: **«Він - Господь небес, землі і того, що між ними! Вклоняйся Йому і будь стійким в поклонінні Йому. Невже ти знаєш іншого, подібного до Нього?»** (19:65).

Мусульманин переконаний, що Всевишній Аллаг ніколи не забуває про цей світ, не засинає і навіть не дримає. Навпаки, Він знає про всяку, навіть найменшої речі, бо є Володарем небес і Землі: **«У Нього ключі до потаємного, і знає про**

⁷¹ Хадіс передав аль-Бухарі: книга про закят, глава 29, а також Муслім: книга про закят, під номером 1008.

них тільки Він. Йому відомо те, що на суші і в морі. Навіть лист падає тільки з Його відома. Немає ні зернини в темряві землі, ні чого-небудь свіжого або сухого, чого б не було в ясному Писанні». (6:59).

Крім того, Всевишній Аллаг своєю сутністю піднявся над Троном, відокремившись від створеного світу, зате своїм знанням, баченням, слухом Він знаходиться поруч з нами, бачить наші вчинки і чує наші слова. Він керує нашими справами, знає про те, що трапилося, приймає благання, відповідає тим, хто просить, дарує нужденним, нагороджує і позбавляє на свій розсуд, бо він над усякою річчю могутній.

Віра в Аллага приносить людині багато користі, а саме:

1 – Метою людини стає досягнення любові Аллага і Його нагороди, і заради цього людина утримується від згубних вчинків і робить більше добрих справ. У зв'язку з цим і сама людина, і люди які його оточують стають кращими і щасливішими.

2 – З вірою в Аллага в людині розвивається якість піднесення над минушими цінностями. Він знає, що справжня нагорода - це нагорода Рая, а справжнім Володарем в цьому світі є саме Господь, тому будь-яке добро чи зло відбувається тільки по Його волі і рішенню. Пропадає сенс боятися когось або чогось, крім Аллага, і сподіватися на когось, крім Нього.

3 – Віра в Аллага виховує в людині спокій і смиренність. Віруючий знає, що будь-яке благо, яким він володіє, було даровано йому Господом, а не прийшло само по собі. Шайтан не вводить його в оману. Така людина не надимається своїми заслугами і не величається над іншими людьми.

4 – Віруючий в Аллага знає, що благо і успіх досягаються благородними, праведними справами, якщо ними буде задоволений Аллаг. Інші ж люди можуть все життя прожити з помилковим переконанням, що всі їхні гріхи та злочини будуть прощені їм тільки за те, що вони визнають хрещення

і розп'яття! А ще хтось все життя молиться ідолам і божкам, сподіваючись отримати бажане, але так і не отримає нічого, адже ніхто з них не може принести ні користі, ні шкоди. Треті люди живуть невіруючим, заперечуючи Бога... Але коли життя закінчиться, вони постануть перед Господом в Судний День і побачать, що їхні шляхи були помилковими, а надії - марними.

5 – Віра в Аллага виховує в людині такі прекрасні якості душі, як стійкість і терпіння, силу духу і непохитність. Віруючий знає, для чого він прийшов у цей світ, що потрібно робити, і що станеться після смерті, і тому він не витрачає себе і свій час даремно, а навпаки робить добрі справи з вірою і надією на нагороду Аллага, сподіваючись на Нього і прохаючи Його про допомогу і підтримку.⁷²

Стовп другий - Віра в ангелів

Нам відомо, що крім людей і джинів існує світ ангелів - це такі творіння, які були створені виключно для служіння Аллагу. Про них Всевишній в Корані говорить: **«... А ті, хто поряд із Ним, не гордують поклонінням Йому й не втомлюються! Вони невтомно прославляють Його вночі та вдень!»** (21:26, 27) і те що вони: **«... Не гордують поклонінням Йому й не втомлюються! Вони невтомно прославляють Його вночі та вдень!»** (21:19-20).

Ми не бачимо ангелів, такими нас створив Господь. Незважаючи на це, деяким пророкам і посланцям доводилося бачити і говорити з ними.

У кожного ангела є свої обов'язки і справи, які покладені на нього. Так, відомо, що серед ангелів є такі, яким доручено приносити Одкровення від Аллага пророкам і посланцям. Іншим ангелам велено приносити душі зародкам в утробах матерів, а третім - забирати душі вмираючих... Крім того, є

⁷² Див. «Акидату ахліс-сунна валь-Джамаа»: с. 44, «Мабаді'уль-іслам»: с. 80-84.

ангели, завдання яких - вести записи всіх справ кожної людини. Поруч з кожним з нас постійно присутні два ангела: **«Двоє писарів записують, сидячи праворуч і ліворуч. Не вимовить ані слова людина, щоб наглядач не був готовий записати його».** (50:17-18).⁷³

Віра в ангелів приносить людині наступні користі:

По-перше, людина позбавляється від різних язичницьких вірувань і уявлень про те, що цей світ керується злими і добрими творіннями. Такі переконання - є чистим язичництвом, адже, ґрунтуючись на Корані, ми можемо сказати, що істинним Володарем і Керівником є тільки один єдиний Всевишній Аллаг.

По-друге, людина не проявляє надмірності в своїх переконаннях про ангелів - він розуміє, що вони є творіннями, які не можуть самостійно приносити користь і шкоду. Все залежить тільки від Аллага, а ангели є Його рабами і слугами, так що звертатися з молитвами потрібно тільки до Аллага, але не до ангелів.

Стовп третій - Віра в Писання

Мусульмани переконані, що Всевишній Аллаг посилав різні Писання попереднім пророкам і посланцям. У цих Книгах розповідалося про Бога, про обов'язки людей перед Ним, про добро і зло. Всевишній сказав: **«Відсилали Ми посланців наших зі знаменнями ясними, і відсилали Ми з ними Писання та мірило для того, щоб трималися люди справедливості; зіслали Ми залізо, в якому велика міць і користь для людей – щоб знав Аллаг, хто потаємно допомагає Йому й посланцям Його. Аллаг — Сильний, Великий!»** (57: 25).

⁷³ Див. «Акидату ахліс-сунна валь-Джамаа»: с. 19.

Цих Писань було багато, самі відомі з них це - сувої Ібрахіма, Тора Муси, Псалтир Дауда, Євангеліє Іси ... Сувої Ібрахіма, багато інших Писань, вже давно зникли. Що ж стосується Тори, Псалтиря і Євангелія, то від них залишилися тільки назви, але їх зміст було спотворено, і багато того що було в них втрачено. Замість колишніх книг пророків люди додали від себе безліч текстів. Наприклад, Старий Завіт сьогодні містить близько сорока книг, хоча до пророка Муси (мир йому) приписуються лише п'ять! Євангелія взагалі написані різними авторами, і жодне з них не передається безпосередньо від пророка Іси (мир йому)!

Що ж стосується останнього божественного Писання - Корану, - то його не торкнулися ні спотворення, ні втрата, адже Сам Всевишній пообіцяв оберігати його від цього. Тому ми з повною упевненістю говоримо, що сьогодні ми читаємо Коран точно в такому ж вигляді, в якому його читав Пророк (мир йому і благословення Аллага) - слово в слово, буква в букву, сенс в сенс!

Давайте ж розглянемо різницю між Кораном і попередніми Книгами:

По-перше, більшість попередніх Книг вже зникло, а що залишилися - здебільшого спотворені, до них додано те, чого не було з самого початку. Часом ці додавання виявляються такими, що суперечать божественному Одкровенню, здоровому глузду і людській природі.

На відміну від цього, Коран, перебуваючи під охороною Всевишнього, залишився в незмінному вигляді. Не було спотворено ані слова, ані букви. Весь Коран продовжує залишатися таким, яким був посланий пророку Мухаммаду (мир йому і благословення Аллага). Мусульмани протягом усіх століть оберігали Священну Книгу від всякого роду домішок. Тому в Коран не було приписано нічого стороннього - ні біографії Пророка (мир йому і

благословення Аллага), ні біографії його сподвижників, ні коментарів, ні чийхось пояснень або чого-небудь іншого.

По-друге, справжність попередніх Книг зараз підтвердити неможливо – із-за відсутності ланцюжка передавачів, про деякі книгах невідомо кому вони були послані і якою мовою був записаний оригінал, а деякі з них взагалі були приписані не тим, хто з ними прийшов.

Зовсім інша справа - Коран. Відомі імена всіх, хто записав Коран при Пророці (мир йому і благословення Аллага), і всіх, хто завчив його напам'ять. Коран був переданий Пророком (мир йому і благословення Аллага) великій кількості людей усно і письмово. А потім, в кожному епоху і в будь-якому місці ісламського світу були тисячі вчених, завчивших Коран напам'ять і які передавали його за відомими ланцюжками передавачів. Крім того, тисячами обчислювалося і кількість переписаних примірників цієї книги. І якби записаний варіант мав хоч якусь відміну від завченого напам'ять, то така версія вже не бралася. Таким чином, записане в рядках перевірялося тим, що було запам'ятованим напам'ять в серцях.

Жодне Писання раніше не передавали, завчивши напам'ять, але Коран став винятком в цьому. Відбувалося це наступним чином: учень приходив до свого викладача день за днем, розповідаючи йому Коран по пам'яті. Закінчивши, він отримував письмову грамоту, яка називається «Іджаза», яка свідчили, що відтепер ця людина має право навчати Корану представників наступного покоління. У Іджаз викладач писав своє ім'я, а також імена своїх вчителів, а потім тих, хто навчав його вчителів, і так - все вище і вище, поки цей список імен не доходив до самого Пророка Мухаммада (мир йому і благословення Аллага).

Більш того, достовірно відомо навіть те, де, коли і за яких обставин були послані ті чи інші аяти і сури!

По-третьє, мови, на яких були послані попередні Письма - вимерли, на них вже ніхто сьогодні не розмовляє, і практично не залишилося людей, які б зрозуміли їх.

Зате на мові Корану - арабською - розмовляють мільйони людей, це жива мова на якій розмовляють, яку вивчають і викладають, а якщо людина не володіє арабською, то вона завжди може знайти того, хто допоможе йому зрозуміти Коран в оригіналі.

По-четверте, попередні Писання призначалися для певної історичної епохи. Також вони були розраховані тільки для конкретного народу. Іншими словами, ці Писання не могли стати придатними для всіх людей і будь-якої епохи. Але Коран був призначений для всіх. Його закони та постулати настільки універсальні і в той же час всеохоплюючі, що можуть застосовуватися в будь-якому місці для будь-якого народу і в будь-який час.

Думаю, всі погодяться з тим, що сьогодні довід аргументів Всевишнього до людей не може бути встановленим через книги, оригінали яких не збереглися, і на мовах яких ніхто не розмовляє. Воістину, довід Аллага до людей може бути встановленим тільки за такою Книгою, яка зберігається в незмінному вигляді, захищена від спотворень і доповнень, письмові екземпляри якої скрізь доступні і написані живою зрозумілою мовою. Саме такою Книгою і є Священний Коран! Аллаг говорить: **«Ми зіслали це Писання благословенним, тож ідіть за ним і будьте богобоязливі — можливо, помилують вас!»** (6:155).

Саме така Книга може бути звернена до всього людства. Тому і міститься в ній такий аят: **«Скажи: «О люди! Я — посланець Аллага до вас усіх! Йому належить влада над небесами й землею; немає бога, крім Нього, Він дарує життя та смерть! Тож увіруйте в Аллага та Його Посланця — неписьменного пророка, який увірував у**

Аллага та Його слово. Йдіть же за ним — можливо, підете ви прямим шляхом!»»»» (7:158).

Стовп четвертий - Віра в пророків і посланників

Всевишній направляв до людей пророків і посланників, їх місія була в тому, щоб закликати до поклоніння Єдиному Аллагу і віри в правдивість посланників. Пророки несли благу звістку про нагороду для тих, що повірили і здійснювали блага і попереджали невіруючих і грішників про суворе покарання. Аллаг в Корані сказав: **«До кожного народу Ми відсилали посланця: «Поклоняйтесь Аллагу та уникайте тагута⁷⁴!» Серед них є ті, кому Аллаг указав прямий шлях, а також ті, які заслужили оману. Ідіть землею та погляньте, який був кінець тих, що заперечували!» (16:36).**

В іншому аяті йдеться: **«[Розповідали і про] посланців-благовісників та застерігачів, щоб не мали люди після цього доказу проти Аллага. Аллаг — Великий, Мудрий!» (4:165).**

За всю історію існування людства була величезна кількість посланників. Першим серед них був Нух (Ной), а останнім - Мухаммад (мир йому і благословення Аллага). У Корані нам повідомляється про деякі з них - це Ібрахім (Авраам), Муса (Мойсей), Іса (Ісус), Дауд (Давид), Яхья (Іоанн), Закарія (Захарія), Саліх ... Але більшість з них залишилися нам невідомі. Всевишній сказав в Корані: **«Про деяких посланців Ми вже розповідали тобі раніше, а про деяких — не розповідали. Аллаг же промовляв до Муси словом».** (4:164).

Всі пророки були людьми, і ніхто з них не мав якостей панування чи божественності. Саме тому не можна присвячувати пророкам та посланникам будь-які види поклоніння. Так, Аллаг передає слова пророка Нуха: **«Я не**

⁷⁴ "*Тагут*" (араб.) – все чому і кому поклоняються крім Аллага.

кажу вам, що в мене скарбниці Аллага, і що я знаю потаємне. Я не кажу, що я ангел. Я не кажу тим, які мізерні в ваших очах, що Аллаг ніколи не дарує їм добра. Аллаг краще знає, що в їхніх душах. Інакше б я був одним із нечестивців!»» (11:31).

Точно такі ж слова повелів сказати Всевишній Своему останньому Пророку - Мухаммаду (мир йому і благословення Аллага): «Скажи: «Я не говорю вам, що в мене скарбниці Аллага та що я знаю потаємне. І не говорю вам, що я — ангел. Я йду за тим, що відкрито мені. Скажи: «Невже рівні сліпий та зрячий? Невже ви не замислитеся?»»» (6:50).

Таким чином, пророки були звичайними людьми, але Всевишній вибрав їх для особливої місії і звелів їм передати божественне послання людям. В їх закликуну було багато спільного, адже основа їх призову - одна і та ж, і всі вони сповідували одну релігію Господа. Аллаг в Корані сказав: «**Воістину, релігія перед Аллагом - Іслам**». (3:19).

У пророків різними були тільки приватні закони, тоді як основи були однаковими: «**Кожному з вас Ми встановили закон і шлях**». (5:48).

Останнє пророцтво - це пророцтво Мухаммада (мир йому і благословення Аллага) - стало таким яке відмінило всі попередні закони і встановило останній божественний закон (*Шаріат*), який буде дійсним до самого Судного Дня.

Коли людина вірить в одного з пророків, йому неминуче доведеться визнати і інших, а якщо людина відмовляється від віри в одного з пророків, йому неминуче доведеться відмовитися від віри і в інших пророків, адже вони визнавали один одного, попереджали про прихід наступного пророка, сповідували одну релігію.

Аллаг Всевишній сказав: «**Посланець увірував у те, що зіслано йому від Господа його, а разом із ним — віруючі**.

Усі увірували в Аллага, в ангелів Його, у книги Його, у посланців Його: «Ми не проводимо межі між посланцями». Вони говорять: «Слухаємо та підкоряємось! Даруй нам прощення, Господи наш, і до Тебе повернення!»». (2:285).

І сказав Всевишній: «Воістину, ті, які не вірують в Аллага та Його посланців, намагаються провести межу між Аллагом та Його посланцями і говорять: «Ми віримо в одних, та не віримо в інших», — прагнучи обрати середній шлях. Вони — справжні невіруючі. А для них Ми приготували принизливу кару!»». (4:150-151).

Стовп п'ятий - Віра в Судний День

Смерть - кінець кожного творіння в нашому світі. Але що ж стане з людиною після смерті? Який підсумок очікує злочинців, які уникли покарання за життя? Невже вони так і не відповідатимуть за свої злочини? Що очікує тих, які вчиняли добро, але не отримали нагороди? Невже їх добрі вчинки так і залишаться невідзначеними, і їх нагорода зникне?

Люди вмирають один за іншим, покоління за поколінням. Коли зволить Всевишній, і наш світ завершиться, а все живе на землі зникне, Господь воскресить творіння в Судний День. Тоді будуть зібрані перші і останні покоління людей. І з кожною людиною буде розрахунок за всі добрі і злі вчинки, скоєні при житті. Після цього віруючі попрямують в Рай, а невіруючі - в Пекло.

Рай - це насолода, яку дарує Всевишній праведним людям, в ньому їх очікують неймовірні блага. Так, в Раю є сто ступенів, на кожній з яких виявляться мешканці відповідно до ступеня своєї віри і покірності Аллагу. При цьому мешканці найнижчого ступеня Рая володітимуть тим, чим сьогодні володіють найбагатші власники світу, та щей в десятикратному розмірі.

Пекло - це місце покарання. Воно призначене для тих, хто проявив невіру в Аллага. Покарання Аду дійсно жахливі. Настільки, що якби Аллаг дозволив людям пекла померти в наступному житті, то найбільше б за все вони побажали собі смерті, щойно б побачивши його.

Як вже було сказано, поруч з кожним з нас знаходяться ангели, що записують справи, - один пише добрі вчинки, а другий - злі. Ці записи і будуть представлені в День Суду, і людина зможе заново побачити все, що вона зробила за життя. Всевишній Аллаг сказав в Корані: **«Буде покладено книгу, і ти побачиш, як грішники будуть тремтіти від того, що в ній. Вони скажуть: «Покладуть книгу й ти побачиш, як перелякаються грішники від того, що [записано] в ній. І скажуть: «Щоб нам згинуті! Що за книга! Там не забуто ніщо — ні мале, ні велике, усе пораховано!» Вони знайдуть там усі вчинки свої, і Господь твій ні з ким не вчинить несправедливо».** (18:49).

А якщо людина надумає заперечувати свої записи, то Всевишній дозволить заговорити його органам, і тоді висловляться і очі, і руки людини. Як про це повідомив нам Всевишній Аллаг: **«Коли ж вони досягнуть його, їх слух, їх погляди і їх шкіра стануть свідчити проти них про те, що вони робили. Вони скажуть своїй шкірі: «Чому ви стали свідчити проти нас?» Вони скажуть: «Нас змусив говорити Аллаг, Який змусив говорити будь-яку річ». Він створив вас в перший раз, і до Нього ви будете повернуті. Ви не намагалися сховатися від свідчень вашого слуху, ваших поглядів і вашої шкіри. Але ви припускали, що Аллаг не знає багато чого з того, що ви робили».** (41:20-22).

Попередні пророки і посланники теж розповідали своїм громадам про віру в Судний День. Про відповідальність людини за свої вчинки, про воскресіння з мертвих для Великого Суду, про нагороду Рая і покарання Аду - все це

було загальним в заклику пророків. Також і Всевишній Аллаг в Корані говорить про те, що після смерті люди будуть воскресенні: **«Серед Його знамень — те, що ти бачиш землю сухою, а коли Ми посилаємо на неї воду, вона починає рухатись і збільшуватись. Воістину, Той, Хто оживив її, неодмінно оживить і померлих! Воістину, Він спроможний на кожную річ!»** (41:39).

А в іншому аяті Всевишній Аллаг сказав: **«Невже вони не бачать, що Аллаг — Той, Хто створив небеса й не втомився від їхнього творіння — спроможний воскресити мертвих? Так, Він спроможний на кожную річ!»** (46:33).

Воскресіння людей з мертвих для суду і розрахунку відповідає божественної мудрості. Аллаг не створив людей даремно, залишивши їх без уваги. Навіть людина з мінімально розвиненими розумовими здібностями не робить дії, позбавлені сенсу і мети. А якщо подібне не виходить навіть від нерозумної людини, то як же ми можемо думати таке про Всевишнього Аллага?! У Священному Корані Всевишній Аллаг сказав: **«Невже ви вважаєте, що Ми створили вас для забави та що ви не повернетесь до Нас?»**. (23:115).

Також Аллаг сказав: **«Ми не створювали небо, землю й те, що між ними, даремно. Так думають ті, які не увірували. Горе ж тим, які не увірували, від вогню!»** (38:27).

Розумно і природньо вірити в Судний День. Коли людина вірить в Судний День, вона розуміє, чому потрібно залишити одні справи і здійснювати інші, прагнучи до нагороди свого Господа. Крім того, вона розуміє, що кожен злочинець, повинен отримати відплату за свої злочини, і люди, яких він зачепив розрахуються з ним в Судний День. Кожна людина отримує відповідно до своїми справами, за добро відплатою буде добро, а за зло - покарання. Кожен отримує те, що заслужив, і здійсниться божественна мудрість.

Всевишній Аллаг сказав: **«Хто зробив добра на вагу порошинки — побачить його! Хто зробив зла на вагу порошинки — побачить його!»** (99:7-8).

Але коли ж настане Судний День? Нікому із творинь Аллага про це невідомо, ані посланим пророкам ані наблизеним ангелам. Знання про це є лише у одного Всевишнього Аллага: **«Тебе запитують про Час: «Коли настане він?» Скажи: «Знання про це — в Господа мого! Не відкриє часу його ніхто, крім Нього. Важкий він для небес і для землі! Прийде він раптово!»** Тебе питають, наче тобі про це відомо. Скажи: **«Знання про це — в Аллага, але ж більшість людей про це не відає!»»** (7:187).

В іншому аяті Всевишній Аллаг сказав: **«Воістину, тільки Аллаг має знання про Час».** (31:34).

Стовп шостий - Віра в передвизначення

Ця віра означає твердження про те, що Аллагу відомо все, що було в минулому, і все, що станеться в майбутньому. Аллаг знає про все, що трапляється з нами, про терміни життя кожного з нас і про долі будь-якої людини.

Всевишній Аллаг сказав: **«Воістину, Аллаг знає про кожну річ».** (29:62).

А також: **«У Нього ключі від потаємного і знає про них тільки Він! Він знає те, що на суші, й те, що в морі. Жоден листок не падає, щоб Він не знав цього, і немає ні зернини в темряві землі, ні чогось вологого чи сухого, чого б не було [записано] в ясному Писанні!»** (6:59).

Все це записано в Книзі. Сказав Всевишній: **«Воістину, Ми оживляємо померлих і записуємо їхні вчинки й те, що вони лишили по собі. Кожну річ Ми порахували у Ясній Книзі!»** (36:12).

Також Аллаг в Корані говорить: **«Невже ти не знаєш, що Аллагу відомо те, що на небі й на землі? Воістину, це є в Писанні! Воістину, це легко для Аллага!»** (22:70).

Коли ж Всевишній побажає, щоб щось з визначеного Їм сталося, Він говорить йому: «Будь!», і воно збувається.

«Коли Він воліє чогось, то тільки говорить: «Будь!» — і воно є!» (36:82).

Таким чином, про Аллага ми говоримо не тільки як про спроможного на будь-яку річ, але і як про Творця, всього існуючого.

Всевишній сказав: **«Воістину, Ми створили кожен річ згідно із передвизначенням».** (54:49).

Всевишній створив людей для служіння і послуху Йому, Він роз'яснив закони, закликав до благого і заборонив зле. При цьому Він вклав в кожен людину здатність вибирати і діяти за власним бажанням. Відповідно до цього люди і заробляють собі або нагороду Рая, або покарання Аду.

Віруючи в передвизначення, людина втілює в життя наступні речі:

По-перше, людина, здійснюючи причини, починає покладатися на Аллага. Він розуміє, що і причини, і їх виникнення відбуваються по волі Аллага і Його визначенню.

По-друге, серце людини знаходить спокій, адже вона знає, що зумовлене Аллагом неминуче відбудеться, і все, що сталося з нею, не могло оминати. Тому найлегшим життям і спокійним серцем володіють саме ті, хто вірує в передвизначення.

По-третє, людина відкидає почуття гордості і захоплення собою, адже прихід якогось блага - це виключно милість Аллага, яку він дарував їй, за допомогою того, що визначив

причини блага і успіху. Тому віруюча людина поспішає дякувати за це Всевишнього.

По-четверте, у людини, віруючій в передвизначення, зменшуються розлади, та йде відчай, адже коли з нею відбувається якесь нещастя, вона знає, що це було зумовлено для нього. Тому він вважає за краще терпляче винести випробування, розраховуючи на нагороду від Аллага.

Всевишній Аллаг сказав: **«Не станеться ніякого лиха ні на землі, ні у вас самих, якщо його не було в Писанні ще до того, як Ми створимо це. Воістину, легко це для Аллага! Щоб не сумували ви за тим, що втратили, і не раділи з того, що Ми дали! Аллаг не любить зверхніх та хвальковитих».** (57:22-23).

По-п'яте, людина, віруюча в передвизначення, вчить себе покладатися тільки на Аллага, адже вона знає, що добро і зло приходять тільки по визначенню. Тому віруючий не боїться сильних тільки через їх сили, і він не відмовляється здійснювати корисні справи зі страху перед кимось. Пророк Мухаммад (мир йому і благословення Аллага) говорив Ібн Аббасу (нехай буде задоволений їм Аллаг) такі слова: «Знай, що якщо всі люди зберуться разом, щоб зробити для тебе щось корисне, вони принесуть тобі користь лише в тому, що було зумовлене тобі Аллагом, і якщо зберуться вони разом, щоб завдати тобі шкоди, вони зашкодять тобі лише в тому, що було зумовлене тобі Аллагом, бо пір'я вже підняті, а сторінки висохли».⁷⁵

⁷⁵ Хадіс наводить імам Тірмізі в збірнику «Сунан» в розділах про Судний день: 4/76, а також імам Ахмад в муснад: 1/293.

Ступінь третя: Іхсан⁷⁶

Третя ступінь релігії це – *Іхсан*, який має один стовп, а саме виконання поклоніння Аллагу, немов ти бачиш Його. Навіть якщо ти його не бачиш то знаєш, що Аллаг бачить тебе і спостерігає за тобою.

Таким чином, людина щиро поклоняється Аллагові, від щирого серця, з усією душею, відчуваючи Його близькість, немов бачить Його перед собою. Безсумнівно, серце такої людини переповнене богобоязливістю і звеличенням свого Господа. Така людина намагається виконати будь-який обряд поклоніння в найкращому вигляді.

Людина, здійснюючи поклоніння, повинна відчувати і пам'ятати про близькість Всевишнього Аллага, ніби вона бачать Його. Якщо ж людині це важко, то нехай допоможе собі в досягненні цього стану своєю вірою в те, що Аллаг постійно бачить його, знає його явне і таємне, зовнішнє і внутрішнє, і ніщо не може сховатися від Нього⁷⁷

Така людина не прагне до нагород нашого тлінного світу за своє поклоніння Аллагу, вона не шукає схвали людей за своє служіння і не боїться їх осуду. Його єдина мета – це здобути задоволення Аллага.

Така людина однакова як зовні так і внутрішньо. Вона - справжній раб свого Господа як прилюдно, так і наодинці. Вона абсолютно переконана, що Аллаг знає і бачить, що приховано в її серці, і яким науцанням піддається її душа. Вірою просякнуте її серце, вона відчуває, що Аллаг дивиться за нею, і тому її тіло повністю підпорядковане Всевишньому, жоден її орган не зробить нічого, що може викликати гнів

⁷⁶ «Іхсан» (араб.) – це щирість у вчиненні справ і здійснення їх у найкращому вигляді.

⁷⁷ «Джамі аль-Улюм ва аль-хікам», с. 128.

Господа, а робить тільки те, чим Аллаг буде задоволений. Таким чином, ця людина підпорядкована Аллагу.

Оскільки серце такої людини пов'язано тільки з Аллагом, вона ніколи не звернеться за допомогою до створеного. Вона задовольняється Аллагом і ніколи не поскаржиться людям. Вона пов'язує свої надії і потреби лише зі Всевишнім, і їй досить Аллага як помічника! Якщо така людина виявиться в безлюдному місці, вона не проявить страху і не буде нікого боятися, бо знає, що Аллаг завжди з нею, а Він - прекрасний захисник. Така людина не залишає жодного веління свого Господа невиконаним, уникає всіх гріхів, які заборонив Аллаг, бо в неї є сором'язливість по відношенню до Аллага. Тому вона не бажає опинитися в тому місці, де Аллаг забороняє перебувати, або не опинитися там, де Всевишній Аллаг велить бути.

Така людина не заподіює зла і шкоди іншим створінням, і не порушує жодних прав, бо знає, що Аллаг спостерігає за нею і запитає про всі її вчинки. Вона не псує нічого на Землі, тому що знає: всі її блага належать Аллагу, і Всевишній підпорядкував їх всьому людству. Тому така людина бере лише стільки, скільки потрібно для задоволення своїх потреб, і дякує Аллага за можливість користуватися ними.

Завершуючи цей розділ, хотілося б підкреслити, що Іслам - це всеосяжна божественна система, закони якої регулюють всі сфери життя людини і суспільства: ідеологічну, політичну, економічну, соціальну, правоохоронну... В Ісламі людина знайде основи, норми положення і правила, що регулюють життя в мирний час і в воєнний період, оберігають права людей, піклуються про благородство людини, охороняють навколишній світ, птахів і тварин. Вчення Ісламу пояснює сутність людини, її життя і смерті, а також воскресіння з мертвих. Крім того, в законах Ісламу людина побачить найкращий метод взаємодії з навколишнім

суспільством, прикладом чого можуть служити такі аяти Корану:

«... І кажіть людям прекрасне». (2:83);

«... І стримують гнів і прощають людей». (3:134);

«... І нехай ненависть до якихось людей не підштовхне вас до несправедливості». (5:8).

Розглянувши ступені релігії та їх стовпи, в наступному розділі ми поговоримо про особливості і переваги цієї релігії.

Переваги Ісламу

Неможливо перерахувати всі достоїнства і переваги Ісламу. Іслам - це релігія Бога, і так само як ніхто не зможе осягнути Самого Всевишнього поглядом і знанням, так само і гідності Його релігії неможливо описати в рамках книги або роботи.

Відомий вчений Ібн аль-Кайїм писав з цього приводу: «У релігії Аллага настільки багато мудрого, що ніяких слів не вистачить перерахувати їх всіх. Якби всі люди зібралися разом і перетворилися в єдиний розум, то їм не вдалося б створити щось схоже до положень Ісламу. Досить з людини і того, що його розум здатний побачити красу, зрозуміти мудрість релігії Аллага, а також визнати, що ще не було законів величніше і повніше, ніж закони цієї релігії. І якби у Пророка (мир йому і благословення Аллага) не було інших доказів на підтвердження того, що він пророк зісланий Богом, крім цих законів, то вони самі по собі були б найпотужнішим аргументом і доказом їх божественного походження! Закони Аллага - це свідчення про Його абсолютне знання, повноту мудрості, широту милості, доброти і краси. Вони охоплюють і таємне, і явне, містять

знання про витоки та наслідки, а також є самою великою милістю Аллага, яка була дарована людям. Дійсно, немає іншого, настільки ж значною милості, наданої людям, як то, що Аллаг привів до знання цих законів, ввів в громаду, що дотримує ці закони, і в число тих, хто дотримується законів, яким задоволений Аллаг. Тому Всевишній згадує про це як про найбільшу милості, надану людині: **«Аллаг уже виявив милість до віруючих, коли відіслав до них посланця з-посеред них самих. Він читає їм знамення Його, очищує їх, вчить їх Писання та мудрості, хоча раніше вони й перебували у справжній омані».** (3:164).

Також Всевишній сказав Своїм рабам, нагадуючи про велику милість, надану їм, і вказуючи на необхідність дякувати Йому за те, що зробив їх віруючими: **«Сьогодні Я завершив для вас вашу релігію».** (5:3).⁷⁸

З почуття подяки до Аллага за цю релігію, хотілося б розкрити кілька особливостей Ісламу, які вирізняють їх на тлі інших релігій:

1 - Іслам - релігія Бога

Дійсно, як уже не раз згадувалося в попередніх розділах, Аллаг визнає лише одну релігію - релігію покори Йому, що по-арабськи означає «Іслам». Всевишній направляє пророків, щоб ті проповідували Іслам і закликали до нього. Подібно до того, як Творець відрізняється від Своїх створінь, Його релігія Іслам відрізняється від будь-якої придуманої людиною релігії. Так само, як Господь наділений якостями досконалості, Його релігія Іслам виділяється досконалими законами - вони виправляють і мирське життя, і наше становище після смерті, роз'яснюють права Господа і обов'язки людей по відношенню до Нього, а також права та обов'язки людей один перед одним.

⁷⁸ «Міфтах дар ас-Саада», Ібн Аль-Кайім, 1/374.

2 - Всеосяжність Ісламу

Також однією з важливих особливостей Ісламу є те, що ця релігія поширюється на всі сфери життя. Всевишній Аллаг сказав: «**Ми нічого не оминули в Писанні**». (6:38).

Таким чином, Іслам охоплює питання, пов'язані з Творцем, тобто дає знання про Бога, Його імена, якості, і права по відношенню до Нього. А також охоплює і питання, пов'язані з Його творіннями, роз'яснює людям закони, їх обов'язки перед Господом, регулює взаємини, вчить моральності.

Крім того, Іслам роз'яснює події, що стосуються людства, від початку до кінця, розповідає про ангелів, пророків і посланників, торкається питань навколишнього світу, розповідає про небесах і зірках, землі і моря, флору і фауну та багато іншого. Важливо також, що Іслам роз'яснює сенс життя людини в цьому світі, показує, що його чекає після смерті і яку він несе відповідальність за вчинені своїх справ.

3 - Іслам налагоджує зв'язок людини з Господом

В інших релігіях духовне життя людей пов'язана з якимось посередником - людиною, яка нічим не відрізняється від інших. Як і будь-який інша людина, вона здатна захворіти, ослабнути, померти. Буває і таке що люди зв'язують себе з якоюсь померлою людиною, яка жила сотні років тому і кістки якої давно вже перетворились на пил... Але лише Іслам відрізняється тим, що вчить звертатися безпосередньо до Бога, без потреби у посередниках. В Ісламі немає ні шаманів, ні священників, ні якихось святих. Кожен послідовник Ісламу направляє свої молитви безпосередньо до Господа, просить Його і отримує від Нього сили і підтримку. Думки і розум людини пов'язані лише з Господом, саме так людина правильно розвивається і вдосконалюється, прагнучи до істинного ідеалу. Вона не займає себе непотрібними, дріб'язковими і марними справами, адже вища понад усе це, бо кожне серце, яке не

має зв'язку з Богом, перебуває в омані, причому вона більш заблудна, аніж тварина!

Ісламська релігія - це зв'язок творинь з їх Творцем. Через цей зв'язок людина дізнається, чого саме бажає від неї Господь, і поклоняється Йому вже з повною впевненістю. Вона дізнається, чим Всевишній задоволений, і прагне здійснювати саме це, а дізнавшись, над чим Господь проявляє Свій гнів, вона прагне цього уникати.

Іслам надає людині, по суті слабкому творінню, зв'язок з Могутнім Творцем. Саме в Нього можна просити сили, допомоги та успіху, захисту від підступів ворога і підступів шайтана.

4 - Іслам піклується про благо людини в обох світах

Іслам піклується про те, щоб людина знайшла благо і зараз, за життя, і потім, після смерті, а також доводить моральні якості до досконалості.

Що стосується блага після смерті, то Іслам вказує на всі шляхи його досягнення, не загубивши нічого, що може принести людині благо. Іслам роз'яснив їх детально, щоб нічого не залишилося незрозумілим, вказав на те, що призводить до нагород і насолоди, і застеріг від того, що приносить покарання і муки.

Що стосується блага за життя, то Всевишній встановив в Ісламі такі закони, які оберігають віру людини, його життя, майно, сім'ю, честь і розум.

Що ж стосується моральності, то Іслам закликає дотримуватися благородних якостей і зовні, і внутрішньо, та забороняє порочність і низькість. До благородних якостей відноситься - підтримання чистоти, очищення від бруду, використання пахошів, стеження за своїм зовнішнім виглядом. Серед негативних властивостей - перелюб, розпивання спиртного, вживання в їжу мертвечини, крові,

свинини... Іслам наказує харчуватися тільки благою їжею і забороняє вдаватися до надлишків.

Внутрішньої чистоти можна досягти, позбувшись осуджуваних якостей душі і дотримуючись шляхетних якостей. До осуджуваних якостей відноситься - брехливість, зрада, заздрісність, скупість, кар'єризм, любов до мирському, зарозумілість, хвастощі, показуха. А до похвальних - доброзвичайність, чуйність, добросердя, справедливість, чесність, щедрість, надія на Аллага, щирість і страх перед Ним, терпіння і вдячність.

5 - Легкість Ісламу

Це також одна з важливих відмінних рис Ісламу, кожен обряд пронизаний прагненням до легкості для виконуючих його людей. Всевишній сказав: «... **Він обрав вас і не зробив у релігії жодних труднощів**». (22:78)

Першим проявом принципу легкості стає те, що бажаному увійти в Іслам не потрібно звертатися до посередників і не потрібно сповідатися в своєму минулому, а необхідно лише щиро засвідчити, що Немає бога (гідно поклоніння), крім Аллага, і що Мухаммад - Посланник Аллага. Людина яка вимовляє це свідчення повинна розуміти істинний сенс цих слів і прагнути до виконання всіх приписів, що випливають із цього свідоцтва.

Про легкість релігійних приписів можна судити і тому, що для хворого або мандрівника зроблені послаблення і полегшення. А справи, які він здійснював, будучи в подорожі або перебуваючи вдома по причині хвороби, будуть записані йому неначе він перебував у доброму здоров'ї, або ж знаходився на місці. Тому життя мусульманина легке і сповнене спокоєм, на відміну від життя невірующого, яке наповнена тяготами і занепокоєнням. Це ж стосується і відходу з життя. Віруюча людини залишає життя легко, як стікає крапля з посуду. Всевишній Аллаг сказав в Корані: «...

яких ангели забирають праведними. Говорять вони: «Мир вам! Увійдіть до раю за те, що робили ви!»» (16:32).

Невіруючу ж людину при смерті очікує біль і тяготи: «... **Якби ти бачив несправедливих у темряві смерті, як тягнуться до них руки ангелів: «Віддайте свої душі! Сьогодні відплатять вам принизливою карою за те, що ви говорили про Аллага неправду й нехтували знаменнями Його!»» (6:93).**

І сказав Всевишній: «**Якби ти бачив, як ангели умертвляють невіруючих. Вони б'ють їх по обличчю і по спинах зі словами: "Скуштуйте муки від палючого Вогню!"» (8:50).**

6 - Справедливість

Тим, хто створив релігійні приписи Ісламу, є Всевишній Аллаг. Він - Творець людей: білих і чорних, чоловіків і жінок. Всі вони однакові перед законами Господа, Його справедливістю і милістю. Для чоловіків і жінок Всевишній наказав такі закони, які відповідають їм. Таким чином, в шаріаті не буває такого, щоб чоловіки користувалися якимись привілеями за рахунок позбавлення жінок, також як і жінки не мають переваги за рахунок приниження чоловіків. В Ісламі неприпустимо, щоб якісь блага призначалися для білих людей, а чорні люди залишалися б обділеними. Всі люди рівні перед Аллагом, а найкращими серед них є найбільш богобоязливі.

7 - Заклик до благого і заборона осудливого

Іслам містить одну дуже важливу і благородну якість - це заклик до благого і заборона осудливого. Ісламський шаріат вимагає від мусульман (будь вони чоловіками або жінками), які досягли повноліття і знаходяться в здоровому глузді, закликати до благого і засуджувати ганебне, у міру своєї можливості, руками, язиком або серцем. Таким чином, всі послідовники Ісламу поправляють один одного і вказують на правильний шлях. Кожен мусульманин зобов'язаний

закликати до благого, кожного в кого є упушення в благому і засуджувати осудливе у будь-якій людині, якщо та зробила щось із забороненого. Ця вимога однаково як по відношенню до того хто має владу, так і до простих людей. Потрібно дотримуватися цього принципу в міру своїх можливостей, дотримуючись при цьому встановлених в Ісламі правил,.

Як ми сказали, залик до благого і заборона осудливого - в Ісламі це обов'язок кожної людини. У той же час багато політичних системи сучасності можуть похвалитися лише тим, що дозволяють опозиційним політичним партіям спостерігати за діяльністю уряду та роботою державного апарату.

Такими є деякі переваги Ісламу. Якщо б ми хотіли розкрити цю тему більш детально, то нам б довелося писати про кожний ритуал Ісламу, про кожний обов'язок, про кожне повеління і заборону, про їх мудрості, точність, досконалість і незрівнянність. Той же, хто поміркує над приписами, і законами цієї релігії, прийде до повної впевненості, що їх встановив саме Всевишній Аллаг. Він переконається, що ця релігія - істина, в якій немає ніяких сумнівів, і істинний шлях, далекий від омани.

І якщо ти побажаєш звернутися до Аллага, підкоритися Його законам, слідувати шляхом пророків і посланників, то знай, що перед тобою відкриті ворота покаяння, а твій Господь – Прощаючий і Милостивий, і Він кличе тебе щоб пробачити тобі все.

Покаяння

Пророк Мухаммад (мир йому і благословення Аллага) говорив: «Кожен нащадок Адама помиляється, а кращими з тих хто помиляється є розкаювані».⁷⁹

З цього хадіса випливає, що будь-яка людина може зробити помилку або гріх, адже така її природа. Милістю Аллага до людей було те, що Він дозволив їм повернутися до Нього після скоєного гріха через покаяння («Тауба»). Суть цієї дії полягає в тому, що людина повинна відмовитися від здійснення цього гріха заради Аллага, тобто боячись Його покарання і бажаючи Його нагороди. Крім того, розкаюваній людині слід висловити жаль про вчинений гріх і прийняти тверде рішення ніколи не повертатися до нього надалі і постаратися виправити становище благими вчинками. Таким чином, покаяння - це дія серця, яка невидима зовні і залишається тільки між нею і її Господом.

Той, хто бажає покаятися не потребує посередників, яким би він сповідався замість Бога, які можуть розкрити іншим таємницю сповіді, зганьбити тебе перед людьми або використовувати твоє визнання в своїх корисливих цілях. Покаяння - твоя особиста справа, що стосується тільки тебе і Аллага, саме Його ти просиш про прощення і виправлення. І тільки Аллаг може дарувати тобі прощення.

Крім того, в Ісламі немає так званого «первородного гріха» - переконання, згідно з яким всі люди несуть на собі відбиток гріха, вчиненого їх прабатьками Адамом і Євою. А для очищення від цього гріха людям нібито необхідно повірити в хрещення Ісуса, що стало викупної жертвою за тих, що

⁷⁹ Хадіс наводить імам Ахмад в збірнику «Муснад»: 3/198, а також імам ат-Тірмізі в своїй збірці «Сунан» в розділі про опис Судного дня: 3/491.

повірили в нього. Нічого подібного в Ісламі немає. Цікаво тут навести слова швейцарського іудея, який прийняв Іслам і взяв собі ім'я Мухаммад Асад. Він пише: «Ніде в Корані я не знайшов того, що б нагадувало про ідею первородного гріха, який наслідують кожна людина. Згідно з Кораном, **«Людина отримає тільки те, до чого вона прагнула»**. (53:39).

Від людей не потрібно підносити якусь жертву спокути, та й ніхто взагалі не зобов'язаний ставати таким «рятівником», який позбавить віруючих від цього чужого гріха». ⁸⁰

У покаянні є багато користі і великих плодів, деякі з них ми перерахуємо нижче:

По-перше, людина пізнає свого Господа, наскільки Він Великодушний і Поблажливий. Якби Аллаг побажав, покарання було б швидким і негайним, але Всевишній сховав його гріх і не зганьбив його перед людьми.

По-друге, людина пізнає суть своєї душі, її якість «повелівати зле», її слабкість перед спокусами і схильність до примх. Захиститися від повторення цієї помилки неможливо без допомоги Аллага, а значить потрібно зміцнювати свою віру і виховувати свою душу.

По-третьє, покаяння дозволяє людині повернутися до Аллага, він починає більше молитися, просити про допомогу і прощення, згадує про гнів Аллага, страшисться Його, бажає Його вдоволення і прагне наблизитися до Нього. Покаявшись у скоєному, людина стає особливо близькою до свого Творця, а без щирого каяття і прагнення повернутися до Аллага, він не досяг би такої близькості.

По-четверте, в результаті покаяння людина звільняється від гріха. Всевишній Аллах сказав: **«Скажи невірющим, що**

⁸⁰ «Шлях в Іслам», Мухаммад Асад, с. 140.

якщо вони зупиняться, то їм буде прощено те, що було в минулому». (8:38).

По-н'яте, щире покаяння може замінити гріхи людини на добрі справи. Всевишній Аллаг сказав: **«Окрім тих, хто покався, увірував і робив добро, Аллаг замінить їхні лихі вчинки на добрі справи. Аллаг — Прощаючий, Милостивий!» (25:70).**

По-шосте, людина вчиться бути поблажливою до помилок інших людей, вона розуміє їх природу і ставиться до них так само, як прагне, щоб Аллаг ставився до його ж помилок. Він усвідомлює, що результат відповідає справі, і якщо будеш ставитися до людей з поблажливістю, то і Аллаг проявить до тебе те ж саме, і як Всевишній Аллаг відповідає на твої гріхи і помилки Своєю добротою і ласкою, так і людині варто бути поблажливою до помилок людей.

По-сьоме, людина, вчиться визнавати свої недоліки і численні помилки, а це в свою чергу спонукає її займатися своїм виправленням і стримує від обговорення недоліків інших.⁸¹

На завершення цієї частини я хотів би навести достовірну історію про те, як одна людина прийшла до Пророка (мир йому і благословення Аллага) і сказала: «О Посланник Аллага! Не залишилося жодної поганої справи, яку я б не зробив, так чи є для мене прощення?» На це Пророк (мир йому і благословення Аллага) її запитав: «А ти свідчиш, що Немає бога (гідного поклоніння), крім Аллага, і що Мухаммад - Посланник Аллага?» Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) перепитав його тричі, і кожного разу той відповідав: «Так». Тоді Посланник Аллага

⁸¹ Див. «Ключ до обителі щастя»: 1/358, 370.

(мир йому і благословення Аллага) сказав: «Знай же, що друге затьмарило собою перше».⁸²

В одній зі версій цей хадіс переданий наступним чином. Один чоловік прийшов до Пророка (мир йому і благословення Аллага) і сказав: «О Посланник Аллага! Що ти скажеш про те, хто скоїв всі види гріхів, що є, але він не надавав Аллагу нічого в співтовариші? Не залишилося жодної поганої справи, яку б він не зробив. Чи є для нього покаяння?» Пророк (мир йому і благословення Аллага) запитав його: «Чи прийняв ти Іслам? «Той відповів: «Що стосується мене, то я свідчу, що немає божества, гідного поклоніння, крім Аллага, Він - один, і у Нього немає товариша, і свідчу, що ти - посланник Аллага». Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: «О, так! Тобі слід здійснювати благі вчинки і залишити погані, і тоді Аллаг, зверне всі твої гріхи в благі справи!» Той чоловік запитав: «І мої зради, і мої злочини?» Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: «Так!» Людина вигукнула: «Превеликий Аллаг!», - і він продовжував звеличувати Аллага, поки не скрився з виду.⁸³

⁸² Хадіс наводить Абу Йа'ля в своїй збірці «Муснад»: 6/155, а також Табарані в збірнику «Аль-Му'джам аль-Аусат»: 7/132 і він же в "Аль-Му'джам ас-сагійр »: 2/201, а також Дийа Аль-Макдасі в книзі « Аль-мухтара »: 5/151, 152 і сказав: ланцюжок передавачів цього хадіса - достовірна. Хайс в книзі «Маджма'уз-заваід» (10/83) сказав: цей хадіс привели Абу Йа'ля, а також Баззар з невеликою різницею у фразах, а також Табарані, все з достовірними передавачами в ланцюжку передавачів

⁸³ Хадіс наводить Ібн Абі Аасим в книзі «Аль-аахад валь-Масани»: 5/188, а також Табарані в «Аль-Му'джам аль-кабір»: 7 / 53,314, аль-Хайсамі в «Аль-Маджму» (1/32) сказав: "Цей хідіс наводить Табарані і Баззар з передавачами, згаданими в збірниках «Сахих», крім Мухаммада бін Харуна (Абу Нашит), але і він є правдивим передавачем.

Таким чином, прийняття Ісламу стирає всі попередні гріхи людини, і щире покаяння також стирає вчинене гріх.

Підсумок того, хто відмовився жити по Ісламу

Як вже було сказано, Іслам - це релігія Всевишнього Аллага. Це справжня релігія, та, з якою до людей приходили всі пророки і посланники. Всевишній призначив велику нагороду як в цьому світі, так і в іншому для тих, хто увірує в Нього, і болісне покарання для тих, хто проявить невіру.

Аллаг - Творець, Володар і Керуючий нашим світом. А ти, о людино, - одне з Його творінь. Аллаг створив тебе і підпорядкував все, що є в цьому світі. Він встановив для тебе Свої закони і звелів дотримуватися їх. Якщо ти повіриш в Нього, підпорядкувавшись його велінням і відмовишся від забороненого, то знайдеш успіх і будеш нагородженим всіма тими, нагородами Рая, які обіцяв Всевишній. Також ти знайдеш щастя в своєму житті, і Аллаг подарує тобі безліч благ. А ще, ти житимеш за прикладом найкращих представників людства, найрозумніших і найбільш чистих з них - пророків, посланців і праведників.

Але якщо ж ти встанеш проти свого Господа, відмовишся від Його релігії, нехтуватимеш Його законами, то потерпиш збиток і в цьому, і в наступному житті, а також заслужиш осуду і покарання за свій вчинок. При цьому ти опинишся в оточенні гірших із людського роду - злочинців і беззаконників, лиходіїв і несправедливих.

Крім того, людей, які відмовилися від підпорядкування Господу і життя по Ісламу очікує багато інших сумних наслідків.

Серед них:

1. Страх і відсутність спокою

Всевишній обіцяв віруючим дарувати спокій і впевненість як в цьому, так і в наступному життях. Невіруючі ж позбавлені цього. Всевишній Аллаг сказав: **«Ті, які увірували і не зодягли свою віру в несправедливість, перебувають у безпеці, і вони йдуть прямим шляхом».** (6:82).

Серед імен Аллага – Мирний (даруючий спокій), Охоронець. Саме Він, будучи Володарем світу, розпоряджається тим, кому дарувати спокій, а кого занурити в переживання. І коли Всевишній бачить в людині віру і стає задоволеним нею, то дарує їй спокій. А коли бачить в людині невіру, то позбавляє її цього відчуття. Тоді ти бачиш, як ця людина боїться смерті, біжить від неї, шукає захисту від хвороби і старості. Тому все сильніше розвиваються такі види фінансових організацій, як страхові компанії, що пропонують громадянам захистити себе і своє майно, і все це – через страх майбутнього, через невміння покладатися на Всевишнього.

2. Життя в тяготах

Всевишній створив людину і підпорядкував їй все, що є в нашому світі. Для кожного творіння Він встановив свій уділ і термін життя. Наприклад, птахи вилітають зі своїх гнізд в пошуках їжі, і завжди повертаються до своїх пташенят ситими і з запасами харчування, достатніми для всіх. Також і людина – якщо вона повірить у свого Господа і слідуватиме Його закону, то Всевишній Аллаг дарує їй щастя і впевненість, полегшить її турботи, нехай навіть в руках людини буде мінімум всього необхідного.

Невіруючому ж життя представляється тяжким, як би добре він не жив. Саме про це свідчить величезна кількість самогубств (у немусульманському суспільстві), хоча їх країни прагнуть надати своїм громадянам всі засоби для безтурботного життя. Про це ж свідчить надмірність і

марнотратство будь-то при обставлений житла або під час різних подорожей. Чим більше у такої людини коштів, тим більше вона витрачає їх на насолоди і задоволення. Все це наслідки зневіри, яка вкоренилася в серце. Перепробувавши все, що тільки можливо, люди все одно не знаходять заспокоєння... О як же правдиві слова Всевишнього Аллага: **«А той, хто відвернеться від Мого нагадування, той матиме важке життя, а в День Воскресіння Ми підніmemo його спіим!»** (20:124).

3. Невіруючий живе в боротьбі з самим собою і з оточуючим світом

Людина народжена з *фітрою* - якістю, яка спонукає його до єдинобожжя. Всевишній в Корані говорить: **«Поверни своє обличчя до релігії як ханіф! Це — вроджена якість, із якою Аллаг створив людей. Немає зміни в творінні Аллага. Це є правильна релігія — але ж більшість людей не знає!»** (30:30).

Це вроджена якість закликає людину до віри, але невіруючий постійно бореться з цим почуттям, не дозволяючи йому проявлятися. Крім того, невіруючий знаходиться в постійній боротьбі з навколишнім світом, адже всі творіння живуть тільки так, як їм наказано Творцем. Всевишній сказав про них: **«Потім Він повернувся до неба — а воно було димом — і сказав йому та землі: «Прийдіть — добровільно чи примусово!» Вони сказали: «Ми прийдемо добровільно!»**». (41:11).

Навколишній світ живе за законами Аллага. Більш того, природа відповідає людині, коли той керується законами Всевишнього, і суперечить йому, коли той йде проти Нього. Тому виникає сильне побоювання від того, що трапиться з миром, якщо невіруючі люди постараються встановити свій повний контроль над нашою планетою. І небеса, і Земля, як і всі творіння, повстануть проти невіри і їх влади. Всевишній Аллаг сказав в Корані: **«І ще кажуть: «Милостивий узяв**

сина». Справді, ви стверджуєте жахливу річ! Від цього здатні розколотися небо, розсипатися земля й зруйнуватися гори! Від того, що вони приписали Милостивому сина! Не годиться Милостивому мати сина! Воістину, кожен із тих, хто на небесах і на землі, постане перед Аллагом лише як раб». (19:88-93).

А ось, що сказав Всевишній про смерть Фараона і його поплічників: «Не плакали за ними небо й земля, і не дали їм відстрочки». (44:29).

4. Життя в невігластві

Невіра – це саме найбільше неучтво, яке тільки можливо уявити. Невіруючий більш інших не знає свого Господа. Він бачить, в якому прекрасному вигляді створено його тіло, як складений чудовий навколишній світ, а потім, задаючись питанням: «Звідки вся ця величність?», Відповідає: «Особисто я не знаю!» Так хіба це не є найбільшим невіглаством?

5. Несправедливість до самого себе

Причина цієї несправедливості полягає в тому, що людина змушує саму себе жити зовсім не заради тієї мети, для якої була створена. Замість служіння Богу вона служить іншим істотам. Несправедливість - це використання речі не за призначенням і приміщення її в непризначене для неї місце. У невіруючого саме так все і відбувається. Тому невіра і поклоніння кому-то, крім Одного Бога в Корані називаються несправедливістю. Так, мудрий Лукман вчив свого сина, як про це розповів нам Всевишній Аллаг: «**Ось сказав Лукман своєму сину, повчаючи його: «Сину мій! Не поклоняйся крім Аллага нікому, бо багатобожжя — великий гріх!»»** (31:13).

6. Невіруючий піддає себе Господній карі ще за життя

Саме з невіруючими народами відбувалися великі нещастя, про які так багато розповідається в Корані.

Аллаг говорить: **«Невже ті, які вдаються до лихих хитрощів, упевнені, що Ми не примусимо землю поглинути їх, або що кара не прийде до них звідти, звідки вони й не чекають? Або що Ми не схопимо їх під час їхніх справ, і не уникнуть цього вони? Або що Ми не схопимо їх тоді, коли вони налякані? Воістину, твій Господь — Жалісливий, Милосердний!»**. (16:45-47).

В іншому аяті Всевишній сказав: **«Якби через якесь [писання] рухались гори, виверталася земля чи говорили померлі, то це був би Коран. Але вся справа належить Аллагу. Невже ті, які увірували, не знають, що якби Аллаг побажав, то Він повів би прямим шляхом усіх людей? Тих, які не увірували, будуть і далі вражати лиха за те, що вони робили. Або вони будуть поряд із їхніми житлами, доки не прийде обіцяне Аллагом. Воістину, Аллаг не порушує обіцянки!»** (13:31).

Також Аллаг сказав: **«Невже мешканці селищ не боялися того, що Наше покарання спіткає їх вранці, коли вони неухважні?»** (7:98).

Господня кара спіткала багато невірних народів. Як розповів про це Всевишній Аллаг: **«Кожного Ми скарали за гріх! На декого з них Ми наслали кам'яний дощ, інших уразили криком, інших поглинула земля, а ще інших Ми втопили! Аллаг не вчинив із ними несправедливо — вони самі були несправедливі до себе!»** (29:40).

Так само і сьогодні ти можеш побачити сумні наслідки тих, кого спіткало покарання Аллага за проявлену невіру.

7. Збиток та поразки

Через своє несправедливе ставлення невіруючий втрачає найцінніше і найпотрібніше для свого серця і своєї душі -

віру в Бога, можливість звернутися до Нього і знайти спокій з Його допомогою. Він знищив своє мирське життя, адже жив в ній нещасно і безуспішно. Він знищив свою душу, адже не дозволив їй жити в злагоді з законом її Творця і не дозволив собі виконати ту мету, заради якої прийшов в цей світ. Він прожив нещасно, помер нещасно і воскресне разом з такими ж нещасними як він сам. Всевишній Аллаг сказав: **«А чия шалька буде легкою, ті втратять самих себе, адже вони несправедливо ставилися до Наших знамень!»** (7:9).

Він знищив свою сім'ю, адже жив з ними не віруючи в Бога. Вони опиняться подібними йому – нещасними і приниженими, а їх загальним притулком стане Вогонь. Всевишній сказав: **«А ви поклоняйтесь замість Нього тому, кому побажаєте!»** І скажи: **«Воістину, зазнають утрат ті, які в День Воскресіння втратять і самих себе, і свої родини!»** Так, це — явні втрати!»» (39:15).

У Судний День вони будуть відправлені в Пекло. Всевишній сказав: **«Зберіть тих, які були несправедливими, подібних до них і тих, кому вони поклонялися замість Аллага, й покажіть їм дорогу до Аду!»** (37:22-23).

8. Він проживає своє життя в невірі, не визнаючи свого Господа і заперечуючи Його блага

Аллаг створив людину з небуття і дарував для неї безліч благ. Але невіруюча людина поклоняється іншим божествам, зараховує себе до іншої релігії і дякує зовсім не того, хто заслуговує на подяку. Яке невіра може бути гірше цього? Яка невдячність може бути біль несправедливою?

9. Невіруючий позбавляється істинного життя

Справжнього життя гідна та людина, що повірила в свого Творця, яка визнала мету свого творіння, знає про результат і впевнений у воскресінні. Саме така людина не порушує жодних прав, не шкодить оточуючим. Вона живе щасливим життям і знаходить благополуччя як в цьому, так і в

наступному світах. Всевишній Аллаг сказав: **«Віруючих чоловіків і жінок, які надходили праведно, Ми неодмінно обдаруємо прекрасним життям і винагородимо за найкраще з того, що вони робили».** (16:97).

Таке їх життя зараз, а ось, йдеться про їхнє життя після смерті: **«Він простить вам ваші гріхи, введе вас в райські сади, в яких течуть ріки, і в прекрасні житла в садах Едему. Це - велике успіх».** (61:12).

Життя людини, далекої від віри в Аллага, що не думає про свій кінець після смерті, дуже схоже на життя тварин. Всі вони думають тільки про їжу, питво і розмноження. Точніше було б сказати, що невіруючі більш заблудлі, ніж тварини, адже саме так вони описані в Корані: **«Ми створили для Аду багато джинів і людей. Вони мають серця, якими не розуміють, мають очі, якими не бачать, мають вуха, якими не чують. Вони подібні до худоби, але перебувають у ще більшій омані. Вони — невігласи!»** (7:179).

В іншому аяті Всевишній Аллаг сказав: **«Невже ти вважаєш, що більшість із них здатна щось чути чи розуміти? Вони наче худоба! Та ж ні, ще більше збилися зі шляху!»** (25:44).

10. Невіруючий прирікає себе на вічні муки

Подібно до того, як життя невіруючого було сповнена мук, покинувши його, він зустрічає ще більші муки. Перші з них очікують його, як тільки душа покине тіло. Всевишній Аллах сказав: **«...Якби ти бачив, як ангели забирають невіруючих! Вони б'ють їх по обличчю та спинах: «Скуштуйте палючої кари!»** (8:50).

Потім його тіло буде укладено в могилу, але й там він не знайде відпочинку. Всевишній повідомляє нам про це на прикладі Фараона: **«... Вогонь, в який їх увергають вранці і після полудня. А в День настання Години піддайте рід Фараона найжорстокішим мукам!»** (40:46).

Потім настане Судний День, але цей День засмутить невіруючого. Всевишній Аллаг сказав: **«Коли полишив він їх і тих, кому вони поклонялися замість Аллага, Ми дарували йому Ісхака та Якуба й зробили їх пророками».** (18:49).

У цей час невіруючий побажає перетворитися на порох, щоб не отримувати ці покарання: **«Ми застерігали вас від кари близької. У той День побачить людина вчинки рук своїх, і скаже невіруючий: «О, краще я був би порохом земним!»»** (78:40).

Побачивши жахи Судного Дня, людина побажає віддати все, що у неї є, і все, що є на землі, тільки щоб врятуватися від покарання. Аллаг в Корані сказав: **«Якби ті, які чинять несправедливо, мали все, що на землі, та ще стільки ж, то неодмінно спробували б відкупитися від лихої кари в День Воскресіння! Їм відкриється від Аллага те, про що вони й не думали!»** (39:47).

В іншому аяті Він каже: **«Хоча вони й бачитимуть одне одного. У той День грішник захоче відкупитись від кари своїми синами, своєю дружиною та своїм братом, та родом, який давав йому притулок, та всіма жителями землі — лише для того, щоб потім врятуватись!»** (70:11-14).

Кожна людина отримує нагороду за свої справи відповідно до того, що вона робила: за добро - добро, а за зло - зло. Покарання злочинців, грішників і невіруючих - це справедливість. Тому Всевишній Аллаг і сказав: **«Оце і є гесна, яку заперечували грішники! Блукають вони між пеклом і окропом!»** (55:43-44).

Всевишній Аллаг розповів нам про те, який одяг носитимуть і що будуть пити мешканці Пекла. Всевишній Аллаг сказав: **«Дві групи сперечались про Господа свого. Тим, які не вірують, викроють одяг із вогню, а на їхні голови**

литимуть окріп, від якого будуть плавитися їхні черева й шкіра. На них чекають залізні палиці. Щоразу, коли вони бажатимуть вийти звідти й позбутися розпачу, їх повертатимуть назад: «Скуштуйте палючої кари!»» (22:19-21).

Звершення

О людино!

Колись в цьому світі тебе не існувало. Всевишній Аллаг сказав: «**Чи не минув для людини той час, коли вона була річчю, не гідною згадки? Воістину, Ми створили людину зі змішаної краплі сім'я, випробовуючи її, а потім дарували їй слух і зір**». (19:67).

Потім Аллаг створив тебе з невеликої краплі і дарував тобі слух і зір. «**Минув той час, коли людина перебувала в повній невідомості. Воістину, Ми створили людину з краплі насіння, суміші, щоб випробувати його, обдарували його слухом, зором**». (76:1-2).

Поступово ти перетворювався з слабкої дитини в сильного юнака, а коли зміцнів і став дорослим, твої сили знову стали залишати тебе. Всевишній сказав: «**Аллаг — Той, Хто створив вас слабкими, зі слабких зробив вас сильними, а потім, після сили, зробив вас знову слабкими та ще й сивими. Він створює, що побажає! Він — Всезнаючий, Всемогутній!**» (30:54).

Завершенням цього стане смерть.

Зауваж, що все своє життя переживаючи ці етапи слабкості, ти не в силах відвести від себе зло або придбати благо, поки Всевишній не дав тобі сили, знання та засоби.

Не буває такого, щоб людина мала все чого побажає. Навіть найбагатша людина відчуває в чому-небудь потребу. Всі ми хочемо вберегти себе від нещастя, знайти бажане, врятуватися від лих...

Іншими словами, всі ми постійно потребуємо Бога - в Його захисті, підтримці, допомозі, благах, дарах і багато чому іншому. Правду сказав Всевишній в Корані: **«О люди! Ви потребуєте Аллага, а Він — Багатий, Хвалимий!»** (35:15).

Якийсь мікроскопічно малий вірус, невидимий неозброєним оком, може убити тебе, і ось ти йдеш до такого ж, як ти, слабкого творіння і просиш його вилікувати від хвороби, породженої цим вірусом. Але часом лікар може допомогти, а часом і ні!

Яка ж ти слабка, о людино! Навіть якщо дрібна муха забере у тебе щось, ти будеш не в змозі повернути це собі назад. Як же був правим Всевишній, сказавши в Корані: **«О люди! Наводиться притча, послухайте ж її. Воістину, ті, кому ви поклоняєтеся крім Аллага, що не створять і мухи, навіть якщо вони об'єднаються для цього. Якщо ж муха забере у них що-небудь, вони не зможуть відібрати у неї це. Слабкий той, хто домагається, і той, від кого він домагається!»** (22:73).

На що ж тоді ти здатний? Чим ти можеш допомогти самому собі? Твоє майбутнє залежить від Аллага, твоє життя - в руках Всевишнього, твоє серце знаходиться між пальців Милостивого, і Він перевертає його, як забажає... Смерть прийде до тебе, коли накаже Аллаг. Твоє щастя і печаль цілком залежать від Нього. Кожний твій рух, кожне слово виходять від тебе тільки з ласки Всевишнього. Якщо Аллаг віддасть тобі самого себе, позбавивши Своєю підтримки, то все, що в тебе залишиться - це лише слабкість, беспорядність, гріхи і помилки... Якщо Аллаг віддасть тебе комусь іншому, крім Нього, той не зможе ні принести тобі блага, ні позбавити від шкоди, не допоможе ні при житті, ні при смерті, ні при

воскресінні... Так що людина не може обійтися без Аллага і доли секунди. Він потребує Його турботи та підтримки до останнього свого подиху. Але в той час, коли Всевишній обдаровує людину всіма благами життя, багато віддаляються від Нього своїми гріхами і невір'ям, забувши, що всі ми до Нього повертаємося і всі ми перед Ним будемо тримати звіт.⁸⁴

О людино! Незважаючи на всі твої гріхи і помилки, Всевишній продовжує піклуватися про тебе. В Корані Всемогутній Аллаг сказав: **«Аллаг прагне полегшення для вас, адже людина створена слабкою».** (4:28).

Тому Господь посилав до людей пророків, через яких передавав Свої Писання, пояснив людям правильний шлях і привів безліч доводів і доказів на підтримку Своєї релігії. У кожній речі є те що вказує на існування Бога, Його безмірне Панування і виняткове право поклоніння. Але при цьому багато людей заклавши очі на істину продовжують слідувати за своїм явним ворогом - Шайтаном, який бажає відвернути їх від шляху Аллага. Під його поганим впливом вони намагаються оскаржити божественні істини і затвердити порядки, які угодні тільки Дияволу. Як сказав про Великий та Всемогутній Аллаг: **«... Але людина схильна до суперечок»** (18:54). А чи забув ти, О людино, що ми створені всього лише з краплі, а після смерті наша доля - це могильна яма, а потім або Рай або Пекло ?!

Всевишній Аллаг сказав: **«Невже людина не бачить, що Ми створили її з краплі сімені? Проте вона відкрито сперечається! Вона наводить Нам притчі, а сама забуває про своє творіння. Вона говорить: «Хто оживить кістки, які зітліли?» Скажи: «Оживить Той, Хто створив їх уперше! А Він знає про кожне творіння!»** (36:77-79). А

⁸⁴ Скорочено по книзі Ібн Кайім «Корисні поради» (ар.: Фаваїд): с. 56.

також Він каже: **«Який створив тебе й розмірив образ твій, і впорядкував тебе в такому вигляді, в якому побажав Господь твій?»** (82:7-8).

О людино! Не лишай себе щастя опинитися серед тих, хто звершує молитву. У молитві ти зможеш звернутися до Аллага, щоб Він зцілив тебе від хвороб, позбавив від труднощів, простив гріхи, вказав на вихід з проблем, збагатив, захистив, убезпечив, наділив долею...»⁸⁵.

О людино! Всевишній наділив нас розумом, що є дуже великим даром. Саме з його допомогою ми можемо відрізнити корисне від шкідливого, зрозуміти веління Аллага і Його заборони, а також усвідомити мету нашого існування в цьому світі - служіння одному єдиному Всевишньому Аллагу, не надаючи нікого Йому в співтовариші.

Всевишній Аллаг сказав в Корані: **«Всі блага, які ви маєте, - від Аллага. І якщо вас стосується біда, то ви голосно кличете Його на допомогу. Коли ж Він позбавляє вас від біди, то деякі з вас починають долучати співтоваришів до свого Господа».** (16:53-54).

О людино! Всі ми володіємо розумом, а розумні люди завжди прагнуть до кращого і уникають гіршого. Найкращими людьми за всю історію людства були пророки і праведники. Так давайте ж підемо за ними. Сам Всевишній покликав нас йти за пророком Мухаммадом (мир йому і благословення Аллага), про що сказав в Корані: **«Скажи: «Якщо ви любите Аллага, то йдіть за мною, і Аллаг любитиме вас та простить вам гріхи ваші». Аллаг — Прощаючий, Милосердний!»**» (3:31).

Людина, яка істинно і щиро керується прикладом Пророка, після смерті воскресне з найкращими людьми, як про це

⁸⁵ По книзі Ібн Кайїм «Ключ до обителі щастя» (арб.: Міфтахов Дар Ас-Саада): 1/251.

йдеться в Корані: **«Ті, які коряться Аллагу та Посланцю, будуть разом із тими, кого Аллаг наділив Своєю милістю — пророками, праведниками, мучениками, благочестивими! Прекрасні ж ці супутники!»** (4:69).

О людино! Хочу закликати тебе, залишившись наодинці з самим собою, задуматися над доводами, які приводилися на користь релігії Іслам. І якщо ти побачиш, по Милості Аллага, що це - Істина, то не зволікай ні секунди, поспішає заявити, що немає бога, гідного поклоніння, крім Аллага, і Мухаммад - Посланець Аллага.

Не будь заручником свого оточення. Нехай твої близькі і оточуючі тебе люди не завадять тобі прийняти правильне рішення. Знай, що твоя доля важливіше для тебе, ніж твоє оточення, далекі нащадки або спадщина предків... Всевишній Аллаг у Священному Корані звертається до невіруючих саме з цим же закликом: **«Скажи: «Я закликаю вас тільки до одного: станьте перед Аллагом удвох і поодинці та поміркуйте! Ваш приятель не божевільний, він тільки застерігає вас перед настанням важкої кари!»»** (34:46).

О людино! Приймаючи Іслам, ти не втрачаєш нічого. У Корані Аллаг говорить: **«Як же може зашкодити їм те, що вони увірують в Аллага та в Останній День, і будуть витратити те, чим наділив їх Аллаг? Аллаг знає про них».** (4:39).

Відомий тлумач Корану Ібн Касир пише в своєму коментарі до цього аяту: «Дійсно, що можуть втратити люди, якщо вони тільки увірують в Аллага і підуть за вказаним Їм шляхом? Якщо кинуться до нагороди, яку Він обіцяє за праведні вчинки? Якщо будуть витратити з майна, дарованого їм Аллагом, на благородні цілі?... ».⁸⁶

⁸⁶ Див. «Тафсир аль-Кур'ан аль-Азим», Ібн Касир: 1/497.

Без сумнівів, прийняття Ісламу ніяк не може стати перешкодою в твоєму бажанні зробити що-небудь або вжити в їжу що-небудь, якщо це знаходиться в рамках дозволеного Аллагом. І більш того, Всевишній винагородить тебе за ці дії, якщо це буде учиняться тобою заради лику Аллага, нехай навіть це і буде приводити до поліпшення твоїх мирських справ, поправлення матеріального становища, підвищення твого авторитету або впливу! Більш того, навіть коли ти будеш робити що-небудь з дозволених шаріатом справ [Як наприклад, коли ти будеш заробляти на життя з наміром в серці прогудувати себе і свою сім'ю дозволеним Аллагом способом] з наміром в серце зробити його саме дозволеним способом, а НЕ забороненим, то це буде вважатися богоугодною справою, за яку Всевишній обіцяє нагороду.

Як в своїх словах повідомив про це Пророк (мир йому і благословення Аллага): «... "Адже навіть вчинення статевих зносин законним чином з дружиною є богоугодною справою". (Люди) запитали: "О Посланник Аллага, невже за те, що хто-небудь з нас задовольнить своє бажання, він отримає нагороду ?!" На це Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: "Скажіть, якби хто-небудь з вас задовольнив своє бажання забороненим чином, поніс би він покарання? Точно так же якщо він задовольнить його дозволеним чином, то отримає нагороду"». (Навів Муслім)

О людино! Божі посланці приходили з істиною. Вони доводили до людей Його волю. Адже людина потребує цього для того, щоб жити відповідно до заповітів свого Господа і тим самим заслужити винагороду в наступному житті. Всевишній сказав в Корані: **«О люди! Прийшов до вас Посланець із істиною від Господа вашого. Увіруйте ж задля блага свого! А якщо не увіруєте, то Аллагу**

належить те, що на небесах і на землі. Аллаг — Всезнаючий, Мудрий». (4:170).

Також Всевишній Аллаг сказав: «Скажи: «О люди! Прийшла до вас істина від Господа вашого! Тож той, хто йде прямим шляхом, йде сам для себе, а хто збився зі шляху, той збився сам проти себе. Не могу я бути вашим опікуном!»» (10:108).

О людино! Приймаючи Іслам, ти здійснюєш добро в першу чергу по відношенню до себе, а приймаючи невіру, ти шкодиш знову-таки тільки самому собі. На Аллага не відіб'ється твій вчинок, бо Він ні від кого і ні від чого не залежить і ні чого на потребує. Тому гріхи і невіра неслухняних жодним чином не впливають на Нього. Так само як поклоніння і праведність віруючих не приносить Йому ніякої користі. Всевишній Аллаг сказав, як про це повідомив Пророк Мухаммад (мир йому і благословення Аллага): «О раби Мої! воістину, Я заборонив несправедливість Собі і зробив її забороненою між вами, тож не чиніть несправедливість по відношенню один до одного! О раби Мої! Усі ви (були) заблудлими, крім тих, кому вказав Я правильний шлях, так просіть ж Мене направити вас на правильний шлях, і Я направлю вас! О раби Мої! Усі ви залишитеся голодними, крім тих, кого Я нагодую, так просіть ж Мене нагодувати вас, і Я нагодую вас. О раби Мої! Усі Ви залишитеся голими, крім тих, кого Я одягну, так просіть ж Мене одягнути вас, і Я одягну вас! О раби Мої! Воістину, грішите ви вночі і вдень, а Я прощаю всі гріхи, так просіть ж Мене про Прощення, і Я прощу вас! О раби Мої! Воістину, ви ніколи не зможете ні заподіяти Мені шкоди, ні принести користь! О раби Мої! Якби перші і останні з вас, люди і джини, були такими ж благочестивими, як і серце найбільш богобоязливої людини з вас, це нічого не додало б до того, чим Я володію! О раби Мої! Якби перші і останні з вас, люди і джини, були такими ж грішниками, як і серце самого безбожного з вас, це ніяк не зменшило б того, чим Я володію!

О раби Мої! Якби перші і останні з вас, люди і джини, встали на одному місці і попросили Мене (про що-небудь), а Я дав би кожному те, про що він просив, і це не зменшило б наявне у Мене крім як настільки, наскільки голка, опущена в море, зменшує (кількість його води)! О раби Мої! Воістину, це - тільки ваші справи, які Я рахую для вас, а потім сповна відплачу вам за них, і тоді нехай той, хто знайде благо, піднесе хвалу Аллагу, а хто знайде щось інше, хай не нарікає ні на кого, крім як на самого себе!».

І на завершення піднесемо хвалу Аллагу, Господу світів. І хай буде мир і благословення над пророком і посланником Мухаммадом, а також його сімейством і всіма його сподвижниками!

Зміст

Вступне слово.....	3
Вступ.....	8
Вірний шлях	11
Право на виключне поклоніння	12
Творіння всесвіту	24
Мудрий задум у створенні життя.....	28
Творіння людини і надана їй повага	32
Високий статус жінки в Ісламі.....	37
Мудрий задум в створенні людини	41
Потреба людства в релігії	44
Критерії істинної релігії.....	50
Види релігійних навчань	56
Положення існуючих релігій	58
Що таке "Пророцтво".....	65
Знамення пророцтва	70
Потреба людей в посланниках	72
Віра в воскресіння після смерті	78
Основи місії посланців Бога.....	83
Нескінченна пророча місія	87
Печатка пророцтва	98
Сенс слова «Іслам»	101
Ознайомлення з Ісламом:	101
Суть Ісламу.....	102
Суть невіри.....	104
Основи Ісламу і його джерела.....	107
Перше джерело Ісламу – Коран	107
Друге джерело Ісламу – Пророча Сунна.....	113
Короткий опис ступенів релігії (Іслам, Іман, Іхсан)	117
Ступінь перша: Іслам	117
Поклоніння згідно Ісламу	123
Ступінь друга: Віра (Іман)	125
Стовп перший - Віра в Аллага.....	125

Стовп другий - Віра в ангелів.....	127
Стовп третій - Віра в Писання.....	128
Стовп четвертий - Віра в пророків і посланників.....	132
Стовп п'ятий - Віра в Судний День.....	134
Стовп шостий - Віра в передвизначення.....	137
Ступінь третя: Іхсан.....	140
Переваги Ісламу.....	142
1 - Іслам - релігія Бога.....	143
2 - Всеосяжність Ісламу.....	144
3 - Іслам налагоджує зв'язок людини з Господом.....	144
4 - Іслам піклується про благо людини в обох світах.....	145
5 - Легкість Ісламу.....	146
6 - Справедливість.....	147
7 - Заклик до благого і заборона осудливого.....	147
Покаяння.....	149
Підсумок того, хто відмовився жити по Ісламу.....	153
Звершення.....	161
Зміст.....	169

IslamHouse.com

الإسلام بلغات العالم

Islam in the languages of the world

